

KNIPSELMAP

Hendrik Koekoek

zoekwoord
'Boerenpartij'
'Vrij Boer'
'Bussenboer'

B versie

Uitgave: www.zuivelhistorienederland.nl

β versie-1 geplaatst als 2012-07-26
versie-3 2014-05-26

Snelkeuze	1960 / 1965 / 1970 / 1975 / 1977 / NMB ? / Landbouwschap / BVL / Boerenpartij / Oldeberkoop / Marum / Hoogeveen /	
Jaar	Onderwerp	Blz.
		xxx
1954	<u>Landbouwschap</u>	
1954-05-08	Ontstaan van het Landbouwschap	
1954-12-06	Utrecht Lezing Gerbrandie CBTB over financiering Landbouwschap	
1955		
1955-01-11	Vakcentrales Consumentenbond en <u>Landbouwschap</u> bekritiseren berekeningen melkgeld	
1955-02-26	Landbouwschap Voorlichting-1	
1955-03-05	Landbouwschap Voorlichting-2 - Zelf doen	
1955-03-12	Landbouwschap Voorlichting-3 - Boeren en arbeiders	
1955-03-19	Landbouwschap Voorlichting-4 - Voortzetting van Stichting voor de Landbouw	
1955-03-28	Landbouwschap Voorlichting-5 - Vrijwillig of gedwongen	
1955-05-14	Landbouwschap Voorlichting-x - Hoe betaald men het?	
1955-05-28	Landbouwschap Voorlichting-x - Hoe duur wordt het?	
1958	<u>Bond bedrijfsvrijheid in de landbouw</u>	
1958-02-21	Achtergronden boerenactie op veluwe blootgelegd – Slag om Landbouwschap	
1958-02-26	Vergadering Giessenburg Vrije Boerenorganisatie – Spreker xxxxxxxxxx	
1958-03-21	Vergadering Giessenburg Vrije Boerenorganisatie – Spreker H. Koekoek	
1960	<u>Boerenpartij / Vrije boer</u>	
1960-03-01	Boeren op de Veluwe dreigen met staking melklevering – na blokkering melkgelden	
1960-03-07	Landbouwschap inning via zuivelfabriek geeft problemen	
1960-03-10	Protest zuivelfabrieken had succes – Geen volledig beslag op melkgelden	
1960-05-03	Protest demonstratie bij gevangen nemen BVL leden	
1960-05-19	Boeren uit gevangenis	
1960-11-26	Arrestatie H. Koekoek gaat niet door	
1961		
1961-03-25	Beslaglegging door Landbouwschap op land – <i>Vrije Boer</i> - Koekoek	
1961-04-15	Koekoek voor College van Beroep: „Boeren nooit aangeraden, niet te betalen”	
1961-04-29	Verslag behandeling zaak ‘Koekoek / Landbouwschap, bij College van Beroep	
1961-05-05	Koekoek houd ezels en geen koeien.....	
1961-06-08	College van Beroep, in zaak Koekoek / Landbouwschap, is niet bevoegd	
1961-09-26	Wonderlijke vrijheid van de 'zogeheten' vrije boeren	
1961-09-26	Boeren van Koekoek leggen verkeer lam met tractoren	
1961-09-30	Na verkoop land Koekoek is deze ‘geen boer meer’	
1961-11-24	Landbouwschap wil andere wet, <i>vrije boer</i> harder aanpakken!	

1961-11-29	Landbouwschap inning problemen	
1961-09-15	Landbouwschap verkoop boerderij	
1962		
1962-05-18		
▲		
1963		
1963-03-09	LC. <u>Veemarkt</u> Vrijheid is dus chaos bij Koekoek, Hartman wil niet meedoen	
1963-03-13	Commentaar Volkskrant op <i>slag bij Hollandseveld</i> en Landbouwschap	
1963-03-15	De slag bij Hollandsche veld	
1963-03-25	Commentaar op gebeurtenissen Hollandsche Veld	
1963-03-27	Boeren rond Amersfoort over 't algemeen voor Landbouwschap	
1963-05-24	'Hoe is het mogelijk': Boerenpartij derde partij in Venray	
1963-06-05	Amersfoortse Courant in gesprek met: kamerlid Hendrik Koekoek	
1963-07-09	Koekoekmentaliteit niet alleen uitgedrukt met aantal stemmen	
1963-08-09	Vrije Boeren vrijspraak voor landgebruik	
1963-08-23	Een langdurige strijd. Het Landbouwschap	
1963-11-14	Elspeet actievergadering vrije boeren „geen inning meer via zuivelfabriek”	
1963-11-28	Boeren willen steun van directies zuivelfabrieken – niet met Schap mee te werken	
1963-12-11	Lezing Barneveld door xxx van het landbouwschap	
▲		
1964		
1964-01-31		
1964-03-20	Recherche greep melkverkopende boeren in de kraag	
1964-11-31		
1964-12-08	Vergadering BVL. - Fel protest tegen melkfabrikanten ‘ <i>Vecomi</i> ’	
1964-12-29	Ingezonden over vergadering Vecomi	
▲		
1965		
1965-03-06	Verslag vergadering GMvL. met het Landbouwschap bestuur - ‘ <i>wanbetalers</i> ’	
1965-05-14	Geen onderscheidingsvermogen	
▲		
1966		
1966-05-13	Vrije economie in de landbouw moeilijk	
1966-07-27	H. Koekoek gestruikeld – over openhartigheid koekoek bij 'biograaf'	
1966-09-13	Directeur Utrechtse Melkcentrale: Landbouwschap krijgt geen productiecijfers	
1966-09-14	Melkdirecteur UMI weigert voor schappen te incasseren	
1966-10-07	Afd. Hardinxveld-Giessendam Boerenpartij staat achter leider Koekoek	
▲		
1967		
	Twee knipsels	
▲		

1968		
1968-07-27	Landbouwschap legt beslag op deel melkgeld van 28 boeren Hoogeveen	
1968-08-01	Geen trammelant vrije boeren in Hoogeveen	
1968-08-15	Onrust in Hollandscheveld – ‘Er vallen nog eens doden’	
1968-11-14	Volledige scheuring in Boerenpartij	
▲		
1970		
1970-02-06	Statenlid B. M. Steur doet boekje open over geweld, intimidatie en afluisteren	
▲		
1971	<u>IJsselmuide</u>	
1971-03-18	Boeren uit IJsselmuiden houden deurwaarder en politiemann opgesloten	
▲		
1972		
	Twee knipsels	
▲		
1974	<u>Oldeberkoop De Goede verwachting</u>	
1974-05-07	Oldeberkoop Zuivelfabriek bezet. Koekoek boeren persen bestuur af	
1974-05-08	Leden beslissen vrijdag – Aanklacht wegens afpersing tegen boeren-bezetters.	
1974-05-09	Officier: ‘Geen klacht nodig’ - Proces-verbaal voor boeren-bezetters	
1974-05-11	Bestuur Oldeberkoop afgetreden	
1974-05-17	Niet de Boerenpartij maar de BVL. Bezette fabriek Oldeberkoop, aldus BP-leden	
1974-06-04	<i>De Veemarkt</i> over bezetting zuivelfabriek Oldeberkoop	
1974-10-18		
1975		
1975-01-08	Knipsel Zaken tegen twee „vrije boeren” aangehouden	
1975-01-30	Rechtzaak bezetting Oldeberkoop	
▲		
1977	<u>Marum Westerkwartir</u>	
1977-03-19	Marum: Domo-boeren - <i>bussenboeren</i> - willen naar Friesland	
1977-05-05	Marum	
1977-05-11	Marum	
1978-07-29	Zuivelcoöperaties ZOH en Domo regelen geschillen	
1979-03-31	<i>De Veemarkt</i> over Domo en zijn bussenmelkers	
▲		
1978	<u>Hoogeveen DOC</u>	
1978-09-04	Hoogeveen fabrieksbezetting door ontevreden „Bussenboeren”	
1978-09-05	Uitvoeriger verslag gijzeling bestuursleden - 1 t/m 4	
1978-09-07	Bemiddelingspoging Zijlstra FNZ.....mislukt	

▲		
1979-02-14	Advocaat DOC busboeren voor rechtbank: 'Bestuur van DOC vertelde halve waarheden'	
1979-04-11	DOC <i>Bussenboer</i> in ongelijk gesteld - 'Uitspraak kan leiden tot oorlog'	
▲		
1980-11-13	Uitspraak - Boeren-leden niet gebonden aan hun coöperatie	
1980-12-24	'Melkbussenconflict' DOC is de wereld uit – melk – tijdelijk – naar fabriek in Staphorst.	
1981		
1981-10-06	DOC boeren Hoogeveen willen proces tegen coöperatie	
1984		
1984-12-13	Veehouders Zuidwest-Drenthe in verzet tegen superheffing	
▲	<u>NVV</u>	
1996-02-26	Nederlandse Melkveehouders Vakbond – NVM – opgericht	
2012-05-15	'Boek 100 jaar Boer Koekoek': Pionier, paljas en protest-politicus	

Oprichting Landbouwschap

Sedert kort – 24 April 1954 - is het Landbouwschap in werking getreden. Daarmede is het organisatieleven van de land- en tuinbouw in Nederland in een nieuwe toestand gekomen. Want door dit Landbouwschap, door deze publiekrechtelijke organisatie hebben de boeren, tuinders en arbeiders, het recht en de bevoegdheid gekregen om zelf een aantal zaken te regelen. Het gaat daarbij dan over zaken, die voor het land- en tuinbouwbedrijf van belang zijn maar die vroeger uitsluitend door de regering beslist konden worden.

Een aantal mensen in de land- en tuinbouw vindt dit Landbouwschap maar een vreemde instelling. Het is iets onbekends voor hen; zij hebben er wel eens van gehoord, maar het is voor hen toch min of meer uit de lucht komen vallen.

Twintig jaar terug

Niets is minder waar. Het Landbouwschap is niet uit de lucht komen vallen; zij heeft een lange voorgeschiedenis.

Eerst had men de min of meer toevallige besprekingen tussen de boerenbonden over gemeenschappelijke vraagstukken; daarna kreeg men een geregeld overleg tussen de drie boerenbonden, de drie C.L.O.'s; tegelijkertijd hadden ook de landarbeidersbonden onderling hun besprekingen over hun belangen; de volgende halte op de weg der ontwikkeling was het overleg tussen werkgevers en werknemers, eerst van tijd tot tijd als men er behoefte aan had en vooral over lonen en arbeidsvoorwaarden; later werd dit overleg op vaste tijden gevoerd en had het ook betrekking op crisismaatregelen en andere economische vraagstukken; dit overleg tussen boeren, tuinders en arbeiders maakte het nodig een Centraal Secretariaat in te stellen; na de oorlog werd dit Centraal Secretariaat uitgebreid en kwam de *Stichting voor de Landbouw* tot stand.

Deze ontwikkeling van de samenwerking werd sterk bevorderd door het verlangen van de land- en tuinbouw om zelf verantwoording te dragen voor de maatregelen, die nodig zouden zijn voor deze bedrijfstak.

Twee dingen zijn dan zeker noodzakelijk en wel: overeenstemming in eigen kring, en een zeker gezag om de beslissingen te kunnen uitvoeren. Daarvandaan het blijvend onderling overleg en het streven naar de publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie (de P.B.O.), die de naam Landbouwschap zou dragen.

Het was de *Stichting voor de Landbouw* die in 1951 haar ontwerp indiende bij de S.E.R. voor het land. De land- en tuinbouw was de eerste, die met een eigen ontwerp kwam. Het is daarom begrijpelijk, dat het nogal enige tijd heeft geduurd voor de behandeling in de S.E.R. achter de rug was.

Het Landbouwschap

Maar eindelijk kwam dan toch de bekroning van het werk der organisaties en der Stichting voor de Landbouw. Op 23 Februari 1954 verscheen het besluit tot instelling van een bedrijfsschap voor de landbouw, welk bedrijfsschap de naam *Landbouwschap* draagt. Het trad in werking op 24 April.

In Mei 1954 is het Landbouwschap met zijn werkzaamheden aangevangen. Het doel van dit Landbouwschap is het bevorderen van de bedrijfsuitoefening in de land- en tuinbouw, om daardoor het algemeen belang van het Nederlandse volk te dienen.

Daarnaast heeft het als tweede taak het behartigen van de gemeenschappelijke belangen van de bedrijven en van de personen, die op deze bedrijven werkzaam zijn. Het spreekt vanzelf, dat het werk van het Landbouwschap niet in strijd mag komen met het algemeen belang van het gehele Nederlandse volk. Om botsingen tussen dat algemeen belang en het belang van de land- en tuinbouw te voorkomen, bepaalt de wet dan ook, dat de overheid het recht heeft, toezicht te houden op de werkzaamheden van het Landbouwschap.

Het werkterrein van het Landbouwschap is nogal uitgebreid. Het heeft regelende bevoegdheden op technisch, economisch en sociaal terrein en zal daarnaast natuurlijk als adviesorgaan blijven optreden.

Voor het voeren van een goede huishouding zijn eigen inkomsten nodig. Ook in dit opzicht heeft het Landbouwschap een aantal bevoegdheden gekregen, welke nodig zijn om de werkzaamheden goed te doen verlopen.

Het feit, dat het Landbouwschap een orgaan is van de bedrijfsgenoten zelf, benevens het feit, dat de organisaties de bestuursleden aanwijzen en een voortdurend toezicht kunnen uitoefenen, zijn er waarborg voor, dat het Landbouwschap zijn gelden zuinig zal beheren.

De lange weg

De eerste mijlpaal op de lange weg naar volledige en gelijkberechtigde samenwerking van boeren, tuinders en landarbeiders is geweest het instellen van het Centraal Secretariaat voor Land- en Tuinbouw in **1941**, de tweede mijlpaal de oprichting van de *Stichting voor de Landbouw* in 1945: de derde mijlpaal is de instelling van het Landbouwschap in Febr. van dit jaar.

Hiermede hebben de land- en tuinbouw in Nederland een ideaal bereikt, waar zij lang naar gestreefd hebben; het bouwen van een orgaan, waardoor zij met hun gezag de nodige regelingen voor deze bedrijfstak kunnen treffen en uitvoeren, met het doel de land- en tuinbouw in het Nederlandse volksgeheel zijn rechtmatige plaats te geven.

De land- en tuinbouw mogen er trots op gaan, dat zij de eerste van het Nederlandse volk geweest zijn, die gebruik maken van de mogelijkheid om een P.B.O. in het leven te roepen. Dit wekt temeer bewondering als men goed beseft in welk een korte tijd deze lange weg is afgelegd; en als men weet hoe de land- en tuinbouw er twintig jaar geleden in het diepst van de landbouwcrisis voorstonden, toen vele boeren en tuinders niet of nauwelijks het bedrijf staande konden houden.

De heer H. M. Gerbrandy sprak voor Utrechtse CBTB

(Van een onzer verslaggevers)

UTRECHT. - Met het oog op het per 1 Januari 1955 in werking tredende Landbouwschap werd de contributie voor de leden van de Utrechtse *Christelijke Boeren- en Tuindersbond* op f 6,25 per ha vastgesteld. Dat wil zeggen vijf gulden grondcontributie en f 1,25 zijnde de korting welke een lid op de contributie voor het Landbouwschap krijgt. Een niet-georganiseerde, die geen korting krijgt, zal voor het Landbouwschap namelijk ongeveer drie gulden per ha moeten betalen.

.....

ERNSTIGE TELEURSTELLING GEWEKT

Vakcentrales protesteren tegen hogere melkprijs

Consumentenbond en Landbouwschap bekritisieren berekeningen

DEN HAAG. - De verhoogde melkprijs heeft ernstige teleurstelling gewekt bij de drie grote vakcentrales, N.V.V., K.A.B. en C.N.V., bij de Nederlandse Consumentenbond, bij de hoofd-afdeling Veehouderij van het Landbouwschap, bij de Algemene Militaire Pensioenbond en bij het Centraal Orgaan der samenwerkende organisaties op het terrein van de oudedagsvoorziening. Een aantal dezer organisaties, waaronder de drie vakverbonden, heeft zich tot de ministerraad gewend, terwijl de overige zich bepaald hebben tot het uiten van scherpe kritiek.

De vakbeweging is unaniem van oordeel, dat de melkprijsverhoging in strijd moet worden geacht met het streven van de regering, het prijspeil zoveel mogelijk te handhaven en met het beroep, dat de regering tot nu toe op het bedrijfsleven heeft gedaan om hogere loonkosten niet automatisch in de prijzen door te berekenen. Dat is óók het standpunt van de Militaire Pensioenbond. De Consumentenbond en het Landbouwschap hebben bezwaren tegen de vastgestelde verrekenprijs. Het Centraal Orgaan verklaart, dat deze belangrijke prijsverhoging de toch al zo moeilijke positie van de ouden van dagen nóg slechter zal maken.

.....

1955

Peel en Maas, 1955-02-26; p. 2/6

Het landbouwschap 1

Sinds enkele weken heeft het *Landbouwschap* het werk van de *Stichting voor de Landbouw* overgenomen. Daarom komt men in de berichten over de landbouwpolitiek de laatste tijd ook steeds meer het woord Landbouwschap tegen.

Dat is een nieuw woord; het Landbouwschap is ook een nieuwe instelling. Maar het is geen vreemde instelling, die zomaar uit de lucht is komen vallen. Het is ook niet plotseling en zonder voorbereiding door de regering ingesteld.

Neen, het Landbouwschap is geleidelijk aan gegroeid; de gedachte is in de loop van de tijd ontwikkeld. Men kan zeggen, dat deze gedachte in de loop van de jaren rijp geworden is in de hoofden van de Nederlandse boeren, tuinders en landarbeiders.

Het allereerste begin kan men vinden in de dertiger jaren. Dat was voor de land- en tuinbouw een zeer zorgvolle tijd, die niet gemakkelijk uit de herinnering van de boeren en tuinders zal verdwijnen. In die tijd had de land- en tuinbouw steun nodig om in leven te kunnen blijven. Om dit te bereiken gingen de verschillende boerenbonden in Nederland samenwerken.

Deze samenwerking strekte zich later ook uit tot de landarbeiders. Deze hebben immers bijna evenveel belang bij de welvaart van het land- en tuinbouw als de boeren en tuinders zelf. Daar stond tegenover, dat het voor de boeren en tuinders veel waard was, als zij in de Tweede en Eerste Kamer konden rekenen op de steun van de arbeiders. Samen zou men sterker zijn. En

dat was nodig, want er was bij grote groepen van het Nederlandse volk nogal veel verzet tegen steun aan de land- en tuinbouw.

Dit is het allereerste begin geweest. Later is door verschillende oorzaken deze samenwerking tussen boeren, tuinders en landarbeiders sterker geworden en kreeg zij een meer blijvend karakter. Maar de eerste vorm van deze ontwikkeling is te vinden in de crisis van de dertiger jaren.

Het Landbouwschap No 2

ZELF DOEN

Iedere oudere boer en tuinder zal zich herinneren hoe in de dertiger jaren tal van crisismaatregelen waren uitgevaardigd.

Deze maatregelen werden vastgesteld door de Regering in Den Haag. De uitvoering er van - dus de toepassing in de verschillende provincies, in de dorpen en op de bedrijven zelf - was eveneens in handen van de overheid. Wel werden de organisaties om advies gevraagd, maar de verantwoording bleef steeds bij de overheid berusten.

De boeren en tuinders waren wel overtuigd van het nut der crisismaatregelen, maar al vrij spoedig kwam de mening naar voren, dat zij zelf meer invloed moesten hebben. Meer invloed op het vaststellen van de maatregelen en meer invloed op de uitvoering er van. Zij wilden niet alleen meer invloed maar meer verantwoordelijkheid. Met andere woorden: zij wilden meer zelf doen.

Dat was gemakkelijker gezegd dan gedaan!

Om zelf maatregelen te kunnen nemen en vooral om deze zelf te kunnen uitvoeren, had het bedrijfsleven gezag nodig.

De boeren en tuinders moesten een taak overnemen van de regering. Om dat te kunnen doen, hadden zij ook een deel van het gezag nodig, dat in handen was van de overheid. Zij moesten immers maatregelen kunnen nemen, welke voor alle boeren en tuinders zouden gelden. En ze moesten er op letten, dat alle boeren en tuinders die maatregelen zouden opvolgen.

In 1937 is door de toenmalige minister van Landbouw al geprobeerd een Landbouw-ordningswet tot stand te brengen.

De bedoeling was orde te brengen in de landbouw-crisismaatregelen en tevens aan het bedrijfsleven gezag te verlenen om zelf maatregelen te nemen en uit te voeren.

De bedoeling was dus aan de boeren en tuinders publiekrechtelijke bevoegdheid te geven. Dezelfde bevoegdheid dus als het Landbouwschap heeft, dat sinds een paar maanden zijn werk begonnen is.

De plannen zijn dus al van 1937. Pas in 1954 is het Landbouwschap ingesteld. Ongeveer 17 jaar heeft het geduurd voor de plannen eens werkelijkheid werden.

Het Landbouwschap No 3

BOEREN EN ARBEIDERS

Het contact tussen de boeren en arbeiders op het bedrijf is bij wijze van spreken zo oud als de wereld.

Maar het contact tussen de organisaties van boeren en tuinders aan de ene kant en die van de landarbeiders aan de andere kant is nog niet zo oud. Het eerste begin ligt ook in de dertiger jaren.

Door de crisis gingen de drie centrale landbouworganisaties (het Koninklijk Nederlands Landbouw Comité, de Katholieke-Nederlandse Boeren- en Tuindersbond en de Nederlandse Christelijke Boeren- en Tuindersbond) meer samenwerken. Maar zij gingen ook meer contact zoeken met de bonden van de landarbeiders.

De besprekingen tussen boerenorganisaties en arbeidersbonden gingen in het begin vooral over lonen en arbeidsvoorwaarden. Maar door de crisismaatregelen werden later ook wel andere onderwerpen behandeld bij deze besprekingen.

In het begin kwamen de boeren en de arbeiders bij elkaar als er bepaalde vraagstukken te behandelen waren. Langzamerhand groeide het aantal onderwerpen zo sterk, dat het nodig was regelmatig een vergadering te houden. Voor dit regelmatig contact tussen werkgevers en arbeiders was een vast adres nodig.

In 1940 werd het Centraal Secretariaat voor Land- en Tuinbouw opgericht. Dit werd ondergebracht bij één der landbouworganisaties. Er was dus een vast punt in de samenwerking tussen de boeren, de tuinders en de landarbeiders. Dit Centraal Secretariaat kan men zien als een voorloper van de *Stichting voor de Landbouw*, die na de oorlog is opgericht.

De *Stichting voor de Landbouw* is dus wel na de oorlog ontstaan, maar de voorbereidingen waren voor de oorlog al aan de gang. Door het opheffen van de organisaties door de Duitsers echter kon dit voort bereidend werk alleen maar ondergronds worden voortgezet. De Stichting voor de Landbouw is niet uit de lucht komen vallen. Zij is opgedoken uit de ondergrondse schuilplaatsen.

Haar voornaamste taak zou zijn het voorbereiden van het Landbouwschap.

Het Landbouwschap No 4

Voortzetting van Stichting voor de Landbouw

Het Landbouwschap is de voortzetting van de *Stichting voor de Landbouw*, die tot stand gekomen is als een natuurlijk gevolg van de samenwerking tussen de organisaties van boeren, tuinders en landarbeiders.

Deze samenwerking is voor de oorlog begonnen; zij is gedurende de oorlog ondergronds voortgezet en heeft daarna haar bekroning gekregen in de Stichting voor de Landbouw.

Het voornaamste doel van de Stichting van de Landbouw is altijd geweest het voorbereiden van het publiekrechtelijk orgaan; van het Landbouwschap dus. Dit doel is bereikt in het begin van het vorig jaar.

Maar de Stichting voor de Landbouw had nog een ander doel en een andere taak. Zij moest de belangen verdedigen van de bedrijfsgenoten; dus van de boeren, tuinders en landarbeiders.

Het was in de dertiger jaren al gebleken, dat de boeren en tuinders alle krachten moeten verzamelen als zij in slechte tijden voor hun belangen moeten opkomen.

Het was na de oorlog duidelijk, dat een verzamelen van alle krachten even hard nodig zou zijn als in dertiger jaren. Naarmate de voedselvoorziening beter en gemakkelijker zou worden, zouden de boeren en tuinders harder voor hun belangen moeten vechten.

Gezamenlijke verdediging van deze belangen geeft altijd meer kans op succes dan wanneer de boeren het onderling niet eens zijn, of wanneer de organisaties elkaar tegenspreken. Daarom zijn in de afgelopen jaren de boeren, tuinders en arbeiders steeds bij elkaar gekomen in de Stichting voor de Landbouw om hun standpunt te bepalen. Als zij 't daar samen eens geworden waren, konden zij gaan praten met de regering.

Door deze wijze van behandeling der vraagstukken hebben de boeren, tuinders en arbeiders door hun Stichting voor de Landbouw heel wat voordelen kunnen behalen. Deze voordelen voor de land- en tuinbouw lopen in de tientallen miljoenen.

Het Landbouwschap No 5

VRIJWILLIG OF GEDWONGEN?

Het belangrijkste kenmerk van de *Stichting voor de Landbouw* was, dat deze ontstaan was door de vrijwillige samenwerking van de organisaties van boeren, tuinders en landarbeiders. Een kenmerk van deze organisaties is eveneens, dat de leden vrijwillig toegetreden zijn. Men kan lid worden als men wil, men kan ook weer bedanken als men wil. Een dergelijke organisatie noemt men privaatrechtelijk.

Het Landbouwschap heeft zeggenschap over alle boeren, tuinders, loonwerkers, verveners, landarbeiders en bijenhouders.

Niemand van hen kan zich aan het gezag van het Landbouwschap onttrekken. Daarom is het publiekrechtelijk. Het is een publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie, afgekort P.B.O. Dit alles klinkt nogal ingewikkeld maar in hun dagelijkse leven hebben bijna alle boeren en tuinders al lang te maken gehad met een publiekrechtelijke instelling.

Iedereen weet wat een waterschap, een polder, een hoogheemraadschap is. Iedereen, die grond in eigendom heeft in een waterschap, is onderworpen aan de verordeningen van dat waterschap,

Dat kan ook niet anders.

Als men zich alleen aan deze verordeningen zou moeten onderwerpen als men daar zin in had, zou het er met de waterschappen en polders maar raar uitzien in ons land.

Een goede verzorging van de dijken, een afdoende bescherming tegen het water, een goede afvoer van het water zou dan niet mogelijk zijn. Omdat wel mogelijk te maken moeten allen in zo'n polder meewerken.

Het Landbouwschap gaat niet over mensen, die in dezelfde polder of in hetzelfde waterschap wonen, maar over mensen, die hetzelfde beroep uitoefenen.

Het gaat over allen, die in de land- en tuinbouw werkzaam zijn; onverschillig of ze een eigen bedrijf hebben dan wel een pachtbedrijf, onverschillig ook of zij ondernemer zijn dan wel arbeider.

Het Landbouwschap moet de belangen verdedigen van allen, die in land- en tuinbouw werken, en heeft daarom zeggenschap over hen allen.

Het Landbouwschap. xx

Hoe betaalt men het ?

Als men zelf zijn zaken wil regelen moet men ook zelf de financiële verantwoordelijkheid dragen. Dat wil zeggen dat men het zelf moet betalen.

Om het werk van het *Landbouwschap* te betalen is geld nodig, dat door middel van heffingen door de bedrijven wordt opgebracht. Ook het werk van de *Stichting voor de Landbouw* werd door de bedrijfsgenoten zelf betaald, of ten minste door een deel der bedrijfsgenoten. Voor dit werk van de Stichting voor de Landbouw was een heffing gelegd op een aantal producten.

Zo lag bijv. op suikerbieten een heffing van 25 cent per 1000 kg., op fabrieksaardappelen 20 ct. per 1000 kg., op melk oorspronkelijk 2,5 cent, later 1,5 ct. per 100 kg. In totaal hebben deze heffingen opgebracht van 1947 tot 1954: suikerbieten *f* 5.141.700,-; fabrieksaardappelen *f* 1.855.200,-; zaaizaden en pootgoed *f* 1.288.600,-; melk *f* 6.340.800,-; slachtvee *f* 297.000.

In totaal is er dus geheven voor de Stichting voor de Landbouw *f* 14.023.300.- Hierbij moet men nog optellen een bedrag van *f* 925.000: van de tuinbouw en een bedrag van *f* 2.421.000.- dat door de stands- en vakorganisaties van boeren, tuinders en arbeiders is verschaft. Men weet dan meteen, wat de Stichting voor de Landbouw gekost heeft van 1945 tot en met 1954, nl. *f* 18.269.300.

Als men deze heffingen wat nauwkeuriger bekijkt, blijkt, dat deze vrij willekeurig over de producten verdeeld waren. Voor sommige producten werd wel, voor andere niet betaald. Gaat men omrekenen hoe hoog de heffing per ha. was, dan kan men ook grote verschillen waarnemen. Een ha. suikerbieten bijv. brengt 40 ton op; hier werd dus *f* 10.- per/ha. betaald. Voor melk werd 60 ct. tot *f* 1,- per ha. betaald. De andere producten lagen daar tussen in. Men ziet, dat er nogal wat verschil was.

Daarom is de heffing van het Landbouwschap, die per ha wordt opgelegd, een rechtvaardiger verdeling van de lasten dan de voormalige heffing per product. Iedereen betaalt nu mee en de last wordt verdeeld naar gelang het meer of minder intensieve gebruik van de grond.

Het Landbouwschap. Hoe duur wordt het?

Het *Landbouwschap* heeft voor het jaar 1954 en 1955 een begroting opgesteld, welke een eindbedrag aanwijst van ongeveer 7.5 miljoen gulden. Dit ziet er op het eerste gezicht erg hoog uit, maar als de cijfers nader bekeken worden, valt het wel mee.

Allereerst zit in deze 7,5 miljoen een bedrag van f 3.175.000 voor de uitvoering van maatregelen en voor het verlenen van diensten aan de bedrijfsgenoten. Dit geschied vrijwel op de zelfde manier als bij de *Stichting voor de Landbouw*. Deze werkzaamheden hebben dan bijv. betrekking op de ziektenbestrijding bij het rundvee en op de uitvoering van de *Wet op de Aardappelmoeheid*. Een groot deel van deze gelden komt niet uit de heffing, maar wordt verstrekt door het rijk en door de productschappen.

Na aftrek van deze post blijft er van de 7,5 miljoen dus nog over f 4.325.000. Hiervan wordt allereerst besteed een bedrag van 1,5 miljoen als subsidie aan onderzoeksinstituten. Een van deze instituten is het zgn. L.E.I.; het *Landbouw Economisch Instituut*. Wat het L.E.I. betekent voor de landbouw, weet elke bedrijfsgenoot. Het is van onschatbare waarde, alleen al omdat het een inzicht geeft in de kostprijzen.

Ook de andere instituten, welke wetenschappelijke onderzoeken verrichten zijn van grote waarde. Onze landbouw moet zijn producten verkopen aan het buitenland. Deze moeten daarom van prima kwaliteit zijn. De wetenschappelijke instituten geven daarbij een grote steun.

Verder moet het Landbouwschap belasting betalen, contributie betalen aan de *Sociaal Economische Raad*, e.d. Als men deze bedragen ook nog van de begroting aftrekt, blijft er ruim **2½ miljoen** over voor de overige kosten, zoals vergaderkosten, kantoorkosten, huisvesting e.d. Dit bedrag is nodig voor de werkzaamheden vanaf 24 April 1954 tot en met 31 Dec. 1955. Alles bij elkaar genomen is het Landbouwschap dus ongeveer even duur als de *Stichting voor de Landbouw* is geweest.

Leeuwarder Courant 1958-02-21

Achtergrond boerenactie op Veluwe blootgelegd

Slag om Landbouwschap op Veluwe

Op de Veluwe en in de Gelderse Vallei wordt op het ogenblik een strijd tussen de georganiseerde landbouw en de „*Bond bedrijfsvrijheid in de landbouw*”. Deze bond houdt, onder voorzitterschap van de heer **H. Koekoek uit Bennekom**, die tevens hoofdredacteur van „*De Vrije Boer*” het ergaan van de B.v.L., op vele plaatsen op de Veluwe protestvergaderingen. Tijdens deze bijeenkomsten, die in het algemeen druk door de Veluwse boeren worden bezocht, kant hij zich tegen de vestigingseisen in de Landbouw, de monopolieheffingen op granen en tegen het Landbouwschap. Door zijn toedoen mislukte onlangs een executieverkoop in Kootwijkerbroek bij de landbouwer H. van der Brink, aldaar, die zijn heffing voor het Landbouwschap niet wilde betalen. Deze verkoping bracht f 5,20

De voorzitter van de *Gelderse Maatschappij van Landbouw*, de heer G. van der Leij. is op de algemene vergadering van deze organisatie in Arnhem van leer getrokken tegen de actie van de bond. Figuren, die in de oorlog een trieste rol hebben gespeeld, leven nog uit dezelfde giftige wortel als destijds. Zij gebruiken de gevoelens van onveiligheid en onbehagen onder de boerenbevolking om het oude gif onder nieuwe etiketten ook nu weer in de samenleving uit te dragen. De heer Van der Lei, zou dit niet zeggen, zo zei hij, als de methoden van de groep niet zoveel gelijkenis zouden vertonen met die van hen, die hun ware aard in de bezettingsjaren hebben doen kennen.,

De woorden van de heer Van der Leij kregen de bijval van vele honderden boeren, die de vergadering bezochten.

Op een vergadering in Nunspeet sprak de algemeen secretaris van de CBTB, het Tweede Kamerlid, mr. B W. Biesheuvel, ook in sterk afkeurende zin over de actie, die de Bond voor Bedrijfsvrijheid op het ogenblik voert.

Op een bijeenkomst van de CBTB in Scherpenzeel kenschetste de heer J. Heij, secretaris van de Gelderse CBTB, de bond als een „Nederlandse Poujadistische beweging, die alles wil ondergraven en die gebaseerd is op een revolutionair streve”.

Vergadering te Giessen-Nieuwkerk

Vrije boerenorganisatie wil: terug naar particulier initiatief

Op vele plaatsen in den lande worden bijeenkomsten georganiseerd door de Vrije Boerenorganisatie, of, zoals deze officieel heet: de *Landelijke Vereniging voor Bedrijfsvrijheid in de Landbouw* (B.V.L.). Ook in onze omgeving zijn twee van dergelijke vergaderingen bijeengeroepen en wel een in café *Boerenklaas* te Molenaarsgraaf en een te Giessen-Nieuwkerk in de zaal van café *De Baat*.

In Boerenklaas sprak maandagavond de voorzitter van de B.V.L., de heer **H. Koekoek** uit Bennekom, voor een overvolle zaal en in zaal De Baat sprak de heer **G. W. Voortman** uit Eefde voor een gehoor van ongeveer 100 boeren. De beide, per aangetekende brief uitgenodigde opposanten de heer G. v.d. Ley, voorzitter van de *Gelderse Mij. van Landbouw* (Boerenklaas) en Mr. B. W. Biesheuvel, secr. **C.B.T.B.** (De Baat) lieten verstek gaan. Mr. Biesheuvel had geantwoord, dat hij niet kon komen doch als hij wel tijd zou hebben, wilde hij niet op een vergadering van de B.V.L. verschijnen. Er kon dus geen debat tussen de sprekers en deze opposanten plaats vinden. Evenwel ontstond er na de pauze toch een intense gedachtenwisseling tussen de toehoorders en de sprekers en in de vergadering te Giessen-Nieuwkerk kon men beluisteren, dat men zich nog niet zo maar schaarde achter de nieuwe organisatie.

Boeren afgeroomd

Na een korte inleiding van de heer P. Kloes uit Waddinxveen (met een landbouwbedrijf met 40 ha) verkreeg de heer Voortman het woord, die wilde spreken over Stichting voor de Landbouw, Landbouwschap en geleide economie.

Hoewel de oude organisaties goed werk hebben verricht voor land en volk, aldus spreker, is er de laatste jaren een verandering naar voren gekomen en kunnen deze organisaties niet meer gerangschikt worden als „boeren”-organisaties. De eigen stem van de boer klinkt niet meer op en dat is nu reeds ongeveer elf jaren zo het geval. Direct na de oorlog ging alles nog tamelijk goed. Men was tevreden en niet te overtuigen, dat toen de, grondslag voor de toekomst werd gelegd. Tien jaar geleden was de maatschappij nog niet zo ziek als thans. Nu is het goed zichtbaar en voelbaar.

Vroeger waren boeren zelfstandige mensen met eigen ondernemingen. Zij kenden de ups en downs, maar dat is thans niet meer het geval. Dit tijd van de vrije geërfde, boeren is voorbij. De boer bepaalt zelf niet meer de waarde van zijn produkten. Dat doet thans het *Landbouw Economisch Instituut*. Dit is getreden in de plaats van de ondernemer en de, werknemer, en als er nu werkelijk geleide economie werd bedreven, dan was er nog wel iets voor te zeggen, aldus spreker, maar voor 50 % worden de, boeren afgeroomd.

De pot is leeg

De koeien zijn nu weer vrij op de markt gekomen, maar hoeveel miljoenen heeft dat de boer gekost. Voor de melk krijgt de boer maar een heel klein prijsje. De boer deelde niet in de hoog- conjunctuur, zo vervolgde de heer Voortman zijn betoog.

De standsorganisaties zeggen wel: als het de boer slechter gaat, zal hij er steun bij krijgen, maar spreker noemde dat een onmogelijkheid, omdat de pot leeg is. Het geld is op en als de

boer het niet meer zal kunnen houden, dan zal de staat niet kunnen bijspringen en zullen de boeren gaan afglijden. Dat noemde spr. onnederlands.

De Stichting voor de Landbouw, het overkoepelend orgaan voor de A.B.T.B., de C.B.T.B. en de Maatschappijen van Landbouw, had de bedoeling een publiek rechtelijk lichaam te vormen, maar het Landbouwschap is niet ingesteld op de wet. Er is wel een P.B.O., die de mogelijkheid geeft om „schappen” in te stellen maar alleen, als deze gewenst worden. Er zijn echter niet veel bedrijven, die deze schappen hebben gewild, aldus spreker.

Zonder slag of stoot is echter het Landbouwschap er gekomen, maar dat was „zonder u, over u”, zo riep de heer Voortman de vergadering toe. De boeren weten niet eens wat het wil of hoe het in elkaar zit. Spreker noemde deze manier van handelen ondemocratisch.

Geen ex-politieke delinquenten

De heer Voortman sprak met verontwaardiging over door tegenstanders gevoerde acties, als zouden de mannen van de „Vrije Boer” ex-politieke delinquenten zijn. Toen in de bezettingstijd de „*Landstand*” werd ingesteld, heeft hij nooit daaraan enige bijdrage gegeven. Nu wordt hij uitgemaakt voor „pierenzoeker onder aan de dijk”, die met de N.S.B. te maken gehad zou hebben. Niets is daarvan waar, riep de heer Voortman uit, „vraag het de Joden maar, die we hebben. geholpen!,,

Spreker bracht in herinnering, dat de heer Koekoek drager is van het Oorlogsherinneringskruis met de gesp, uitgereikt bij K.B. van 6 jan. 1948, Staatsblad no. 16. In het bestuur van de, BVL. kan niemand zitting nemen, die zelfs maar gesympatiseerd heeft met de N.S.B.-gedachte.

Deze actie vraagt echter een tegenactie en die is al aan de gang.

De B.V.L. staat op het standpunt, dat de wet dient te worden gehoozaamd en de regering geërbiedigd.

Niet volgens de wet

Met de Gezondheidsdienst voor Vee ligt het anders, dan men wel denkt, aldus spreker. Er is een misleidende voorlichting geweest, waarbij om handtekeningen van de boeren werd gevraagd, maar daarvan staat niets in de wet. En als er geen handtekening was, dan werd het vee niet ingespoten en op t.b.c. onderzocht. Zo raakte het vee van gebruikswaarde op slachtwaaarde. De Gezondheidsdienst bestaat niet, aldus spreker, want zij voldoet niet aan de wettelijke eisen.

Minister **Mansholt** heeft de statuten niet goedgekeurd en deze gaan verder, dan de wet.

Spreker hield de vergadering voor: leert te luisteren naar wat men u zegt en loopt niet overal direct achteraan! Vraag u eerst af: waarvoor werken zij, die deze dingen in het leven roepen? Spreker haalde aan, dat de heer H. D. Louwes, voorzitter van het Landbouwschap te Zuidhorn (Drente) maandagavond zei, dat het Landbouwschap door de boeren is opgebouwd. Niets is minder waar. Er is aan de boeren niets gevraagd, maar zij krijgen wel aanslagen en als die niet betaald worden, komt de deurwaarder. Er gaat iets scheef!

Van dirigisme tot dictatuur

Moeten we nog meer verambtenaren ? vroeg de heer Voortman zich af. Neen, we moeten weer leren te werken. Handel en industrie moeten zich kunnen ontplooiën en daarbij zal het particulier initiatief naar voren geschoven moeten worden. Anders raken we van dirigisme tot de dictatuur! Dan zal de grond ook nog gemeenschapsgoed gaan worden. Doordat het levens-

middelenpakket laag gehouden kon worden, was de industrie in staat zich uit te breiden. Miljarden zijn er van de melk afgeroomd.

Wij zijn immers nazaten van Prins Willem van Oranje? Dan moeten wij offers brengen voor vrijheid en recht. Zelf heeft de heer Voortman 37 koeien geofferd, omdat hij weigerde zijn handtekening te zetten. Dat noemde hij dirigisme. Het ging om absolute dwang en daarvan worden de boeren bang.

Zoek echter het recht van de boeren, aldus de heer Voortman. Hitler is wel weg, maar zijn geest nog niet.

Gaat bij de ruilverkaveling alles naar uw zin, aldus spreker? Wenst gij dat? Weet gij, wat dit alles gaat kosten? De B.V.L. is niet tegen ruilverkaveling, maar gaat het momenteel niet te ver”

De organisaties wensen de boer te beschermen, maar dit levert een gevaar op voor de vrije boer.

De staat kan immers niet helpen, als de prijzen naar beneden gaan, want de „spaarpot” is leeg.

Is er economisch gewerkt, vroeg spreker? Wij moesten blauwe melk drinken en de boter ging de koelhuizen in. De praktische handel zou een dergelijke schade nooit hebben doen ontstaan. De ambtenaren gunde spreker hun salaris evengoed als ieder ander, maar zij hebben niet het gewenste verantwoordelijkheidsgevoel. Zij staan tegenover de belangen van de boer onverschillig.

We moeten uit deze chaos zien te komen, ging spreker voort, maar dan moeten we eerst zoeken naar recht.

De inkomsten lopen terug en de pacht wordt hoger. Velen zijn bang voor de nieuwe Pachtwet. Er is sprake van een averechts geleide economie en het klinkt wel erg mooi als men hoort over een loon- en prijspolitiek. Het zal ons echter berouwen. Vraag en aanbod zijn niet meer in evenwicht. Het kan wel eens verkeerd lopen, zoals we in de dertiger jaren hebben ondervonden, maar economen nomen hebben alles beteugeld. Alles werd „geleid”. Zo ontstonden er zwarte lonen en zwarte grondprijzen.

De boer voor de boer

Het wordt tijd, dat de boeren nu eens wakker worden, vervolgde de heer Voortman zijn betoog. De B.V.L. geeft de boeren voorlichting als „boer”. Men komt met grote hopen achter de B.V.L. aan. De boeren worden echter bang gemaakt voor de B.V.L. en dan wordt er geschermd met politieke delinquenten, aldus spreker. Sprekend over de vestigingseisen, vroeg de heer Voortman, „zijn wij er voor of alleen maar bepaalde heren, die er iets in zien?” Kleine bedrijven moeten groter worden, zeggen zij, maar spreker wees er op, dat in de dichtbevolkte landen, zoals Nederland, de bedrijven juist gesplitst dienen te worden. Maar dat moet per slot de boer zelf weten. De ontwikkeling van de boerenbedrijven moet liggen bij het particulier initiatief. Thans zijn die verzwakt door de klauw van de bureaucratie.

Ook de middenstand gaat zich melden en twee weken geleden waren er al 2000 aanmeldingen. De smeden hebben het voorbeeld gegeven en nu komen ook de schilders.

Ook zal er wellicht een nieuwe organisatie voor de werknemers komen. Zelfs dit jaar nog. Als een land verarmt, kan ook de arbeider het er niet meer goed hebben.

Terug naar particulier initiatief

De heer Voortman was bereid om straks ook een tweede offer te brengen, want dan zal het gaan om de grond. We moeten terug naar het recht, aldus spreker, en in een rechtsstaat is men veilig, ook financieel.

Over coöperaties sprekend, zei de heer Voortman, dat die er zijn voor de boeren, maar niet de boeren voor de coöperaties. Zij kunnen optreden als concurrent tegenover de handel.

He hoofdbestuur van de B.V.L. bestaat uit enkele boeren. Zij ontvangen geen salaris, maar kunnen wel tijdverlies en onkosten in rekening brengen. Tijdverlies wordt echter niet verrekend, want er moet een reserve gekweekt worden om procedures te kunnen betalen.

Er moet echter wel doorgetast worden, ging spreker verder, want als de B.V.L. het begeeft, dan zakt er veel in elkaar. Dan is er geen tegenpool meer.

Er leeft thans geen concurrentie-gedachte, wel een beschermingsidee. In West-Duitsland heeft men echter begrepen, wat het betekent als de staat de almacht in handen heeft. Daarom is men er bovenop gekomen.

De P.B.O.-gedachte is het vormen van een staat in de staat.

De B.V.L. wil juist terug naar het particulier initiatief en wil deze gedachte op oorbare wijze verdedigen.

Boerenpartij

Na deze redevoering was er gelegenheid om in debat te komen of vragen te stellen. Door verschillende aanwezigen werd hiervan gebruik gemaakt en door de heer Voortman werd op verschillende punten nog wat dieper ingegaan. Tevens kwam hierbij naar voren, dat dit jaar voor de verkiezing van de Provinciale Staten een nieuwe partij zal meedoen: **de Boerenpartij**. In Gelderland zal zij reeds gekozen kunnen worden en wellicht komt er ook een in Zuid-Holland.

Het was reeds laat in de avond, toen de vergadering werd gesloten.

Nieuwsblad (voor Gorinchem en omstreken), 1958-03-05

Vrijheid 1

In ons blad hebben wij - uiteraard in vrij beknopte vorm - aandacht geschonken aan de BVL (in dit geval geen Bijzondere Vrijwillige Landstorm, maar *Bedrijfs Vrijheid in de Landbouw*). Te Zaltbommel heeft, de heer G. W. Voortman uit Eefde namelijk gelegenheid gekregen om te zeggen wat deze organisatie, waarvan hij secretaris is, nu eigenlijk wil. Hij kon echter geen positief geluid laten horen

Vrijheid? Goed. Maar dan een verstandig geleide vrijheid. Een groot deel van dat verstand kan een Landbouwschap - als het zijn kinderziekten te boven is - veel beter leveren dan de heer Voortman en de zijnen. Want zij, die achter de schermen het BVL-extremisme aanwakkeren, hebben in 't verleden blijk gegeven een vrijheid met gasmaskers en concentratiekampen aan te hangen.

Nieuwsblad voor het Land van Heihsden en Altena.

Vrijheid II

Met aandacht heb ik de stukken in uw blad gelezen waarin de heer Van Ley, voorzitter G. M. v. L. alsmede de heer Heij voor de CBTB van leer trekken tegen de BVL. Als ik dan zie dat

de heer Heij het heeft over Paujadisten en revolutionairen, de heer Ley heeft het over NS-B-ers, dan wil ik de heren Heij en Ley even wakker schudden. Volgens staatscourant juli 1948 ontving de heer Koekoek het oorlogsherinneringskruis, zou dit een NSB-er gegeven worden?

Maar de oorzaak zit dieper. De geweldige groei der BVL en het afbrokkelen der standsorganisatie zit hem dwars, als men ziet dat er elke week honderden leden bijkomen. Dat deze week ook weer de bond van vrije smeden en aanverwante bedrijven zich achter ons schaarde, denkt u dat dit allemaal verkeerden geweest zijn?

Neen, maar deze mensen gaan de ogen open, dat het zo niet langer meer gaat. En waarom niet, als ik dan om 12.25 naar de radio luistert naar praatje voor boer en tuinder en ik hoor daar Mr. Biesheuvel, lid der Tweede Kamer, die dit praatje verzorgt zeggen, dat op het ministerie van Landbouw met koortsachtige haast gewerkt wordt aan een wetsontwerp vestigingseisen voor de landbouw. Als ik dan diezelfde dag nog lees dat de heer Vermeer in Zwolle dreigt met het eisen van belastingverlaging en zonodig het volk wil laten spreken. Als wij nu dit alles tezamen nemen, dan zien we boeren en plattelanders liet zo, dat de toestand op het platteland een alarmtoestand is Omdat de BVL deze gehele toestand doorziet en onze boeren en middenstand hier opmerkzaam op maakt, maakt men ze uit voor al wat lelijk is.

Uit een ingezonden stuk in de Schoonhovense Courant

Mr. B. W. Biesheuvel gaf C.B.T.B.-antwoord aan B.V.L.

BRANDWIJK. Zeer velen waren donderdagavond naar Boerenklaas te Brandwijk gegaan, wellicht met de idee, dat er iets te „beleven” zou zijn. Zij zijn echter enigszins teleurgesteld uitgeweest, want het debat, dat daar plaats vond verliep in alle rust en correctheid, terwijl zowel **Mr. Biesheuvel** namens de C.B.T.B., als de heer **Koekoek** namens de B.V.L. hun gedachten goed overwogen en hun woorden goed gekozen hadden.

Mr. B. W. Biesheuvel, secretaris van de Ned. C.B.T.B. en lid van de Tweede Kamer, gaf een helder betoog over de standsorganisaties en het Landbouwschap, terwijl de heer H. Koekoek, voorzitter van de B.V.L., op hetzelfde thema van de vergadering van 24 februari, ook gehouden in Boerenklaas, voortborduurd. Het kostte Mr. Biesheuvel weinig moeite de aanvallen van de heer Koekoek te ontzenuwen en allen te overtuigen van het feit, dat het Landbouwschap volgens wettelijke weg is ontstaan. Dit wil natuurlijk niet zeggen, dat beide heren elkaars inzicht gingen delen.

Organiseren is noodzakelijk

Bij verhindering van de voorzitter van het Kringbestuur Alblasserwaard van de CBTB, opende de heer Jac. Kooyman met schriftlezing en gebed deze druk bezochte vergadering en heette speciaal welkom burgemeester Top van Brandwijk-Molenaarsgraaf.

Mr. Biesheuvel begon zijn betoog met te vertellen, dat de CBTB heel wat bezwaren tegen de BVL (de Landelijke Vereniging voor Bedrijfsvrijheid in de Landbouw) heeft. Hij was de heren Koekoek en Voortman echter dankbaar, omdat thans de vergaderingen beter bezocht worden dan ooit tevoren. Hij noemde liet jammer, dat er pas belangstelling komt, als er wat aan de knikker is. Dat wreekt zich thans, daar er onvoldoende bekendheid bestaat met het werk van de standsorganisaties en van het Landbouwschap. De kritiek vloeit dan ook voor een groot deel uit die onbekendheid voort.

De CBTE bestaat dit jaar 40 jaar en het ledental is gestegen tot 29.000. Spreker deelde mee, dat hij geen enkel financieel belang heeft bij het Landbouwschap en dat de vacaties hiervan ten goede komen aan de kas van de CBTE.

Zelf voortgekomen uit de boerenstand heeft hij het belang ingezien van het organiseren in een land, dat zich aan het industrialiseren is. Wil de landbouw zich handhaven, dan is een sterke organisatie noodzakelijk.

Acht punten

De heer Biesheuvel wilde in het vel van de heer Koekoek kruipen bij het weerleggen van diens kritiek op het Landbouwschap en wilde de volgende vragen beantwoorden.

- 1) Het Landbouwschap zou onwettig zijn (dus geen heffing betalen).
- 2) Het Landbouwschap zou van bovenaf opgelegd zijn, door een paar mensen in Den Haag in samenwerking met enkele landarbeiders.
- 3) Het zou een ondemocratisch zaakje zijn, waarop de boer geen invloed kan uitoefenen.
- 4) Het zou een stukje staatssocialisme zijn, een soort grijparm van de overheid.
- 5) Het zou een verambtelijkt apparaat zijn geworden.
- 6) De landarbeiders zouden er een te grote invloed in hebben.
- 7) Het Landbouwschap doet niets in het belang van de boer.
- 8) Het zou een dure geschiedenis zijn met een kostbaar apparaat.

Vele van deze bezwaren leven er ook in de gelederen van de standsorganisaties en daarom is er gehoor gegeven aan de BVL.

Hoe kwam Landbouwschap tot stand

Uitvoerig stond Mr. Biesheuvel stil bij de vraag, hoe het Landbouwschap tot stand is gekomen. In 1954 is het opgelicht door de drie standsorganisaties en door de drie bonden van de landarbeidersorganisaties. Gedurende 9 jaren is er aan voorbereiding en in die tussentijd kwam de *Stichting voor de Landbouw* tot stand, in wier statuten stond, dat zij zich zou bezig houden met het in het leven roepen van het Landbouwschap, dat alle belangen van de landbouw zou behartigen.

De handen werden ineen geslagen en zo kwam dus het Landbouwschap niet als een donderslag bij heldere hemel te voorschijn.

De Wet op de PBO is een wettige zaak, aldus Mr. Biesheuvel, en het Landbouwschap kon opgericht worden door de representatieve werkgevers en werknemersorganisaties.

Wie echter geen lid was van een der, standsorganisaties heeft geen recht om invloed te willen uitoefenen. Met nadruk zei Mr. Biesheuvel, dat het Landbouwschap geen verlengstuk van de overheid betekent.

Het kiest zelfs positie tegen de overheid, waar het de belangen van de boer betreft. Het is dus klinklare onzin, dat het één pot nat zou zijn!

Het Landbouwschap heeft eigen bevoegdheden en kan heffingen instellen en maatregelen nemen op landbouwkundig beleid. Het is beslist geen verordeningen-fabriek! Het kiest ook positie tegenover andere werkgemeenschappen.

Wat doet het Landbouwschap?

Het is gebouwd op 6 organisaties, vertegenwoordigd door 12 boeren en 12 landarbeiders. Ook in de kringen van de CBTB heeft men het als onjuist ingezien, dat de arbeiders gelijke invloed hadden als de boeren, maar spreker noemde dit een voortvloeijsel van een foutief begrip in vroeger jaren. Beiden zijn verantwoordelijk, al werkt het in de praktijk niet altijd even ideaal, maar met vallen en opstaan moet men elkaar leren begrijpen. De samenwerking tussen werkgevers en werknemers is de doodsteek voor het socialisme. Hoe kan men dan zeggen, dat het Landbouwschap een stukje staatsocialisme is?

Als men zegt, dat de kosten hoog zijn, dan moet men dat in verhouding zien tot de baten, b.v. met de nabetaling op de melkprijs. Vorig jaar is er bij de regering aan de bel getrokken en nadien is er aanzienlijk veel verbeterd. Er is ruim f 200 miljoen bijbetaald aan de boeren in één jaar. De financiering van de CBTE bestaat uit een bijdrage van f 10 per boer per jaar. Van die 20 ct per week gaat 8 ct af voor de krant en voor de overige 12 ct moet alle werk gedaan worden. De boer moet dan ook oog krijgen voor 't werk van zijn standsorganisatie, die het voor hem opneemt tegenover de regering, die overlegt met de SER, met de Stichting van de Arbeid enz.

Ook is men krachtig internationaal georiënteerd en dat alles kost geld. De financiering van het Landbouwschap beslaat uit een heffing per ha, hetgeen billijker is, dan hij de Stichting van de Landbouw. Men wil echter wel weigeren de contributie te betalen, maar niet om het melkgeld te incasseren!

De BVL wil terug na meer vrijheid en noemt de huidige stand van zaken een zeker dirigisme. De veehouder is echter afhankelijk van de export en deze is niet mogelijk in volstrekte vrij-

heid. Dan moet men ook het monopolie afschaffen, de garantieprijs voor melk enz. Dan moet men niet alleen het nadeel, maar ook het voordeel afschaffen. Dan zouden de boeren ook die f 200 miljoen minder hebben ontvangen.

Dat alles heeft echter niet, met socialisme te maken.

In Nederland is er gestreefd naar een redelijk inkomen voor de boer, gebaseerd op de uitslag van het Landbouw Economisch Instituut, dat a.h.w. een foto heeft gemaakt van de kosten van het Nederlandse boerenbedrijf. De toets der wetenschappelijke kritiek heeft dit ruimschoots kunnen doorstaan.

Mr. Biesheuvel voelde niets voor een vrijheid, die de boer ten ondergang voert, maar wel voor een vrijheid, die hem, ondanks de buitenlandse concurrentie, staande weet te houden. Hij noemde het Landbouwschap ondenkbaar zonder de stamdsorganisaties en stond volstrekt afwijzend tegenover het beleid, dat de BVL wil. Dat betekent de ondergang van de, boerenstand.

Het standpunt van de B.V.L.

De heer Koekoek kreeg hierna een half uur de gelegenheid het standpunt van de BVIL te onthullen en hij heeft zich nauwkeurig hieraan gehouden.

Spreker had niets tegen de heer Biesheuvel of tegen de bestuursleden van de CBTB, doch zei, dat hij altijd de voorstanders van de standsorganisaties als tegenstanders ziet. Nooit zal een boer zeggen: we gaan ten gronde. Dit komt alleen uit de mond van de topfiguren.

De heer Koekoek noemde de totstandkoming van het Landbouwschap onwettig, want anders was het in de Tweede Kamer geweest en gepubliceerd in de Staatscourant. Hij noemde het totstandkomen van bovenaf geschied te zijn, want niemand wist er van af. De leden van de organisaties hadden er geen zeggenschap over gehad.

In de bezettingstijd is men gaan spreken over het oprichten van de *Stichting voor de Landbouw* en in 1946 zijn de stukken gemaakt. Men zou er niet veel aan behoeven te betalen, maar de ongeorganiseerden moesten het volle pond neerleggen en de leden 90% .

Voor de helft van de boeren kwam het Landbouwschap wel als een donderslag bij heldere hemel, maar er is in die tijd niet over gesproken, omdat alles toen goed ging.

De BVL heeft er op geattendeerd, dat er onrust komt, als er niet voldoende voorlichting gegeven wordt en die onrust moet weg.

De BVL is niet tegen de wet, maar er is grote twijfel aan de wettigheid van het Landbouwschap. Alle vonnissen tegen de heer Voortman (secretaris van de BVL) zijn verworpen en zelfs de Hogeraad heeft gezegd, dat de Gezondheidsdienst voor vee niet op de wet steunt!, aldus de heer Koekoek.

De Wet op de PBO is wel wettelijk tot stand gekomen, maar de tot standkoming van het Landbouwschap is volgens de heer Koekoek niet wettelijk geschied. Hij noemde dit niet volgens recht en billijkheid, daar slechts de helft van de boeren hierover heeft beslist.

Bij de bakkers, de smeden, de drukkers enz. is er een volledige inlichting over de stand van zaken geweest en daar is geen „schap” gekomen. De boeren is echter niets gevraagd.

Spreker vroeg zich af, of het mogelijk is de uitkering van f 200 miljoen per jaar vol te houden. De wereldmarktprijzen zakken af en de produktie moet stijgen. Dat is volgens hem niet te handhaven. Het volk kan deze onkosten niet meer opbrengen en er wordt geen rekening gehouden met de werkelijke waarde van de produkten.

Als het Landbouwschap er niet meer was, dan waren er de standsorganisaties over, die het werk beter zouden kunnen doen. In vele landen, waar geen Landbouwschap is, is het beter dan hier.

Als er een geleide economie blijft bestaan, zoals die er thans is, dan gaat de boerenstand er aan. Heeft de CBTB dan nooit gezien, dat er door het ministerieel beleid een rode draad loopt? vroeg hij. Voor 50 % zijn we in richting al afgedwaald. De waarde van de grond is achteruitgegaan. Minister **Vondeling** heeft het hele Landbouwschap weggecijferd in één dag door zijn nieuwe voorstellen.

Sprekende over de vestigingswetsvoorstellen, zei de heer Koekoek, dat deze de bedoeling hebben om de kleine bedrijven weg te werken. Laat de CBTB zich dan duidelijk hierover uitspreken!

Steeds geprofiteerd, nooit betaald

Mr. Biesheuvel, de heer Koekoek beantwoordend, zei, dat beiden overeenstemmen in voorzichtigheid, maar daar houdt het dan ook bij op! Hij wilde nogmaals trachten de heer Koekoek er van te overtuigen, dat het Landbouwschap wettig kan handelen en als dat zo was, dan kon de heer Koekoek zich nog meteen laten inschrijven als lid van de CBTB!

Uitvoerig belichtte Mr. Biesheuvel hoe een bevoegdheid kan worden overgedragen bij algemene maatregel van bestuur. Het Landbouwschap is bekrachtigd door de Kroon en is dus een volstrekt wettige zaak geworden.

„Richt uw activiteit dus in een andere richting en houdt met het waanidee op!”, aldus riep Mr. Biesheuvel de heer Koekoek toe.

Dat de ongeorganiseerden een stap achter liggen hebben zij aan zichzelf te wijten. Wel hebben zij steeds geprofiteerd van het werk der georganiseerden maar zij hebben er nooit een cent aan meebetaald!

Spreeker noemde de prijspolitiek niet socialistisch georiënteerd, maar de grondpolitiek wel. Minister Vondeling denkt op beide gebieden socialistisch, maar dat we nu in de prut zitten, is het gevolg van het beleid van minister Mansholt.

De CBTB heeft zich duidelijk uitgesproken tegen de gedwongen vestigingseisen. Als langs de vrijwillige weg bereikt kan worden, dat het boerenbedrijf niet verder opgesplitst wordt, dan zal het een zegen voor de boerenstand betekenen. Er is echter geen land- en tuinbouwgrond genoeg in ons land en de illusie van alle boerenzoons, om ook boer te worden, kan niet verwezenlijkt worden.

Spreeker noemde een van de hoofdbezwaren van de BVL., dat deze organisatie niet Christelijk is.

Vragenstellers

De rij van vragenstellers kon niet zo lang meer zijn, gezien het reeds vergevorderde uur. Daarbij kwamen niet bijzonder belangrijke vragen tevoorschijn, maar meer beschouwingen. De heer Lekkerkerker uit Nieuwerkerk aan de IJssel (BVL) vroeg, waarom er in de oorlog reeds besprekingen werden gevoerd tot stichting van de *Stichting voor de Landbouw*. Hij vergeleek het

opleggen van het Landbouwschap met het instellen van de Landstand tijdens de oorlog. Daarna hield hij een zo lang betoog, dat de voorzitter hem het woord moest ontnemen.

De heer Dries (CBTB) meende, dat de heer Koekoek thuis behoort in een standsorganisatie, wegens zijn activiteiten.

De heer Van Gelder (CHU) voelde zich gegriefd jegens Mr. Biesheuvel, omdat deze eerst de motie Den Hartog in de Tweede Kamer had medeondertekend en later toch tegenstemde. Hij was bij de heer Koekoek geweest en kon zijn denkbeeld begrijpen, dat het beter was geweest het

Landbouwschap van onder af op te bouwen en dat een niet-georganiseerde er tegen was.

De heer Heyboer uit Groot-Ammers (CBTB) zag toch de rode draad van de regering zeer goed. De BVL predikte vrijheid, maar dit wordt losbandigheid.

Tot slot beantwoordde Mr. Biesheuvel de vragenstellers kort en zakelijk. Hij kon zich de verbazing indenken over de motie-Den Hartog, maar „een mens kan van idee veranderen”.

In de oorlog hadden de leiders van de standsorganisaties reeds contact met elkaar om alles gereed te hebben, als de bevrijding er zou zijn, zoals dat met zovele andere organisaties het geval is geweest. De vergelijking met de Landstand noemde hij faliekant er naast!

Mr. Biesheuvel zei, dat de BVL steeds heeft aangetoond hoe men het beleid niet moet doen, maar nooit, hoe wel. Hij wilde de aandacht meer vestigen op de opbouw en de samenwerking in de landbouwkringen, zodat de toekomst van de Nederlandse boer beter verzekerd zal zijn.

Tot slot eindigde burgemeester M. W. Schakel met gebed deze bijeenkomst.

Landbouwschap legt beslag op boerderijen

Zeven landbouwers in en bij Hoogerveen hebben aanzegging gekregen dat binnenkort tot verkoop van hun boerderij zal worden overgegaan, omdat zij weigeren de wettelijke heffing van het Landbouwschap te betalen. Enkele maanden geleden heeft het Landbouwschap beslag laten leggen op de melkgelden van de betrokken landbouwers. In de gevallen waar dit niet mogelijk was is thans beslag gelegd op de boerderij.

Beslag melkgeld anti-schappers

Van de ongeveer 45 boeren uit Kampervveen, Oldebroek, Nunspeet en Harderwijk, op wier melkgeldtegoeden bij zuivelfabrieken door het Landbouwschap beslag is gelegd, hebben de meesten hun heffing aan dit schap nu voldaan. Ongeveer vijftien boeren zullen het op een proces laten aankomen.

BESLAGLEGGING OP MELKGELDEN

ELBURG. Een deurwaarder uit Kampen, vergezeld van de politie, heeft bij de Coöperatieve Zuivelfabriek te Kampervveen, gemeente Oldebroek, beslag gelegd op de melkgelden van 15 boeren, en bij de zuivelfabriek Van Heel te Oldebroek van 16 en bij de V.V.M. te Nunspeet van 12 boeren. Deze veehouders, die hadden geweigerd de heffingen van het Landbouwschap te voldoen, wonen tussen Wezep en Nunspeet. Van de overige fabrieken is nog niets bekend. Het beslag wordt opgeheven als de boeren de heffingen betalen. Voor deurwaarderskosten wordt een bedrag van 50 gulden berekend. Indien het tot een proces komt mag en kan de fabriek of de boerenleenbank niet eerder aan zijn leden weer uitbetalen totdat de heffingen zijn voldaan aan het Landbouwschap evenals de deurwaarder en de proceskosten, welke ook in de honderden guldens zullen lopen.

Veluwe boeren in actie tegen landbouwschap

ELBURG — De melkleverantie aan de zuivelfabrieken op de noordwest-Veluwe zal vier dagen geheel worden stopgezet, wanneer de resultaten van de besprekingen tussen minister Marijnen en het Landbouwschap over de 'lokking' van de melkgelden door het Landbouwschap negatief zullen zijn. Dit is gisteravond met grote meerderheid van stemmen (71 procent) besloten op de in Doornspijk gehouden vergadering van de landelijke vereniging voor bedrijfsvrijheid in de landbouw B.V.L.

De beslaglegging op de melkgelden volgde op de weigering van enkele boeren om de verplichte heffing van het Landbouwschap te voldoen.

In het Dorpshuis, dat plaats biedt aan driehonderd personen, waren vijfhonderd landbouwers uit Overijssel en Gelderland samengepakt. Naar schatting driehonderd man bevonden zich buiten het gebouw. Verscheidene honderden anderen moesten worden teruggestuurd.

Uit de vergadering gingen ook stemmen op om de boeren met hun wagens en paard het verkeer op de hoofdwegen van de noordwest-Veluwe zoveel mogelijk te doen bemerkeren.

Vandaag zal minister Marijnen mededelingen over deze kwestie aan de Tweede Kamer doen. Woensdag zal er een onderhoud plaats vinden met het Landbouwschap en de afvaardiging der boeren, de B.V.L. en de directeurs der zuivelfabrieken om te proberen een einde te maken aan deze toestand.

Boeren op de Veluwe dreigen met staking

BLOKKERING MELKGELDEN

Koekoek: alle boeren achter de aktie om het Landbouwschap door de knieën te krijgen

De melkleverantie aan de zuivelfabrieken op de Noordwest-Veluwe zal vier dagen geheel worden stopgezet, wanneer de resultaten van de besprekingen tussen minister **Marijnen** en het *Landbouwschap* over de blokkering van de melkgelden door het Landbouwschap negatief zullen zijn. Aldus is gisteravond met grote meerderheid van stemmen (71 procent) besloten op de in Doornspijk gehouden vergadering van de „*Landelijke vereniging voor bedrijfsvrijheid in de landbouw BVL*”.

In het dorpshuis, dat plaats biedt aan driehonderd personen, waren vijfhonderd landbouwers uit Overijssel en Gelderland samengedromd. Naar schating driehonderd man bevonden zich buiten het gebouw. Verscheidene honderden anderen moesten worden teruggestuurd.

Uit de vergadering gingen ook stemmen op om de boeren met hun wagens en paarden het verkeer op de hoofdwegen van de Noordwest-Veluwe zoveel mogelijk te doen belemmeren. Niet alleen op de Noordwest-Veluwe, maar ook in de omgeving van Hardenberg, Gramsbergen en Hogeveen zijn verscheidene boeren gedupeerd, aldus de voorzitter van het BVL., de heer Koekoek.

In een circulaire, ondertekend door de besturen van de Zuivelfabrieken te **Wezep**, de Coöp. Zuivelfabriek „*Stad Concordia*” bij **Ede-Wageningen**, de NV. Galak te **Rotterdam**. De N.V. Van Heel te **Kampen-Oldebroek**, de Coöp. Zuivelfabriek „*Kamperveen*” te Wezep, de N.V., V.V.M. te **Nunspeet** en de Coöp. Zuivelfabriek „*De Volharding*” te **Nijkerk** wordt verklaard, dat deze geheel buiten de beslaglegging op de melkgelden ten behoeve van de achterstallige heffingen voor ‘t landbouwschap staan. Inmiddels heeft het hoofdbestuur van de BVL met de gedupeerde boeren en met directeuren van zuivelfabrieken te Nunspeet vergaderd. De heer Koekoek zei, dat de directeuren van de drie zuivelfabrieken van de Noordwest-Veluwe toegaven verkeerd gehandeld te hebben en genegen waren de boeren een voorschot te geven.

Tevens verzochten zij door bemiddeling van de advocaten en van de zuivelfabrieken en de BVL een proces tegen de beslaglegging aanhangig te maken. Van Heels gecondenseerde-melkmaatschappij NV. te Oldebroek heeft aan de betrokken leveranciers geschreven, dat zij de beslaglegging niet hebben kunnen voorkomen, ondanks samenwerking met naburige particuliere fabrieken via de toporganisatie VVZM. De maatschappij adviseert een gerechtelijke aktie te ondernemen, waarvan zij de kosten wil dragen. Een woordvoerder van deze maatschappij deelde mee, dat de schade voor de fabriek bij staking van de melkleveranties over vier dagen ongeveer zestigduizend gulden zou bedragen.

De heer Koekoek zei, dat de fabrieken hebben toegezegd eraan mee te werken het beslag op te heffen en te protesteren bij het ministerie van Landbouw en het Landbouwschap. Het niet-leveren van de melk aan bovengenoemde fabrieken zal, aldus de heer Koekoek, tot resultaat hebben, dat deze fabrieken zich tot het Landbouwschap zullen wenden om het beslag ongedaan te maken.

Maandagmorgen hebben al enige boeren hun melk niet aan de fabriek geleverd en opgevoerd aan kalveren en varkens en het overige weggegooid. Daarom is het nodig”, aldus de heer Koekoek, „dat alle boeren achter deze actie staan om het Landbouwschap door de knieën te krijgen”.

In de vergadering ging onder de honderden boeren een lijst met instemmingsbetuigingen rond.

Ander geluid

Nader vernemen wij dat van een overleg tussen minister Marijnen en het landbouwschap echter geen sprake is. Het ministerie beschouwt deze kwestie als een huishoudelijke aangelegenheid van het landbouwschap. Ook de gewone maandelijkse bespreking tussen minister en landbouwschap, die heden, woensdag zou worden gehouden, gaat niet door.

Buiten de Noord-Westveluwe, o.a. in de door de heer Koekoek genoemde plaatsen Hardenberg, Gramsbergen en Hoogeveen en ook elders in het land, is bij enkele boeren beslag gelegd. In Gramsbergen ging het om slechts één geval, aldus het landbouwschap. Aan één boer uit Doornspijk, die het Landbouwschap daar schriftelijk om heeft verzocht, is toegestaan het achterstallige heffingsbedrag in een aantal maandelijkse termijnen te voldoen. Van de kant van de zuivelfabrieken zijn bij het landbouwschap geen officiële klachten binnengekomen; wél enige telefonische ontevredenheidsbetuigingen, omdat men vreest dat de nadelige gevolgen van het conflict op de zuivelsector zullen worden afgewenteld.

Geen bezwaar

In kringen van het landbouwschap zou men er niet zo veel bezwaren tegen hebben als van de zijde der boeren een proces tegen de beslaglegging aanhangig gemaakt werd. Dat zou namelijk betekenen dat de onpartijdige rechter zich zou moeten uitspreken over de wettigheid van het landbouwschap, die, zoals bekend, door de „*Landelijke vereniging voor Bedrijfsveiligheid in de Landbouw*”¹ wordt ontkend.

De Nieuwe Holevoet 1960-03-03; p. ¼ (via [www. Archief Ede.Courant.nu](http://www.ArchiefEde.Courant.nu).....)

Reacties van de Noord-Veluwe

(Van een onzer redacteuren)

Uit gesprekken met verschillende boeren is ons gebleken, dat hun actie tegen het einde van deze week de climax zal bereiken. Dan wil men namelijk de instanties er van in kennis stellen, dat de melklevering volgende week donderdag, vrijdag en zaterdag geen doorgang zal vinden. Velen zijn van plan hun melk een andere bestemming te geven. Bijvoorbeeld de melk zelf aan de burgers in de dorpen en steden uitventen of bestemmen als veevoeder.

Dit laatste is zelfs dinsdag reeds op verschillende bedrijven van de Noordveluwe gebeurd, aldus de heer A. P. Fledderus van de N.V. V.V.M. te Nunsneet, die ons vertelde dat iets meer dan de helft van de boeren niet begrijpt hoe de vork in de steel zit. Wettelijk bepalingen gebiedende de zuivelfabrieken de gelden te blokkeren, ongeveer in dezelfde geest als loonbeslag bij een werkgever indien de werknemer een wanbetaler is. Overigens komen de zuivelfabrieken in een moeilijk parket, wanneer de bedrijven stil komen te liggen en de kosten gewoon doorgaan.

Vele landbouwers nemen de zuivelfabrieken hun houding kwalijk. Men snapt niet, dat het wettelijk niet anders kan. intussen hebben de zuivelfabrieken een onderlinge afspraak ge-

¹ Staat er echt! (ZHN.)

maakt, dat zij in dit speciale geval elkaar niet zullen beconcurreren of klanten afsnoepen. De heer Koekoek had namelijk gezegd dat de boeren dan hun melk wel bij andere fabrieken zouden leveren. Een paar fabrieken hebben echter wél voorschotten aan de gedupeerde boeren toegezegd, echter slechts in het uiterste geval en tegen schuldbekentenissen.

Tijdens de protest-vergaderingen is de toestand zo verergerd, dat een bijeenkomst van de protestcommissie van de boeren, het hoofdbestuur van de S.V.L. en directies van zuivelfabrieken te Nunspeet, bijna tot een rel heeft geleid. Vele boeren hadden van deze besprekingen lucht gekregen en een vijftigtal drong eveneens het gebouw van de V.V.M. binnen. Toen werden klanken gehoord als „druk ze door de ruiten”, aldus de heer Fledderus.

De heer Koekoek vertelde dat men thans bezig is een lijst met handtekeningen te verzamelen van hen die de melkleverantie willen stopzetten. Dit geschiedt door een commissie onder voorzitterschap van de heer Van der Braak uit Elspeet, aldus de heer Koekoek. Landbouwer Bouw uit Doornspijk zei ons dat hij één van de grootste leveranciers van de melkfabriek is. Jaarlijks levert hij ongeveer 135.000 liter²; reeds 28 jaar lang. Hij wil er nu ook mee stoppen. „Dat drukt de winst die de fabriek alleen al op mij maakt, met ongeveer f 4000 per jaar”, zo vertelde hij. „De meeste kleine boeren zullen als zij geen melkgeld meer beuren wel moeten capituleren, maar daarvoor zullen wij die kleine boeren steun verlenen”.

Of hiervan in de praktijk veel zal terechtkomen staat nog te bezien, want naar verluidt, zijn er reeds diverse boeren die zich van boer Koekoek en de zijnen hebben afgekeerd en nu hun achterstallige heffingen alsnog in termijnen betalen.

De directeur van de V.V.M. te Nunspeet, de heer Rizzy vertelde ons, dat ongeveer de helft van de boeren sympathiseert met de ideeën van de protest-commissie. Overigens vindt hij de houding van het landbouwschap unfair. „Wij moeten nu voor het landbouwschap de kastanjes uit het vuur halen, met alle gevolgen van dien. Daarvan zijn wij niet gecharmeerd,” aldus de heer Rizzy.

2 Boer met ca. 40 melkkoeien....(ZHN.)

De Veemarkt

De vereniging voor bedrijfsvrijheid in de landbouw, die vooral onder de Veluwe boeren opereert en die tegen het Landbouwschap is, heeft zich deze week telijk in de kaart laten kijken, toen ze trachtte een aantal zuivel-fabrieken het mes op de keel te zetten in verband met het beslag, dat het Landbouwschap op melkgelden heeft gelegd van boeren, die weigeren aan hun wettelijke verplichtingen jegens het Landbouwschap te voldoen. De zuivel-fabrieken hebben met de aktie van de boeren tegen het Landbouwschap niets te maken, dat zijn zuiver partikuliere aangelegenheden van deze boeren, maar dat de vereniging zich achter deze boeren stelt, die de fabrieken het slachtoffer willen maken van hun aktie, verraadt wel iets van het geestelijk gehalte van haar leiders.

Actie tegen het Landbouwschap Louwes: „Eigelijk is sop kool niet waard”

(Van een onzer verslaggevers)

DEN HAAG — „Er is altijd wel een groep mensen, die wrok koestert tegen de moderne ontwikkeling van de maatschappij. Op de Noordwest-Veluwe uit die wrok zich thans tegen het Landbouwschap. Daar is een klein aantal boeren, dat weigert de heffing van het Landbouwschap te betalen. Het Landbouwschap is op een wettige wijze tot stand gekomen en de wet geldt voor iedere Nederlander. Er is nu beslag gelegd op het melkgeld, dat de betrokken niet tot betalen van de heffing bereid zijnde boeren bij de zuivelfabriek tegoed hadden. Dit geschiedt volgens één van de drie mogelijkheden die het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering daartoe aangeeft”.

Deze woorden sprak de voorzitter van het Landbouwschap, de heer H. D. Louwes, in een gistermiddag gehouden persconferentie naar aanleiding van de beroering, die rond de dwangbevelen van het Landbouwschap is ontstaan. „Eigenlijk is het sop de kool niet waard,” zei de heer Louwes, die er aan herinnerde, dat slechts anderhalf procent van het aantal heffingsplichtigen heeft geweigerd de heffing 1956-'57 te betalen. Een veel kleiner percentage reeds vergeleken bij het jaar 1955.

De heer Louwes sprak dan ook van een actie, die het Landbouwschap niet beroert. „Zo'n groep ontevreden kan voor ons volk als geheel een veel groter gevaar gaan vormen,” zei de heer Louwes, die daarbij herinnerde aan de club „Landbouw en Maatschappij”, die in de dertiger jaren in nationaal-socialistisch vaarwater terecht kwam.

De heer Koekoek, leider van de beweging „De vrije boer” verweet hij een volkomen nihilistische instelling. „De drie landbouw-standsorganisaties en het Landbouwschap zullen nog meer moeten gaan doen aan vorming van de agrarische bevolkingsgroepen,” aldus de heer Louwes, die erkende dat de groep ontevreden zich niet uitsluitend tot de agrarische bevolkingsgroepen beperkt.

Doornspijk op de noordwest-Veluwe is momenteel de grootste haard van verzet tegen het Landbouwschap. Van de 722 heffingsplichtigen hebben er 44 geweigerd te betalen, oftewel 6 pct. In Elburg en Oldebroek bedragen die percentages resp. 2 en een 1/2. „Het is eigenlijk te gek al die drukte,” aldus de heer Louwes.

Teken

Het landbouwschap is plotseling op scherpe weerstand gestuit.

De slimme methode om de verplichte contributie te incasseren zonder inschakeling van de deurwaarder, namelijk door bij de melkfabrieken beslag te leggen op de melkgelden, verkrijgt een averechtse uitwerking. De Veluwse boeren zijn voornemens hun melkleveringen te staken.

Tegelijkertijd hebben een aantal boeren, die geweigerd hebben een inventarisatieformulier in te vullen, een verblijf in de gevangenis verkozen boven het betalen van de boete, waartoe zij door de rechter veroordeeld waren.

Het is een teken aan de wand als rustige Nederlandse boeren tot dergelijke verzetsdaden overgaan. Het bewijst dat de Staat te ver gegaan is met zijn verplicht lidmaatschap, zijn verplichte contributies, de verplichte invulling van formulieren en al die andere verplichtingen, die even zovele vrijheidsbeperkingen zijn.

In elke geordende Staat hebben de burgers rechten en plichten. Het is de taak van de overheid ervoor te zorgen dat het evenwicht daarbij niet verstoord wordt. Elke overheid, die haar taak verstaat, zal zich dan ook zoveel mogelijk verzekeren van de vrijwillige medewerking van haar burgers. Onder miskenning van de ook door Nederland ondertekende rechten van de mens, waarbij is vastgelegd dat niemand kan worden gedwongen, toe te treden tot een organisatie *), is bij de instelling van het landbouwschap deze vrijwilligheid geheel overboord gezet.

*) - Art. 20, 2: No one may be compelled to belong to an association.

De Telegraaf

Beslaglegging op melkgelden vrijwel uitsluitend in Doornspijk

Het dagelijks bestuur van het Landbouwschap heeft vrijdag in Den Haag mededelingen gedaan over de beslaglegging bij zuivelfabrieken op melkgeldtegoeden van boeren, die ondanks dwangbevelen hun heffingen aan het landbouwschap niet hebben voldaan. Het aantal boeren, op wier tegoeden beslag is gelegd, is maar betrekkelijk klein. Eigenlijk speelt de zaak zich vrijwel uitsluitend in de gemeente Doornspijk af. Daar is beslag gelegd bij 44 van de 772 aangeslagenen voor de heffingen van het Landbouwschap. In Oldebroek waren het er 4 van de 934, in Elburg 2 van de 103.

Protest zuivelfabrieken

De beslagleggingen in Doornspijk betreffen de aanslagen over 1955 en 1956/1957. In de hele provincie Gelderland was het aantal dwangbevelen over 1956/1957: 727, dat is 1,6 procent van het aantal aanslagen. In 1955 was het percentage nog 6,2. Voor heel Nederland waren deze cijfers: aantal dwangbevelen 1956/1957: 3408, percentage 1,3; percentage in 1955: 5,3.

Belangrijk

De voorzitter van het Landbouwschap de heer H. D. Louwes, zei dat het Landbouwschap niet zo veel moeilijkheden ondervindt van het verzet op de Noordwest-Veluwe, maar als verschijnsel achtte hij dit verzet wel belangrijk. Het wijst zijns inziens op wrevel tegenover de moderne maatschappij, die niet zozeer rechtstreeks tegen het Landbouwschap gericht is, maar daarin wel een trefpunt vindt. Als volk zullen we het als een ernstige zaak moeten beschouwen, dat sommigen van onze burgers niet tevreden in deze maatschappij meeleven.

B.V.L.

De „Landelijke Vereniging voor Bedrijfsvrijheid in de Landbouw“, die de actie van de weigerachtige boeren op de Noordwest-Veluwe steunt, is volgens de heer Louwes nihilistisch — verwerping van alle stelsels — ingesteld tegenover de problemen waar we als volk voor staan.

Er is naar zijn mening van die kant nooit een constructieve gedachte gekomen en nooit aangetoond, hoe de landbouw in een andere vorm dan die van het Landbouwschap een organisatie zou kunnen vinden, die voor de overheid een goede gesprekspartner zou kunnen zijn.

We zullen moeten doorgaan met zoveel mogelijk inzicht te verspreiden, zo meende de heer Louwes. Dat werk zal langzaam moeten groeien — een rechtstreeks gesprek met de ontevredenen in Doornspijk zal zijns inziens weinig zin hebben —, maar de taak van vorming en voorlichting zal nooit verwaarloosd mogen worden. Die taak ligt bij de centrale landbouworganisaties, maar ook zal een manier moeten worden gevonden om de niet-georganiseerden te bereiken.

Ongeluk

In antwoord op desbetreffende opmerkingen zei de heer Louwes, dat inderdaad de „Landelijke Vereniging voor Bedrijfsvrijheid“ niet vereenzelvigd moet worden met het deel van de boerenstand, dat zich met de huidige gang van zaken niet kan verenigen, eigenlijk is die vereniging het ongeluk van die ontevredenen, zo meende hij, omdat ze geen gezag opbouwt.

De heer Louwes betreurde het, dat zuivelfabrieken in de huidige moeilijkheden betrokken zijn. Aan openbare verkopeningen heeft het Landbouwschap, gezien de ervaringen die daarmee in het verleden zijn opgedaan, echter geen behoefte meer.

Zuivelfabrieken protesteren

Naar wij vernemen hebben de zuivelfabrieken op de Veluwe zich, tengevolge van de gerezen moeilijkheden in verband met de beslaglegging op de melkgelden door het Landbouwschap, tot hun organisatie — de Vereniging voor Zuivelindustrie en Melkhygiëne — gewend, die naar aanleiding daarvan het volgende protesttelegram tot het Landbouwschap heeft gericht:

„Zijn uiteraard in geen enkel opzicht partij in geschillen tussen het Landbouwschap en wettelijk daaronder vallende bedrijfsgenoten. Zijn tegen onze wil daarin betrokken door Uw beslaglegging onder ons op melkgelden die onze leveranciers toekomen. Treden niet in beoordeling van formele rechtmatigheid van Uw optreden. Keuren op morele gronden dat optreden af daar het aanzienlijk verder reikt dan met Uw vordering verband houdt. Gevolg van Uw optreden is moreel niet verantwoord, druk via zuivelfabriek op boer. Deze niet verantwoorde druk vertroebelt verhouding tussen boer en zuivelfabriek en veroorzaakt buiten enige redelijke proportie staande schade. Eisen op grond daarvan onmiddellijke opheffing van bij zuivelfabrieken gelegde beslagen en voorkoming van nieuwe beslagleggingen.”

Tevens zijn afschriften van dit telegram gericht aan de minister-president en de minister van landbouw en visserij, met het verzoek om dit telegram nader mondeling te mogen toelichten.

Protest zuivelfabrieken had succes Landbouwschap zal niet volledig beslag leggen op melkgelden

In antwoord op een protest van de *Vereniging voor Zuivelindustrie en Melkhygiëne* heeft het Landbouwschap thans meegedeeld, dat de beslaglegging op melkgelden van boeren die weigeren de heffing voor het Landbouwschap te betalen, in het vervolg zal worden beperkt tot zodanige bedragen, dat in elk geval de heffing met de bijkomende bedragen kan worden voldaan. Dit heeft tot direkt resultaat, dat als beslag op een bedrag, overeenkomende met heffing en kosten wordt gelegd, het meerdere tegoed aan de boeren mag worden uitbetaald. Dit was tot dusver niet geoorloofd.

Zoals bekend is in de laatste weken vooral op de **Noord-Veluwe** rumoer ontstaan over de beslaglegging van het Landbouwschap op melkgeld bij zuivelfabrieken, toen verscheidene boeren weigerden de heffing te betalen. Aangezien de fabrieken de boeren geen cent mochten uitbetalen als beslag werd gelegd, kwamen verscheidene landbouwers in financiële moeilijkheden. Aangezien de zuivelfabrieken, zij het noodgedwongen, een minder prettige rol in deze affaire speelden, werd de verhouding tussen boeren en zuivelfabrieken nadelig beïnvloed.

Van de ongeveer veertig boeren uit **Doornspijk** en omgeving, te wier laste onlangs beslag is gelegd op het hun toekomende melkgeld, heeft intussen meer dan de helft de heffing plus de verschuldigde kosten voldaan. Ten aanzien van de overblijvenden zal het Landbouwschap binnenkort een procedure bij de rechtbank aanhandig maken. Deze zal ertoe leiden, dat de betrokken zuivelfabrieken krachtens rechterlijk vonnis worden verplicht het Landbouwschap de heffing en de kosten te betalen, welke boven de thans reeds verschuldigde deurwaarderskosten nog kunnen stijgen met enkele honderden guldens, aldus een mededeling van het Landbouwschap.

Zoals als bekend hebben verscheidene zuivelfabrieken op hun beurt geweigerd het Landbouwschap te betalen, als beslag op melkgelden was gelegd.

Protest -demonstratie

Alteveer. Op twee plaatsen in de gemeente Hoogveen is maandagmorgen een protestdemonstratie gehouden door de *Vereniging voor Bedrijfsvrijheid in de Landbouw*, beter bekend onder de naam „*De Vrije Boer*”. Deze demonstratie is georganiseerd naar aanleiding van het feit, dat drie landbouwers uit Alteveer, te weten G. B., W. O. en K. H. en twee landbouwers uit Achterom namelijk J. B. en J. S. door de gemeentepolitie in hechtenis zijn genomen. Zij waren door de economische politierechter veroordeeld, omdat ze geweigerd hadden de inventarisatieformulieren van het Landbouwschap te tekenen. Ook hadden ze de opgelegde boete niet betaald.

Ongeveer tachtig landbouwers onder onder wie velen uit **Elburg** en **Doornspijk** en de voorzitter van genoemde organisatie, de heer **H. Koekoek**, namen aan de demonstratie deel. Terwijl de betrokken landbouwers naar de politieauto werden gebracht, klonken uitroepen als „leve de vrije boer” en „weg met het Landbouwschap”, waarna de gehele groep twee coupletten-van het Wilhelmus zong.

De Nieuwe Holevoet 1960-05-19

Boeren uit gevang

De Nieuwe Holevoet, 1960-11-26

Arrestatie BVL-voorzitter H. Koekoek plotseling uitgesteld.

Maandagmorgen om 9 uur, zou de heer **H. Koekoek** te Bennekom, voorzitter van de *Landelijke Vereniging voor Bedrijfsvrijheid in de Landbouw* (B.V.L.) worden gearresteerd om een hechtenisstraf van 3 dagen te ondergaan; welke hem dit voorjaar was opgelegd omdat bij, evenals verscheidene andere boeren, geweigerd had een inventarisatiekaart van het Landbouwschap in te vullen.

Even voor 9 uur kreeg hij echter een telefoontje van de plaatselijke politie, waarbij hem werd medegedeeld, dat zijn arrestatie op last van hogerhand was afgelast.

Op dat moment hadden zich in en om de woning van de heer Koekoek aan de Bovenweg te Bennekom enkele tientallen leden van de B.V.L. verzameld, die zich er van wilden vergewissen of de arrestatie werkelijk zo doorgaan. Zij waren afkomstig uit alle delen van het land en

sommigen waren reeds voor dag en dauw opgestaan om hun solidariteit met hun voorzitter op deze wijze te tonen. Voor zover de ruimte het toeliet, werden ze allen in de huiskamer van de heer Koekoek ontvangen, waar mevrouw Koekoek zich beijverde om allen van koffie te voorzien.

De heer Koekoek vertelde nog, dat reeds vorige week vrijdag een politieagent met, een arrestatiebevel bij hem was gekomen. De heer Koekoek had toen verzocht om een paar dagen uitstel omdat hij moeilijk zo onverwacht zijn vee onverzorgd kon achterlaten, waarop de politie-man vertrok om nadere instructies te vragen. Vrijdagavond werd hem telefonisch medegedeeld, dat zijn verzoek om uitstel was toegestaan, maar dat hij zich maandagmorgen om 9 uur gereed moest houden om mee te gaan. Een kwartier voor de afloop van deze termijn kreeg hij telefonisch bericht, dat de arrestatie niet zou doorgaan.

De heer Koekoek was er zelf van overtuigd, dat dit uitstel wel afstel zou bete kenen. Tegen een van de andere bestuursleden van de B.V.L., de heer Soetendaal uit Barneveld, is reeds zes weken geleden een arrestatiebevel uitgevaardigd, maar hij is nog nooit gehaald. Men wil onze actie niet graag in de publiciteit trekken en daarom laat men dit wel lopen, aldus de heer Koekoek.

Tot dusver hebben echter reeds een vijftigtal boeren enkele dagen hechtenis moeten ondergaan omdat zij geen gegevens aan het Landbouwschap wilden verstrekken en omdat zij ook weigerden de opgelegde boete te betalen. Het aantal overtreders is evenwel vele malen groter.

1961

Dagblad voor Amersfoort, 1961-03-25; p. 4/16

Landbouwschap legt beslag op land voorzitter „Vrije Boer” Koekoek.

BENNEKOM - Het Landbouwschap heeft beslag gelegd op een stuk land van de heer Koekoek; de leider van de organisatie „*De Vrije Boer*.”

De heer Koekoek is als leider van deze organisatie een van de felste tegenstanders van ‘t Landbouwschap en hij heeft dan ook steeds geweigerd de hem door het Landbouwschap opgelegde heffingen te betalen. De hem in 1958 en 1960 gestuurde dwangbevelen legde hij naast zich neer.

Dit bezorgde hem al eens een hechtenisstraf van drie dagen, welke straf hij eigenlijk een paar maanden geleden had moeten uitzitten .

De Nieuwe Holevoet 1961-04-15

Koekoek voor College van Beroep

„Boeren nooit aangeraden, niet te betalen”

Het College van Beroep voor het Bedrijfsleven heeft vrijdagmiddag het beroep behandeld, dat de heer H. Koekoek te Bennekom heeft ingesteld tegen de beslaglegging door het Landbouwschap op een hem toebehorend stuk land ter grootte van 1,2 ha. Het Landbouwschap heeft dit beslag gelegd omdat de heer Koekoek geweigerd heeft de hem opgelegde heffingen over de jaren 1956 tot en met 1959, ten bedrage van f 31,60 in totaal, te betalen.

Uitspraak over 6 weken of eerder

De heer Koekoek die, zoals bekend is, voorzitter is van de „*Bond voor Bedrijfsvrijheid in de Landbouw*”, voerde zelf zijn pleidooi.

Hij zei dat hij geen bezwaar zou hebben gehad tegen het betalen van de heffingen, als de aanvragers van de oprichting van het Landbouwschap zouden hebben bewezen, dat bij die oprichting is voldaan aan de wet op de bedrijfsorganisatie. Volgens hem eist die wet „rijpheid van de bedrijfsgenoten”.

De voorzitter van het college, mr J. in 't Veld, vroeg hem, waar hij dat in de wet las en vertelde, dat het Landbouwschap bij algemene maatregel van bestuur is ingesteld, nadat voldaan was aan de in de wet gestelde eis: het uitbrengen van een gunstig advies door de Sociaal-Economische Raad (SER) in overeenstemming met een door de SER voldoende representatief geachte organisatorische vertegenwoordiging van het bedrijfsleven (in dit geval dus een gunstig advies van de organisaties, die geacht werden de boerenstand in voldoende mate te vertegenwoordigen).

De heer Koekoek was er geenszins van overtuigd dat de zes organisaties, die de oprichting van het Landbouwschap hebben aangevraagd, zijnde de drie centrale landbouworganisaties en de drie grote organisaties van landarbeiders, voldoende representatief waren. Er is nooit een peiling gehouden zei hij, en er heeft zich nooit een lid van die organisaties over de oprichting van het Landbouwschap uitgesproken. Dat deze organisaties toch representatief genoemd zijn was volgens hem „het grootste bedrog dat er heeft plaatsgevonden”. Als bewezen kan worden

dat 51 pct van de boeren voor het Landbouwschap is, wil hij meedoen, maar volgens hem kan dat niet bewezen worden.

De heer Koekoek vond het zeer onsympathiek van het Landbouwschap, dat het beslag heeft gelegd op land - volgens hem een begerenswaardig stuk grond, waar de gemeente al vier jaar het oog op heeft - en niet op roerende goederen.

De voorzitter zei reeds bij de aanvang van de zitting, dat het college niet heeft te oordelen over handelingen volgens het burgerlijk recht, en dat het nu dus gaat om de vraag of de executie door het Landbouwschap een handeling naar burgerlijk recht is.

60 à 70 pct der boeren

Voor het Landbouwschap trad op mr F. A. Sandkuyl, één der secretarissen van dit schap. Evenals de voorzitter van het college reeds gedaan had merkte hij op, dat het Landbouwschap tot stand is gekomen volgens de voorschriften van de wet op de bedrijfsorganisatie. Ingaande op de opmerking van de heer Koekoek, dat hij mee zou willen doen als 51 pct van de boeren voor het Landbouwschap blijken te zijn, zei de heer Sandkuyl dat het Nederlandse staatsrecht geen plebisciet (volksstemming) kent en dat het dan ook logisch is, dat het ook in de wet op de bedrijfsorganisatie niet voorkomt. Volgens de cijfers, die de SER ter beschikking stonden toen hij zijn advies over de oprichting van het Landbouwschap uitbracht, was 60 à 70 pct van de boeren aangesloten bij de drie centrale landbouworganisaties. Zowel de drie landbouworganisaties als de drie landarbeidersorganisaties hebben zich eenstemmig uitgesproken voor de oprichting van het schap.

Dat de boeren over die oprichting niet zelf zijn gehoord, zoals de heer Koekoek stelde, zou volgens mr Sandkuyl, als dit inderdaad zo was, geen rol hebben gespeeld. Hij bestreed echter de juistheid van wat de heer Koekoek hierover zei. Er is voor de totstandkoming van het Landbouwschap een druk overleg geweest met de boeren. Negen jaar voorbereiding (het Landbouwschap werd in 1954 opgericht) zijn volgens mr Sandkuyl wel voldoende geweest om kennis te nemen van de plannen. Ook mr Sandkuyl vond het beslagleggen op onroerend goed een onsympathiek middel, maar het was ook het enige middel dat het Landbouwschap nog restte.

Het zijn met name de heer Koekoek zelf en de organisatie geweest die gemaakt hebben dat de verkopen van roerende goederen van weigerachtige boeren mislukten en tot demonstraties tegen het Landbouwschap werden. Als bewijs haalde hij een aantal oproepen aan uit het blad van de *Vereniging voor Bedrijfsvrijheid in de Landbouw*, „De Vrije Boer”. Daarin werden mededelingen gedaan over autobussen, die naar de verkopen reden en werden de boeren aangeraden, wel te gaan kijken maar niet te kopen. „En nu beklaagt die zelfde heer Koekoek zich, dat we bij hem dat middel niet hebben toegepast. Ja, dat haalt je de koekoek”, zo zei de heer Sandkuyl. Beslag leggen op melkgelden was bij de heer Koekoek ook niet mogelijk. Hij heeft namelijk geen koeien, wel ezels, zo voegde de heer Sandkuyl er aan toe.

Niet dezelfden

In zijn tegenweer zei de heer Koekoek dat volgens gegevens van het *Landbouw Economische Instituut* (LEI) 32 pct van de werknemers in de landbouw bij de drie grote landarbeidersorganisaties zijn, aangesloten.

Mr Sandkuyl antwoordde hier later op, dat de SER als maatstaf voor de representativiteit der werknemersorganisaties aanneemt een ledental van tenminste 20 pct van het totale aantal werknemers in de bedrijfstak.

De heer Koekoek zei verder, dat de boeren, die verplicht worden tot betaling van heffingen aan het Landbouwschap, niet dezelfden zijn als zij die als leden van de drie centrale landbouworganisaties genoemd worden.

Volgens hem zijn bij de leden van die organisaties ook plaatselijke bureauhouders, assistenten en dergelijke, die geen heffingen hoeven te betalen.

Er is volgens de heer Koekoek nooit aan één boer gevraagd, of hij de Stichting van de Landbouw wenste. Er is alleen gezegd dat die stichting er was en dat zij de oprichting van het Landbouwschap voorbereidde.

De voorzitter vroeg, of er dan in de jaren 1953 en 1954 geen verzet tegen de oprichting van het Landbouwschap is geweest.

Dat verzet is er niet geweest, antwoordde de heer Koekoek, maar men wist toen nog niet, dat het Landbouwschap de boeren f 6 miljoen aan heffingen zou kosten en dat de leden van de organisaties van die heffingen zouden worden vrij gesteld, terwijl niet-georganiseerden ze wel moesten betalen. (Leden van door het Landbouwschap aan te wijzen land- en tuinbouworganisaties krijgen aftrek van de heffing. De aftrek bedraagt 70 pct van de aan organisaties betaalde contributie, tot een maximum van 50 pct der heffing - red. ANP).

Nooit aangeraden niet te betalen

Hij ontkende, dat de verkopeningen van roerende goederen waren misgelopen tengevolge van zijn bemoeiingen. Zijn organisatie heeft nooit een autobus naar een verkoping laten rijden en ook persoonlijk heeft hij dat nooit gedaan. Ook heeft hij de boeren nooit aangeraden, niet te betalen.

De heer Koekoek zei verder, bij geen enkele bedreiging van deurwaarders en dergelijke aanwezig te zijn geweest en daarop geen invloed te hebben uitgeoefend maar wel te kunnen begrijpen dat de boeren hiertoe overgingen. Hij vond het jammer dat onlangs een groep boeren naar de woning van de voorzitter van het Landbouwschap, de heer Biewenga, is gegaan, maar nog jammerder dat de heer Biewenga er niet was.

Op de vraag van de voorzitter, hoeveel leden zijn organisatie telt, wilde de heer Koekoek niet rechtstreeks antwoorden. Wel verklaarde hij dat niemand van het Landbouwschap op openbare vergaderingen van zijn organisatie in Gelderland, Overijssel, Drenthe of Zuid-Holland durft te verschijnen om daar van gedachten te wisselen. Volgens hem rekent het Landbouwschap in zijn begroting op honderdduizend weigeraars.

1½ á 2 % weigeraars

Die laatste opmerking was voor mr Sandkul aanleiding om te zeggen, dat de heer Koekoek met de kunst van het lezen, en ook met de waarheid, op gespannen voet leeft. De laatste jaren is gerekend met 1½ á 2 % weigeraars. Hoe dat, bij een totaal aantal boeren van tussen de 250.000 en 500.000, te rijmen is met de 100.000 van de heer Koekoek, was hem niet geheel duidelijk.

Later bleek dat de heer Koekoek ook degenen, die een aanmaning ontvangen en daarna betalen, als weigeraars had beschouwd.

Het college zat uitspraak doen over zes weken, of zoveel eerder als mogelijk is.

Dagblad voor Amersfoort, 1961-04-21; p. 11/12

Landbouwschap koopt bij weigering heffing desnoods zelf hoeven

DEN HAAG - Al beweert boer Koekoek - voorman van „De Vrije Boer” - van niet, het Landbouwschap zal wel degelijk de zes boerderijen verkopen waarop het thans beslag heeft laten leggen, tenzij uiteraard spoedig de heffingen plus de rechtskosten alsnog worden voldaan. Dit

verklaarde het dagelijks bestuur van het Landbouwschap gisteren in een uiteenzetting over zijn maatregelen bij de invordering van zijn heffingen en over de acties die daartegen nu al sinds jaar en dag worden gevoerd door de als „De Vrije Boer” bekend staande „Bond voor bedrijfsvrijheid in de landbouw”, BVL.

De leden van deze kleine organisatie zijn het niet alleen niet eens met de handelingen van het Landbouwschap, ze erkennen zelfs niet het bestaan van deze instelling. De BVL roept daarom haar leden op de heffingen niet te voldoen. In Hoogeveen is op acht boerderijen van weigerachtigen beslag gelegd. Twee hebben alsnog de heffingen betaald, maar de andere zes zeggen daarover niet te denken.

Ondanks het vele lawaai van de BVL stamt het verzet tegen het Landbouwschap maar uit zeer kleine kring, voornamelijk op de Veluwe en in de omgeving van Hoogeveen, Voorzitter Biewenga van het Landbouwschap meende dat de ontwikkelingsgraad en de geestelijke achtergrond van deze kleine boeren bepalend zijn voor hun houding. In ste van deze boeren te helpen jaagt de BVL, aldus de heer Biewenga, hen op grote kosten terwijl het slechts om kleine vorderingen van het Landbouwschap gaat.

De BVL bestrijdt de wettigheid van het Landbouwschap. Volgens de heer Koekoek had de hele bedrijfstak, dus iedere boer, moeten meepraten over de instelling ervan. In overeenstemming met de wet heeft de SER indertijd de zes centrale landbouwers- en landarbeidersorganisaties beschouwd als een voldoende representatieve vertegenwoordiging van de bedrijfstak en op hun verzoek het schap ingesteld. In die organisaties is trouwens rond tachtig procent van de bedrijfsgenoten georganiseerd. Ook het recht van het Landbouwschap heffingen in te vorderen steunt op de wet op de bedrijfsorganisatie. Ten overvloede heeft het college van beroep voor het bedrijfsleven nog verklaard dat het schap evenmin in strijd is met de rechten van de mens.

De heffing, doorgaans f3.50 per ha, werd in 1955 voor het eerst opgelegd. In 5.3 % der gevallen moest toen een dwangbevel uitgevaardigd worden. Over 1953 en 1959 zal het waarschijnlijk ongeveer twee procent zijn.

Aanvankelijk trachtte het Landbouwschap door beslaglegging op roerend goed de invordering af te dwingen. De BVL maakte daar demonstraties van - Kootwijkerbroek in 1958, Wijk bij Duurstede en Langbroek in 1959 - zodat de verkopen mislukten. Het landbouwschap heeft toen op andere wijze zijn geld binnen gekregen. Beslag leggen bij derden - bijvoorbeeld het melkgeld bij de fabrieken - stuitte op moeilijkheden, omdat de BVL toen zijn acties tegen de directeurs van die fabrieken ging voeren.

In Hoogeveen is beslag gelegd op hele boerderijen omdat beslag leggen op een deel niet mogelijk was door de hypotheek. Deze boeren hadden hun melkgeld al gecedeerd zodat daarop geen beslag te leggen was. Waarschijnlijk niet voor juni zullen deze boerderijen inderdaad geveild worden. Moch wederom niemand bieden dan kan het Landbouwschap door betaling van de inzet zelf eigenaar worden.

Op de 1.2 ha land van de heer Koekoek - heffing f4.20 - is ook beslag gelegd. Hij is in beroep gegaan bij het college van beroep voor het bedrijfsleven. De behandeling van de zaak is op 28 april.

Het Landbouwschap en zijn personeel wordt het nu moe steeds met vriendelijkheid en zachtzinnigheid op te treden, zoals tot dusver haar principe was. Een curieuze bijzonderheid is nog dat slechts enkele tientallen boeren die weigeren te betalen - voornamelijk op de Veluwe - ook de overheidstoelagen niet willen incasseren.

Boer Koekoek verdedigt „vrijheid en democratie"

(Van een onzer verslaggevers)

DEN HAAG. - De witte beffen van de stemmig in toga geklede leden van het college van beroep voor het bedrijfsleven hebben vrijdagmiddag herhaaldelijk meegeschud met hun lachende dragers, toen voor mr. J. In 't Veld en zijn vier medeleden van het college de „vrije boer" H. Koekoek stond om bezwaar te maken tegen het feit, dat het Landbouwschap onlangs beslag heeft laten leggen op 1,2 hectare grond van deze Bennekomse boer, omdat hij consequent weigert de verplichte heffing (contributie) van het Landbouwschap te betalen.

Alle middelen zijn geprobeerd en thans heeft het schap zijn toevlucht genomen tot het zwaarste pressiemiddel: beslaglegging op zijn grond. „Dat raakt je de koekoek", zo betoogde mr. F. A. Santkuijl namens het Landbouwschap tot grote hilariteit van college en toehoorders. „Als we beslag laten leggen op onroerend goed, trommelt Koekoek bussen vol boeren op om de openbare verkoping van de goederen onmogelijk te ' maken."

Met een tongval, die zijn Gelderse afkomst bepaald niet verloochende argumenteerde de heer Koekoek, dat het in Nederland aan ieder vrij was om voor de democratie te vechten. „Laten we ons maar tot de zaak bepalen", vond mr. In 't Veld.

Koekoek betwistte, zoals hij zei, niet de wettigheid van de het op de Publiekrechtelijke Bedrijfsorganisatie, krachtens welke het Landbouwschap tot stand is gekomen, maar wél meende hij, dat er met de oprichting van het Landbouwschap het grootste bedrog is gepleegd dat ooit heeft plaats gehad.

„Laten de heren maar eens bewijzen, dat minstens 51 procent van de landbouwers er vóór is; dat kunnen ze niet!"

Mr. In 't Veld las voor, dat de *Sociaal Economische Raad* bij de oprichting van het Landbouwschap van mening was geweest, dat de organisaties, die er unaniem mee hadden ingestemd, voldoende representatief waren.

„Maar dertig procent van de werknemers is georganiseerd", meende een andere vrije boer vanaf zijn bankje in de zaal. Dat bleek ruim genoeg, want de SER schrijft 20 procent voor als zijnde voldoende representatief.

Na veel omhaal kwam de heer Koekoek tot de conclusie, dat er binnen de organisaties voor de leden geen kansen genoeg waren geweest om zich tegen het Landbouwschap uit te spreken. Negen na-oorlogse jaren van voorbereiding, met een voorgeschiedenis tot in de dertiger jaren, vond mr. Santkuijl toch wel voldoende.

Het punt waar het eigenlijk om draaide, was de beslaglegging op de grond van de heer Koekoek. Dat vond hij dun. Op zo'n manier kon er geen eerlijke strijd gevoerd worden. Aan verkoping van goederen, waarop beslag was gelegd, kon nog wat worden gedaan, maar de prijs van onroerend goed kwam achter gesloten ten deuren tot stand en de taxaties vielen veel te laag uit.

Eerlijke strijd was geen term, die de heer Koekoek in de mond mocht nemen, vond mr. Santkuijl. Boer Koekoek heeft met zijn organisatie, de *Bond voor de Bedrijfsvrijheid in de Landbouw*, openbare verkopeningen tot een volslagen mislukking gemaakt.

Mr. Santkuijl gaf toe, dat de huidige beslaglegging een „in verhouding idioot zwaar middel" was. Het land is duizenden guldens waard, terwijl het om heffingen van enkele tientjes gaat. Maar, zo betoogde hij, „het derde middel gaat niet op bij Koekoek: beslaglegging op de melk-

gelden. Hij heeft geen koelen, wel ezels. Misschien symbolisch voor zijn organisatie,” zo sprak hij scherp.

Mr. In ‘t Veld vond de bedreigingen van deurwaarders, die hebben plaats gevonden, ernstig. „Zij doen hun plicht”. Koekoek vond dat ze; veel meer dan dat deden en dat zij zijn vrije boeren al vier jaar lang bedreigden. „Maar,” gaf hij toch ook toe, „die bedreigingen waren jammer. Ook was jammer, dat er boeren - overigens buiten hem om - naar de voorzitter van het Landbouwschap, de heer Biewenga, waren getrokken. Maar het was nog jammerder dat hij niet thuis was”, aldus Koekoek.

„Als hij ze gewoon te woord had gestaan, zoals ik u hier te woord sta.. .” zijn toevoeging van: „dan zou er heus niets gebeurd zijn”, ging verloren in het gelach.

De grootte van de organisatie van de heer Koekoek kwam niet uit de verf, ondanks herhaald aandringen van het college. Even later rolde er toch een aanduiding uit zijn mond, toen hij tenslotte uitriep: „Geef ons met ons tweehonderden de vrijheid” Het college doet over uiterlijk zes weken uitspraak.

Peel en Maas, 1961-05-05; p. 6/10

Over ezels gestruikeld

Ambtenaren van het Landbouwschap, die enige tijd geleden bij boer Koekoek in Bennekom de rundveestapel wilden opnemen om na te gaan op welk bedrag melkgelden beslag zou kunnen worden gelegd i.v.m. de weigering van deze boer zijn contributie voor het Landbouwschap te betalen, vonden in de weide van boer Koekoek slechts.... ezels grazen. Waar geen koe is verliest zelfs ‘t Landbouwschap zijn „recht” op melkgeld.

Deze grap van boer Koekoek kwam in de openbaarheid voor het College van Beroep, waar de boer uit Bennekom in beroep was gekomen tegen de z.i. onrechtmatige beslaglegging van het Landbouwschap die achterstallige contributie van f 31,60 van boer Koekoek wil vereffenen. De raadsman voor het Landbouwschap, die deze grap van boer Koekoek onthulde en daaraan toevoegde „Deze ezels zijn vermoedelijk wel symbolisch voor boer Koekoeks hele organisatie”, kreeg niet de door hem verwachte lachers op zijn hand. Hij wilde met het aanhalen van deze „ezel-stunt” aan het college duidelijk maken dat t.a.v. boer Koekoek alle middelen waren uitgeput.

Beslaglegging op roerend goed heeft gefaald omdat de organisatie van boer Koekoek „De Vrije Boer” er geregeld in slaagt de verkoop van roerende goederen zodanig te saboteren dat de goederen op een verkoping voor een appel en een ei de deur uit moeten, om daarna aan de weigerachtige boer te worden teruggegeven.

GEEN KOEIEN

Het z.g. beslag leggen onder derden - banktegoeden en melkgelden bij een zuivelfabriek - is eveneens mislukt door het feit dat boer Koekoek op het goede moment geen koeien maar ezels in de wei had lopen.

Voor het Landbouwschap bleef over het beslag op onroerend goed, huizen en grond. Het laatste is gebeurd. Anderhalve hectare van boer Koekoeks grond staat op het punt in handen van het Landbouwschap te verdwijnen. Het was hiertegen dat boer Koekoek bij het College van beroep in verzet kwam.

Naar het oordeel van de boer uit Bennekom, is het Landbouwschap een dwang-organisatie. Hij stelde 't college voor een plebisciet te houden onder de boeren en dan te zien hoeveel er „tegen” dan wel „voor” het Landbouwschap zijn.

Het Landbouwschap voldoet volgens boer Koekoek niet aan de wet op de P.B.O. Het is om deze redenen, dat hij weigert contributie te betalen aan de z.i. onrechtmatige dwangorganisatie.

„ONEERLIJK”

De raadsman van het Landbouwschap stelde hiertegenover, dat Nederland het door boer Koekoek gewenste plebisciet niet kent en het Landbouwschap wèl voldoet aan de wet op de P.B.O.

Boer Koekoek sprak van een „oneerlijke strijd”, temeer nu hem gebleken is, dat de gemeente Ede het door het Landbouwschap in beslag te nemen stuk grond wil bestemmen voor woningbouw.

Via de beslaglegging door het Landbouwschap zou het stuk land van 1.2 hectare hem ontnomen worden tegen een prijs die verre ligt onder die de gemeente Ede hem geboden heeft.

Over zes weken zal het College van Beroep uitspraak doen.

Dagblad voor Amersfoort, 1961-06-08

Koekoek contra Landbouwschap

College van Beroep is niet bevoegd

DEN HAAG - Het College van Beroep voor het Bedrijfsleven heeft woensdagmorgen uitspraak gedaan in het beroep, dat de heer H. Koekoek uit Bennekom had ingesteld tegen de maatregelen, die het Landbouwschap tegen hem had genomen, nadat hij had geweigerd zijn heffing te betalen.

Het college verklaarde zich niet bevoegd om van het beroep kennis te nemen, voor zover dit gericht was tegen de uitvaardiging van dwangbevelen op 25 oktober 1958 en 17 oktober 1960 en tegen de beslaglegging op grond van de heer Koekoek op 20 maart 1961. Het verklaarde de heer Koekoek niet ontvankelijk voor zover het beroep gericht mocht zijn tegen de heffingsaanslagen van het Landbouwschap.

De heer Koekoek is, zoals bekend, voorzitter van de „*Bond voor Bedrijfsvrijheid in de Landbouw*”, die al enige jaren strijd voert tegen het Landbouwschap. De heer Koekoek is van mening, dat bij de totstandkoming van het Landbouwschap niet is voldaan aan de Wet op de Bedrijfsorganisatie.

Het landbouwschap is voornemens, het nu zo spoedig mogelijk tot openbare verkoop van het stuk land van de heer, Koekoek, waarop beslag is gelegd, te laten komen. Toch kan daar nog wel enige tijd overheen gaan: de Grondkamer moet toestemming tot verkoop geven en een maximumprijs vaststellen en de verkoop zal niet eerder mogen geschieden dan een maand na de aankondiging.

De heer Koekoek, die zelf niet bij de uitspraak aanwezig was, deelde ons mee, nog niet te hebben beslist over eventueel verder te nemen stappen

Later voegde hij daaraan toe dat hij de uitspraak van het College van Beroep zal bespreken met een tweetal juristen en zo mogelijk de zaak aanhangig zal maken bij de burgerlijke rech-

ter. Hij zou dan zijn geval en dat van de boeren in Hollandsche Veld, op wier boerderijen door het Landbouwschap beslag is gelegd, willen samenvoegen tot één civiele rechtzaak. De kosten daarvan, zouden kunnen worden bestreden uit het fonds, dat de „*Bond voor bedrijfsvrijheid in de landbouw*” na de beslagleggingen in Hollandsche Veld heeft gesticht „ter bestrijding van de P. B. O”, en dat nu ongeveer f. 3500 bevat.

Dagblad voor Amersfoort, 1961-09-26

Wonderlijke vrijheid

DE zogeheten vrije boeren, die gisteren nabij Nunspeet hun heil hebben bezocht in het blemmeren van de verkeersvrijheid van anderen, hebben daarmee een methode geïntroduceerd, die in het vrije Nederland te enenmale niet thuishoort. Het is ieders recht om over het Landbouwschap te denken zoals hij wil, zoals het ook ieders recht is om zich tegen het bestaan ervan te verzetten; maar dit laatste toch met de middelen, die passen in de democratische orde der dingen. Zulke middelen zijn er te over. Het zetten van een tractor op een openbare verkeersweg hoort daar niet bij. Dat is een vorm van pressie, die de verkeerden dupeert en het doel in geen enkel opzicht dichterbij brengt. Wij aarzelen niet om hier te spreken van een half-fascistische mentaliteit, welke terug doet denken aan de dagen van Landbouw en Maatschappij.

INCONSEQUENT zijn deze vrije boeren in hoge mate. Zij hebben er geen enkel bezwaar tegen om te profiteren van de landbouwpolitiek, zoals die sinds de bevrijding is gevoerd; een politiek, welke de bestaanszekerheid van de Nederlandse boeren in sterke mate heeft ver-

hoogd, maar tamelijk definitief heeft gebroken met de aloude bedrijfsvrijheid. De vrije boeren van de heer Koekoek accepteren richtprijzen en melksubsidies als iets vanzelfsprekends; maar als zij een rekening van het Landbouwschap ontvangen, roepen zij plotseling ach en wee en betogen zij, dat hun vrijheid is belaagd. Zij lappen met andere woorden de vrijheid aan de laars, als het hun geld in het laatje brengt, maar beroepen er zich luidruchtig op als de ordening hun ook eens een paar centen kost.

Dagblad voor Amersfoort, 1961-09-26

Boeren van Koekoek leggen verkeer lam met tractoren

(Van een onzer verslaggevers)

NUNSPEET. - De „tractoren der gramschap”, der verméénde gramschap althans, ze zijn gisteren dof brommend op de weg gekomen en in naam van de vrijheid hebben ze een aanslag gepleegd op de vrijheid van de weggebruiker. Zoals de afgelopen zomer in Bretagne, zo is het gegaan. Wat minder heftig, omdat die van Kootwijkerbroek en van Doornspijk nu eenmaal niet zo temperamentvol zijn als die uit Quimper of Plaimpui, maar toch: het is tot handtastelijkheden met de rijkspolitie mannen gekomen, niettegenstaande het feit, dat die toch heel wat gemoedelijker zijn dan hun collega's van de Garde Républicaine. Ja, aan de acties der Bretonse boeren, die hen ongetwijfeld tot „illuster” voorbeeld hebben gestrekt, herinnerden zij het meest, de tonelen, die zich afgelopen maandag twee en een half uur lang op de overbelaste, razend drukke Zuiderzeestraatweg even ten noorden van het rustige dorp Nunspeet hebben afgespeeld.

Bretonse tonelen

Zoals wij gisteren al hebben geschreven hebben de volgelingen van de heer Koekoek uit Bennekom de belangrijkste verkeersader op de noord-west-Veluwe met hun landbouwtrekkers en hun wagens geblokkeerd en het gevolg is geweest, dat zich binnen weinige ogenblikken kilometers lange files vormden en een legertje van rijkspolitie mannen, marechaussee en militaire politie een hopeloze strijd voerde om de verkeersknoop te ontwarren.

Op de rijstroken

Tractoren die dwars over de betonnen rijstroken stonden met Leuzen beplakte wagens; manschappen van de politie, die zich inspanden om de rijksweg weer vrij te maken voor de verbijsterde automobilisten, die op de tractors en de auto's van de boeren klommen om aan de stuurwielen te rukken, die pogingen in het werk stelden om trekkers van de weg te duwen, die er door demonstrerende boeren weer werden opgeduwd, boeren, die bij tientallen tegelijk om hun tractoren en wagens groepten om tegenacties van de politiemensen tot een onmogelijkheid te maken, die spandoeken torsten, die een paar maal het „Wilhelmus” zongen en geestdriftig applaudeerden wanneer de heren Koekoek en Harmsen op een wagen klommen om een felle filippica te houden tegen „meneer Biewenga” van het Landbouwschap, ziedaar het beeld, dat de Zuiderzeestraatweg tussen 10 en 12.30 uur gistermorgen heeft geboden.

Dreigende verkoop

Dat Landbouwschap en die „meneer Biewenga”, die hebben het hun aangedaan, die beschouwen de leden van het verbond voor *Bedrijfs-Vrijheid in de Landbouw* sinds jaar en dag als de verpersoonlijking van het kwaad. Zij doen dat eens te meer, nu op 28 september a.s. een stuk land van hun voorzitter onder de hamer dreigt te komen om een contributieschuld aan datzelfde Landbouwschap te delgen.

Om tegen die gedwongen verkoop te protesteren waren zij in actie gekomen. Een actie, die de heer Koekoek gistermiddag op een persconferentie in hotel „Veluwe” te Nunspeet „prachtig geslaagd” noemde; een actie, die deze zogenaamde „vrije boeren” vandaag nog eens dreigden „elders in Gelderland” te zullen herhalen voor het geval dat hun leider Koekoek het toch eens bij het verkeerde eind zou blijken te hebben gehad, toen hij met even grote stelligheid als naïviteit beweerde, dat „de regering nu wel eieren voor haar geld zou kiezen”, voor het geval dus, dat Den Haag onverhoopt niet mocht reageren op het „ultimatum”, haar door de rebellerende „Koekoeken” gesteld, dat het beslag op zijn grond en op zeven boerderijen in de omgeving van Hoogeveen vóór maandagavond 8 uur zou worden opgeheven.

In de knoop

Enfin, waar de „vrije boeren” in ieder geval „vrij van blijken te zijn, dat is van respect voor de belangen van ontelbare Nederlandse chauffeurs en automobilisten. Want al begon men al spoedig met het omleiden van de machtige verkeersstromen, het wegverkeer heeft danig in de knoop gezeten, ook al was er ~Jan het een en ander uitgelekt van de vergadering in Oldebroek, vorige week gehouden, waar tot deze demonstratie werd besloten. De politie was niet geheel onvoorbereid en zij stond al gereed bij de bedreigde punten, toen de eerste tractoren tegen tien uur 's morgens de weg opkwamen en tergend langzaam zich voortbewogen om vervolgens geheel tot stilstand te komen,

Bekeuringen

„Tja, wat kun je in zo'n geval doen?”, zei ons een rijkspolitie-man. „In Nederland zijn wij er nu niet direct voor om in zulke gevallen naar de gummiknuppel te grijpen of te schieten. En als je dat niet doet, wat dan? Dan deel je bekeuringen uit. Maar daarmee is de weg natuurlijk nog niet vrij gemaakt.”

„Wij zijn voor de tractoren gaan liggen, toen ze die er af wilden duwen”, vertelde ons een jonge boer. „Wij zeiden tegen elkaar, dat we moesten volhouden. Er is voor een boer in Nederland tegenwoordig helemaal geen recht meer, meneer”.

Met een pamfletje, waarin het doel van de actie werd uiteengezet, hebben de demonstrerende boeren zich bij de gedupeerde weggebruikers verontschuldigd voor de overlast, die ze hun be-

zorgden. „Wij willen de boel niet in de war sturen, maar wij kunnen niet anders”, zei de heer Koekoek.

Wij hebben deze heer Koekoek een aantal maanden geleden op een vergadering in Amersfoort het aantal „vrije boeren” op zo'n duizental horen schatten. In hotel „Veluwe” in Nunspeet verklaarde hij gisteren, dat er wel 120.000 boeren achter de B.V.L. stonden. Dat lijkt ons niet helemaal te kloppen met de realiteit. Maar achter deze wegblokkade stonden er wel duizenden. Duizenden automobilisten dan. Maar of die nu allemaal van diepe bewondering voor de heer Koekoek vervuld waren, dát betwijfelen we.....

Dagblad voor Amersfoort, 1961-09-30; p. 7/14

Koekoek hoeft geen heffing meer te betalen

Grondverkoop heeft bedrijf te klein gemaakt

(Van een onzer redacteuren)

AMSTERDAM. - Nu de heer Koekoek zijn perceel weiland zal kwijt raken tengevolge van zijn weigering de van rechtswege verplichte heffingen aan het Landbouwschap te betalen is daar voor zijn positie als voorzitter van de zgn. „Vrije, Boeren” in ieder geval een voordeel aan verbonden: hij zal in het vervolg geen heffingen meer aan het Landbouwschap verschuldigd zijn.

Zijn landbouwbedrijfje is daarvoor na verlies van dit stuk grond te klein geworden. In het vervolg zal hij (tenzij hij een grote varkens of kippenstapel zal gaan houden) onder de categorie boeren vallen die per jaar minder dan vijf gulden aan het Landbouwschap moeten betalen. En die boeren worden daarvan dan vrijgesteld. Tot nu toe was de heer Koekoek gemiddeld f7.90 per jaar verschuldigd.

Zijn onder beslag gelegde stuk weiland ligt in het uitbreidingsplan van de gemeente Bennekom.³ Het is bestemd voor woningbouw, vandaar ook de prijs van f 83.000 die er door notaris Kroon voor word geboden.

De heer Koekoek schatte enkele weken geleden de waarde van zijn stuk weiland op f75.000. Eergisteren was zijn taxatie al gestegen tot f85.000. De opdrachtgevers van notaris Kroon zijn de gebr. Van Agelen, die te Renkum een aannemersbedrijf hebben.

Het bedrag waar in feite het geschil tussen het Landbouwschap en de heer Koekoek om gaat is f31,60, zijnde de verschuldigde heffingen over de laatste vier jaren. Tengevolge van Koekoeks weigering tot betalen is hierbij nog een bedrag van f470.- aan kosten gekomen voor aanmaningen, dwangbevelen, deurwaarders en andere procedurekosten. Na aftrek van de heffingsgelden en de kosten ontvangt de heer Koekoek het restant van f83.000

Minister Toxopeus heeft, mede namens minister Beerman, geantwoord op de schriftelijke vragen van de Tweede Kamerleden de heren Franssen (PvdA) en Kranenberg (PvdA) over de „boerendemonstratie” tegen het Landbouwschap.

De minister merkt onder meer op dat van overleg tussen politie en de demonstratieleiding geen sprake is geweest. De commandant van de politie heeft, zoals dat mocht worden verwacht, tot het tegengaan van de demonstratie de leiding daarvan toegesproken.

3 „Dat betekende”, aldus de heer Zegering Hadders tijdens een spreekbeurt in Amersfoort, „dat het land in verband met woningbouw toch al verkocht moest worden”. DvA 1961-12-15

Een rigoureuus tegengaan van de demonstraties op 25 september had bereikt kunnen worden met ogenblikkelijke toepassing van geweld. Het bevoegd gezag heeft, naar de mening van de ministers terecht, hiertoe niet besloten.

LANDBOUWSCHAP WIL „VRIJE” BOEREN HARDER AAN-PAKKEN

Het Landbouwschap is voornemens staatssecretaris Schmelzer te verzoeken op korte termijn de wet op de P.B.O. zodanig te wijzigen, dat effectiever kan worden opgetreden tegen („vrije”) boeren, die de hun opgelegde heffingen weigeren te betalen.

Over een desbetreffend voorstel zal in de vergadering van het Landbouwschap van heden, woensdag, worden beslist.

Tot dusverre werd bij het niet nakomen van heffingsverplichtingen een deel van het eigendom der debiteuren op hun erf in het openbaar verkocht.

Deze procedure faalt in de praktijk, zegt het landbouwschap omdat de vrije boeren verhinderen, dat op de te koop aangeboden goederen ‘n redelijk bod wordt gedaan en de verkoop meestal uitloopt op een demonstratie tegen het landbouwschap.

Het landbouwschap wil nu deze dwang-verkoop van het erf der debiteuren overgebracht zien naar een meer neutrale plaats als b.v. een venduhuis een markt- of slachthuis.

Geheime executie

Het Landbouwschap wil de wet veranderen teneinde op soepeler wijze de gelden te incasseren, die het van haar (Gedwongen) leden heft.

In de desbetreffende brief aan de regering, in casu aan de staatssecretaris van Algemene Zaken. Drs. W. K. N. Schmelzer, schijft het P.B O.-orgaan dat het de gedwongen verkoop van en. roerend goed niet in een redelijke verhouding vindt -staan tot liet bedrag van de heffing. Hef spreekt daarmee een fel oordeel uit over zijn eigen handelwijze, waarbij het. ter inning van een corderin,, een enkele honderden guldens, landerijen van de leider del vrije hoeren, dhr. Kockoek, niet een waarde van ruim f 80.000 heeft verkocht.

Het Landbouwschap wenst thans beslag onder derden te kunnen leggen op een zodanige wijze, dat deze derde (een melkfabriek of andere vennootschap, die aan de tegenstrevende landbouwer geld verschuldigd is) zonder meer verplicht wordt aan de executant, dus het Landbouwschap, te betalen. In plaats van de openbare executie wil het P.O.B, orgaan derhalve de geheime executie.

Deze formidabele vrijmoedigheid wordt begaan door een semi-overheidsorgaan, welks bestaan nauwelijks in overeenstemming kan worden gebracht met het grondwettelijk recht van vereniging (dat impliceert dat de burger zich niet behoeft te verenigen) en zeker in strijd is met de door Nederland ondertekende Rechten van de Mens, die uitdrukkelijk verbieden, dat iemand tegen zijn wil gedwongen wordt, zich bij een organisatie aan te sluiten.

Desondanks wil dit dubieuze orgaan, dat beschikt over alle machtsmiddelen, die elke Nederlanders elke Nederlandse vennootschap ten dienste staan, nu ook nog de wet veranderen om zijn machtspositie eerder te versterken.

Het Franse spreekwoord, dat al etende de eetlust ontstaat, geldt zeker, en zelfs in het bijzonder voor de machtshonger.

De Telegraaf

Landbouwschap verkoopt boerderijen

De molens van het Landbouwschap draaien langzaam, maar zij draaien. Tegen de deuren van de zeven boerderijen waarop indertijd door het Landbouwschap beslag werd gelegd, omdat de boeren niet wilden tekenen voor het schap, zijn thans biljetten aangeplakt, die de executoriale verkoop van de plaatsen voor de rechtbank te Assen aankondigen op 12 oktober.

De boerderijen zijn bespottelijk laag ingezet door de heer Bieuwenga, hoofd van het landbouwschap. Er is er een bij met twee bunder land en een pasgebouwde royale woning, die op *f*5000 is ingezet. Voor de rechtbank mogen alleen advocaten met een opdracht bieden.

Als er geen liefhebbers zijn, komt het Landbouwschap dus wel heel makkelijk en goedkoop aan huizen en schuren.

Nog lager is de inzet, eveneens door de heer B., van het land van de heer **Koekoek**, voorzitter van de **Vrije Boeren Partij** te Bennekom, dat 28 september voor de rechtbank te Arnhem zal worden verkocht, nl. *f*3000. Dat land, het is bouwterrein, is *f*75.000 waard. Dit bedrag kon de heer Koekoek er dezer dagen voor krijgen.

Peel en Maas, 05/01/1962; p. 7/8

GERUCHTMAKENDE GEBEURTENISSEN

Het verplichte lidmaatschap van het landbouwschap is diverse boeren een doorn in het oog. Deze zogenaamde Vrije Boeren hebben zich aan het einde van het jaar danig geweerd. Toen het landbouwschap grond van enigen van hen gedwongen wilde verkopen, aangezien deze boeren niet aan de verplichtingen van het landbouwschap wensten te voldoen, kwamen de boeren in actie. Zij versperden met tractoren en landbouwwagens de wegen bij Putten en Nijkerk, doch door tactvol optreden van de rijkspolitie werden grote onaangenaamheden voorkomen.

Peel en Maas, 30/03/1962; p. 2/10

f 50,— BOETE VOOR VRIJE BOER

De Eefdense landbouwer G. V., bekend door zijn strijd tegen het Landbouwschap heeft dinsdag weer terecht gestaan voor de economische politierechter te Zutphen. Enige tijd geleden moest hij zich verantwoorden omdat hij als gemachtigde van zijn familie geweigerd had medewerking te verlenen aan het Landbouwschap. De officier van justitie eiste een boete van f 50,— subsidiair 10 dagen hechtenis. De zaak werd toen aangehouden.

Gisteren werden 8 getuigen verhoord. De officier van justitie bleef bij zijn eis. De raadsman was van mening, dat het Landbouwschap rechtens niet bestaat. De economische politierechter zal schriftelijk vonnis wijzen.

VRIJE BOER GAAT VIER DAGEN IN HONGERSTAKING

Woensdagmorgen werd de vrije boer T. Lekkerkerker, die woont te Nieuwerkerk a.d. IJssel, opgehaald door de rijkspolitie uit Nieuwerkerk. Deze bracht hem in een motor met zijspan over naar Rotterdam, waar Lekkerkerker 4 dagen hechtenis moet uitzitten omdat hij weigerde het inventarisatiekaartje 1960 van het Landbouwschap te tekenen. Hij had kunnen volstaan met f 12,- boete te betalen, maar dat wenst hij niet. De 4 dagen gaat hij in hongerstaking.

De rechtbank te Rotterdam veroordeelde hem verder in het vonnis van 26 febr. tot zes dagen hechtenis (of f 18, boete), waarvoor hij zich op 1 juni moet aanmelden, dan wel betalen. Dat laatste zal hij zeker niet doen.

Er werd bij hem reeds beslag gelegd op f 900,- melkgeld voor z.g. achterstallige contributie van 't Landbouwschap over de jaren 1958 en 1959 tot een gezamenlijke grootte van f 200,-.

De elf melkkoeien van boer Lekkerkerker blijven niet onverzorgd achter: vrienden komen op het vee passen.

Ook mevrouw Lekkerkerker met haar 5 kinderen, van wie er een nog in de wieg ligt, zal niet worden vergeten.

De vrienden van haar man waren aanwezig op het laatste koffieuurtje aan de Groenendijk. Ook de politie zette zich daar in de rij achter een kopje. Het ging heel gemoedelijk toe bij deze arrestatie, die in gezamenlijk overleg vastgesteld werd op een dag dat het de boer het beste past.

Het Landbouwschap is in Drente opgehouden met de arrestatie van nijvere mensen, die geen ander „misdad” begaan dan dat zij een huns inziens opgedrongen organisatie niet willen erkennen.

In Nieuwerkerk was ook 'n boer uit Drenthe, die al sinds 1955 niet heeft betaald voor het Landbouwschap en nog 10 dagen hechtenis (f 150,- boete) tegoed heeft van een vonnis te Assen.

Men heeft hem in Drenthe echter nooit opgehaald. Het Landbouwschap wil nu kennelijk zien hoe de boeren van Zuid Holland op het ophalen van boeren midden in hun bedrijf reageren.

Vrijheid is dus chaos bij Koekoek Hartman wil niet meedoen

De Veemarkt (opinie landbouwredacteur)

De revolutie verslindt zijn eigen kinderen en daarom brandde Hartmans boerderij af. De geesten, die **Hendrik Koekoek** en zijn maat **Harmsen** hebben opgeroepen, konden ze na een paar dagen al niet meer de baas. Zij hebben de chaos willen verwekken in Hollandscheveld en men kent nu de „vrijheid”, die deze mensen voorstaan. Koekoek is afkomstig uit Hollandscheveld en hij wist, wat er zou gebeuren. In iedere brave burger van ons haast te netjes geordende land leeft wel een romantisch-anarchistisch verlangen en heimelijk leefde toch ook bij velen de hoop, dat die drie boeren in hun verzet tegen wet en orde sukses zouden hebben.

Nu, dat is dan niet gebeurd. Duizenden boeren in Nederland zaten op de beslissing van het Landbouwschap te wachten. Wanneer het Landbouwschap niet doorgepakt had, dan waren de drie in Hollandscheveld niet alleen gebleven. Zegt Koekoek op bijna alle vergaderingen waar hij komt niet, dat hij geen heffingen van het Landbouwschap betaalt?

Maar de demagoog vertelt er niet bij, dat hij aan het Landbouwschap geen heffingen mag betalen, omdat hij slechts verpachter van grond is en geen exploitant. In de telefoongids laat Koekoek zich landbouwer en pluimveehouder noemen. Een bestuurslid van het Landbouwschap heeft meegedeeld, dat het optreden van het Landbouwschap in Hollandscheveld is geschied op aandrang van de Drentse landbouworganisaties.

Degenen, die sympathie hebben voor een Klaas Hartman bijvoorbeeld, dienen wel te bedenken, dat deze boer ook geweigerd heeft de areaalheffing te betalen voor het pootaardappelfonds, welk fonds een zeer belangrijke functie heeft vervuld bij het op peil houden van de pootaardappelprijzen. Het verdwijnen ervan is een van de konsekwenties van de „vrije ekonomie”, die Koekoek voorstaat.

Met de uitzetting van de drie boeren uit de boerderijen, die in 1961 het eigendom zijn geworden van het Landbouwschap, dat langs deze weg zijn heffingen wilde binnen krijgen, is het drama echter nog lang niet afgelopen. Er dreigt een zee van juridische verwickelingen, die zich pas na jaren zal laten oplossen. Zo heeft het Landbouwschap bijvoorbeeld nog steeds de heffingen niet binnen gekregen van de drie boeren. Het kan nog jaren duren voor dit geld, dat nu onder berusting ligt van de rechtbank te Assen, binnenkomt.

Toen de drie boeren met een aantal kollega's uit het Hollandscheveld zes jaar geleden begonnen de heffingen van het Landbouwschap niet te betalen, begon de moeizame procedure voor het Landbouwschap om dit geld binnen te krijgen. De boeren zorgden er wel voor, dat er nergens beslag gelegd kon worden op geld. Ze maakten zichzelf ongreijpbaar. Een volgende mogelijkheid zou zijn om een koe van een boer te verkopen, wanneer de terreur van de „vrije boeren” een dergelijke verkoping niet onmogelijk had gemaakt. Voor het Landbouwschap bleef er tenslotte nog maar één weg over en dat was de gerechtelijke verkoop van de boerderijen.

Er was slechts één bieder en dat was het Landbouwschap. Dat werd toen o.a. voor een 17.000 gulden koper van het bedrijf van Hartman. Dit geld is gestort bij de rechtbank te Assen, waar

nu in de allereerste plaats de hypotheekhouder zijn geld kan komen halen. Dat doet deze hypotheekhouder niet, bevreesd als hij is voor de stille terreur van de : vrije boeren". Alleen via een ingewikkelde en lange procedure kan het Landbouwschap nu aan zijn geld komen. Hartman onderwijl betaalt zijn rente en aflossing op de hypotheek.

Nu is de boerderij van Hartman afgebrand. Dit bedrijf was door het Landbouwschap voor ongeveer 40.000 gulden verzekerd. Dat brengt weer een lange reeks andere complicaties met zich mee. Is het Landbouwschap verpachter in de zin van de wet, dan rust op het Landbouwschap de plicht tot herbouw. Mocht het alsnog tot een regeling tussen Hartman en het Landbouwschap komen, dan heeft deze boer dus ook nog een nieuwe boerderij voor het geld, dat bij nog verschuldigd is aan het Landbouwschap, ongeveer duizend gulden. Veel zin zal het Landbouwschap daar wel niet meer in hebben, maar aan de andere kant zal Hartman in Hollandscheveld als enige boer op dat bedrijf geaccepteerd worden. Zonder Hartman blijft het land ten eeuwigendage braak liggen, tenzij bij een ruilverkaveling. In deze streek de eigendomsverhoudingen overhoop worden gegoooid.

Het innemen van een machtspositie was ook het verlangen, dat in de voorjaarsvergadering van de Friese Mij. van Landbouw op vele manieren tot uiting kwam. Wanneer de melk in één hand is, dan nemen de boeren een machtspositie in, dan zouden ze in Nederland kunnen dikteren wat de melk moet opbrengen, maar men heeft het kunnen horen van drs. Schelhaas: we lopen in Nederland organisatorisch dertig jaar achter bij de afzet van de zuivelprodukten. We, dat wil zeggen de boeren. De boeren lopen achter en ze kijken nog vroom ook, wanneer P. B. de Boer een hartstochtelijk beroep op hen doet om tot een grotere eenheid te komen bij de afzet en verwerking van de melk. En als De Jong van Joure de tegenstanders van de georganiseerde afzet smeekt om toch niet te volharden in het stompzinnige zwijgen, dat de anti-koöperatoren in de koöperatie kenmerkt, dan blijft het weer stil. Ook de „vrije boeren" behoren in wezen tot de anti-koöperatoren, maar zelfs zij hielden zich stil, hoewel ze naar aanleiding van de kwestie in Hollandscheveld even luidkeels probeerden een rel op te zetten in de vergadering.

In de toespraak van drs. Schelhaas lag de onuitgesproken gedachte, dat de landbouw in organisatorisch opzicht klassiek konservatief is. Totnutoe hebben de boeren daaraan een grote mate van zelfstandigheid te danken - wij denken hier aan toestanden in Friesland - maar het begrijpelijke streven naar het behoud van die zelfstandigheid kan tot hun ondergang leiden. De eerstkomende jaren zullen bewijzen of het konservatisme inderdaad tot het wezen van de landbouw behoort. De moeilijke situatie op vele bedrijven zal er echter niet toe bijdragen een helder uitzicht op de problemen te houden, die buiten het boeren erf beginnen.

Drs. Schalhaas kondigde ook een nog geheim plan aan, dat een beperking beoogt van de melkaflevering aan de zuivelfabrieken. Het plan komt van de boeren en er wordt al enige tijd op gestudeerd. De zuivelindustrie zal wel weer tegen zijn, die houdt alleen maar van boeren als ze meer melk leveren. Wanneer de boeren zelf baas waren in de zuivelindustrie, zou dat waarschijnlijk anders liggen. Het plan van het Landbouwschap voorziet in een boete op de melk, die een boer meer levert dan het voorgaande jaar.

Als die boete nu maar zo hoog is, dat de melk voor de boer op zijn bedrijf een hogere waarde krijgt dan bij aflevering aan de fabriek, dan blijft er een belangrijk kwantum op de boerderij achter. Veehouders, die minder afleveren, zouden in aanmerking komen voor een toeslag voor elke kilo, die ze minder leveren. Het plan heeft iets bijzonder aantrekkelijks, omdat het tot een snelle produktievermindering op de bedrijven met hoge kostprijzen zou leiden en daarmee na verloop van enkele jaren tot een „warme" sanering van de landbouw.

Nieuwsblad (voor Gorinchem en omstreken), 1963-03-13

Ondermijnend

Wie leest wat er allemaal is gebeurd voordat het Landbouwschap in Hollandse Veld overging tot ontruiming van drie boerderijen, zal weinig moeite hebben met de schuldvraag: de boeren zijn hardnekkig blijven weigeren de wettelijk opgelegde heffing te betalen. Zij hebben zelf dit onheil over zich afgeroepen. Waarschijnlijk met opzet: wie uit zijn huis wordt gezet, wekt vrijwel altijd medelijden op en dat hebben deze mensen nodig. De boeren verschuilen zich voor hun houding achter verzet tegen het Landbouwschap een langs legale weg tot stand gekomen instelling, waartoe men automatisch behoort als men boer is.

In hun verzet tegen dit orgaan hebben ze dus geen been om op te staan. Het zijn natuurlijk ook niet deze drie kleine boeren, die dit verzet aanspannen. Ze mogen de kolen uit het vuur halen voor de groep van Vrije Boeren onder aanvoering van Koekoek, en helaas lenen ze zich daarvoor. Dat gaat dan onder de leuze van strijd voor de vrijheid en tegen de dictatuur, maar we zouden die boeren - en zeker die hele kleine daar in Hollandse Veld - wel eens willen zien, als de melkprijs bijvoorbeeld in vrijheid tot stand zou komen.

Op heel wat dingen staat in ons land hechtenisstraf. Maar wie de mensen ophitst tot verzet tegen de bestaande rechtsorde, wie rellen laat ontstaan en er uiteindelijk - zeker indirect - oorzaak van is, dat een boerderij in vlammen opgaat, blijft frank en vrij rondlopen. Dat geldt niet alleen boer Koekoek, die misschien niet beter weet. Dat geldt ook zijn verbeterde handlanger Jacques Gans,⁴ die tot deze strijd „het fascisme”, zoals hij het, notabene durft te noemen, van verre ophitst, op een wijze waar de honden geen brood van lusten. Argeloze lieden worden er het slachtoffer van en worden uit hun huizen gezet. Gans schrijft rustig door en Koekoek intrigeert. Zo wordt de democratie straffeloos ondermijnd.

De Volkskrant.

4 Telegraaf opinie stukjes schrijver!

DE SLAG BIJ HOLLANDSCHE VELD

Reeds meer keren zijn er moeilijkheden gerezen tussen 't *Landbouwschap* en de *Vrije Boeren* van boer Koekoek. Zoals bekend erkennen de Vrije Boeren het Landbouwschap niet en wensen zij als gevolg hiervan geen verplichte contributie e.d. aan het Landbouwschap af te dragen. Het Landbouwschap van haar kant tracht met alle middelen de oppositie van deze boeren de kop in te drukken en eist de verplichte gelden op.

Na langdurig touwtrekken over deze kwestie besloot het Landbouwschap tot krasse maatregelen en stelde een aantal Vrije Boeren in Hollandsche Veld in de provincie Drente een ultimatum. Zij dienen de verschuldigde gelden voor een bepaalde datum te betalen of anders zouden hun boerderij en vee worden verkocht. De koppige Drenten geruggesteund door hun leider Koekoek, hielden vol en zo kwam het tot een verplichte ontruiming van drie boerderijen in Hollandsche Veld.

Deurwaarder en burgemeester verwachtten moeilijkheden en zo kwam het, dat er niet minder dan veertig man rijkspolitie voorzien van helmen, karabijnen en klewangs bij de ontruiming acte da precense gaven. Men had een en ander wel goed voorzien, want een grot aantal belangstellende toeschouwers moest tenslotte met traangas op een afstand worden gehouden, terwijl de politie, nadat zij door de menigte werd geattakeerd, zelfs niet de klewang de orde moest herstellen.

Het is in Hollandsche Veld een trieste vertoning geweest, waarin van beide kanten de zaak te veel op des pits is gedreven. Het Landbouwschap had voor de in verhouding bescheiden bedragen die zij had te vorderen, zeker geen complete boerderijen behoeven te laten ontruimen. Gedwongen verkoop van een stuk vee of iets dergelijks was voldoende geweest. Anderzijds is de brandstichting in de ontruimde en nu onverzekerde behuizing niet minder dan een kwaadwillige en zinloze vernieling en kan men met een troep stenenwerpende vlegels geen enkele wet veranderen.

Koekoek helpt ‘vrije boer’ met een zak vol lucht

Door K.J. Vrijlink

DE heer Hendrik Koekoek, voorzitter van de zgn. Vrije Boeren, vond het „prima propaganda, de mooiste die wij ons kunnen indenken”, toen drie boerengezinnen bij gerechtelijk vonnis door de deurwaarder van hun bedrijfsjes werden gezet. Die gezinnen zijn door het gebeurde maatschappelijk gekraakt, één ervan is vrijwel vernietigd. „Prima propaganda”. „Al verliezen we het, dan winnen we het toch nog”.

De Vrije Boeren van het Hollandsche Veld (onder Hoogeveen) hebben in Koekoek geloofd: het Landbouwschap doet toch niks; het is „onwettelijk”; het kan alleen maar dreigen; wij staan achter jullie; je wordt toch niet van je bedrijf afgezet; de deurwaarder durft niet. De boeren Nijmeijer, Van der Sloen en Hartman hebben het allemaal geloofd. Tóch moesten zij van hun bedrijven. Maar Koekoek staat achter hen, met een zak vol wind, een „onwettelijk” Landbouwschap „en een in de as gelegde boerderij. Het is een geweldige steun voor de door Koekoeks verhalen geruïneerde gezinnen.

Wat is de achtergrond van deze hardhoofdigheid, van dit „principiële” verzet tegen „de dictatuur van het Landbouwschap” ?

Het Hollandsche Veld is een achtergebleven gebied. Achtergebleven omdat het landbouw-economisch - niet meer te redden is (het deelt dit lot met vele andere gebieden), maar ook achtergebleven omdat het bewoond wordt door boeren, waarvan velen niet vooruit te krijgen zijn.

Boer is een zwaar woord, wanneer men er de betekenis van ondernemer aan geeft. De meeste boeren in het Hollandsche Veld benaderen, getoetst aan heel alledaagse sociale en economische maatstaven, meer de status van ongeschoolde arbeider op een verouderd en te klein boerderijtje met te weinig grond en vee. Het zijn wroeters en slovers, waarvan tot wereldbeeld de grenzen van hun petieterige bedrijfsjes niet overschrijdt.

Hun denken wordt beheerst door twee polen: de melkprijs en de heffingen van het Landbouwschap. Hun wenkend perspectief wordt gesymboliseerd door een niet onbemiddelde man in Bennekom, die geruïneerde gezinnen en wegblokkades „mooie propaganda’ vindt, die zegt geen heffingen aan het Landbouwschap te betalen, maar dat ook niet hoeft te doen omdat hij land noch vee heeft waarover wat te heffen valt, die zich voor landbouwer uitgeeft maar het niet is.

Het deert de kleine boertjes van het Hollandsche Veld niet, dat hij een vertekend beeld geeft van de werkelijkheid, want het beeld dat zij er zelf op na houden is niet minder vertekend. Zij benaderen de tegenwoordige maatschappij nog met de van hun grootvaders en vaders geerfde opvattingen, die stammen uit het isolement van de gesloten dorpshuishouding. Opvattingen, waar omheen de sterke tradities (naoberschap) en het isolement van het Hollandsche Veld een beschermende laag vormen, waar op het groeiproces daar buiten geen vat krijgt.

HET Hollandse Veld is hun EEG, daarbuiten woont de vijand met als hoofdkwartier Den Haag Zo zagen zij het al, toen Koekoek nog geen Koekoek was. Hij vertaalt hun gedachten in een versimpelde woordenstroom, die de vijand en zijn hoofdkwartier nu eens als koddige onervaren recruten voorstelt waarom je lachen moet en die hem dan afschildert als de inbreker en bedreiger van een vredige wereld

Precies zo hebben zij het altijd aangevoeld, maar zij konden het niet zo goed onder woorden brengen. Dat kan Koekoek wel en daarom is hij hun Mozes, die hen van de knechtschap zal bevrijden en naar het beloofde land zal brengen. Hij verkondigt hun maatschappelijk geloof en dat is genoeg.

Wanneer zij al een nieuw idee van de vijand overnemen, doen zij het onbewust èn omdat het in hun sterk materieel bepaalde opvattingen past. Het idee bijv. dat de boer „recht heeft op een redelijk bestaan”. Dat redelijk bestaan willen zij graag hebben en dus passen zij dat idee van de vijand met emotionele overgave op hun eigen positie toe. Maar zij hebben geen redelijk bestaan. Hoe nu! Werken zij soms niet hard? Helpen hun vrouwen niet mee? Schakelen zij hun kinderen niet in? En toch geen redelijk bestaan? Dat kan nooit aan hen zelf liggen. Dat moet de schuld van een vijand zijn! Wie is die vijand?

Koekoek wijst hem aan: Het Landbouwschap met zijn heffingen waarvan je „gedwongen lid bent”; de regering en de produktschappen, die een boer zijn vrijheid ontnemen, hem aan banden leggen en zijn prijzen afroemen; de bestuurders van de landbouw Organisaties, die in de politiek zitten, dikke salarissen opstrijken en de regering en het Landbouwschap de hielen likken; de politieke partijen, die onder één deken slapen met de vakorganisaties en alleen maar belangstelling hebben voor de koers van de Industriële aandelen.

De vijand is geïdentificeerd, met naam en adres. Wij moeten hem bestrijden, door ons te organiseren en „mooie propaganda” te maken. Breng Koekoek in de Kamer, hij zal het „ze” eens eventjes zeggen. Dan zal de nieuwe tijd wel aanbreken. En dan komt het „redelijk bestaan” vanzelf; als je het maar aan de vrijheid van de boer overlaat.

DIT is de denkwereld van de „vrije boeren”, hun eigen geestelijk bezit. „Waarom moeten onze soldaten margarine eten? Omdat de hoge omes van het leger de aandelen van de margarine-industrie in handen hebben. Zo is het maar precies!” Inmiddels verteren zij als maatschappelijk individu in hun van werkelijkheidszin gespeend geestelijk isolement. Economisch en sociaal zijn zijzelf en hun bedrijfjes reeds overleden, zij leiden nog een schijnbestaan door de regeringssteun. Een Hollandsche Veld is niet meer te redden, zeker niet met deze boeren, maar ook niet met andere boeren. Tenzij men (en „men” is dan die vermaledijde overheid) met een financieel niet meer verantwoord reconstructieplan zou komen. Maar dat gebeurt niet, want Koekoek zegt het zelf; ruilverkaveling is de grootste onzin.

Het Hollandsche Veld en de andere „vrije boeren”, het zijn de knisterende zemelen die het maalproces van een maatschappij in beweging achterlaat. Achter laat, omdat zij niet meegenomen wensen te worden. Zij zijn vrijwillig lid van de contramine, van zoals het altijd is geweest, van de verleden tijd. Zij zijn lid van Koekoek, die hun gedachten en gevoelens in begrijpelijke taal nauwkeurig onder woorden brengt. Alleen daarom zijn zij lid van Koekoek.

DE echte „vrije boeren” zijn ongrijpbaar. Wie hen zou willen bekeren met agrarische reconstructieplannen, kan evengoed proberen het Kamerlid Kodde tot gezant bij het Vaticaan te benoemen, mr. Van Riel lid van de P.v.d.A. te maken, en Paul de Groot de Kronkels voor ons blad te laten schrijven.

„KRITIEK BLIJF JE HOUDEN. MAAR DIE IS GEZOND”

Boeren rond Amersfoort over 't algemeen voor Landbouwschap⁵

„Sterke schakel tussen agrarische bedrijven en de regering”

(Van een onzer verslaggevers)

AMERSFOORT, woensdag. - Hoe denken de boeren in de plattelandsgemeenten rond Amersfoort, onder de rook van deze stad of op de Noordwest-Veluwe over het Landbouwschap, dat de laatste weken herhaalde malen in het nieuws is geweest? Sympathiseren zij over het algemeen met de „vrije boeren” van de heer Koekoek, die juist uit dit gebied een belangrijk deel van zijn aanhang recruteert? Of wijzen zij diens optreden onvoorwaardelijk af, levend in het oude geloof hunner vaders, dat men God moet dienen en de overheid heeft te eerbiedigen?”

Wij hebben in een wijde cirkel om Amersfoort aan tal van landbouw-, veeteelt- en tuindersbedrijven een bezoek gebracht om daarnaar een onderzoek in te stellen. De conclusie, waartoe wij gekomen zijn is, dat het merendeel van hen achter het Landbouwschap staat, ook al heeft men op het beleid van deze organisatie dan ook vaak kritiek. Enkelen slechts spraken wij, die zich zonder schroom aan de zijde van boer Koekoek schaarden. Opvallend vonden we ook, dat vele agrariërs met de werkzaamheden van het Landbouwschap maar uiterst gebrekkig op de hoogte bleken.

.....

Wat doet het eigenlijk?

HET HEEFT geduurd tot februari 1954 voor het Landbouwschap tot stand kwam, omdat de regering eerst algemene regelen wilde vaststellen nopens de instelling, de taak en de werkwijze der publiekrechtelijke bedrijfsorganen. Daartoe is in 1950 de *Wet op de Bedrijfsorganisatie* uitgevaardigd. De instelling van het Landbouwschap berust dan ook op deze wet. Zes bonden vaardigden elk vier bestuursleden af voor het Landbouwschap. Daarnaast koos men een onafhankelijke voorzitter. Bovendien werd een dagelijks bestuur gevormd uit de voorzitters van de bonden, dat ook de gelden beheert.

Het Landbouwschap strekt zijn werkzaamheden uit over alle bedrijfsgenoten in de land- en tuinbouw, zowel de ondernemers als de arbeiders, in totaal 450.000 personen. De heffingen worden geheven van de ondernemingen. Als de algemene heffing minder dan f 5,00 bedraagt, wordt deze niet opgelegd. De heffingen variëren overigens naar de grootte en de aard van het bedrijf.

Het Landbouwschap behartigt, in het algemeen gesproken de belangen van de boeren, tuinders en arbeiders op technisch, economisch en sociaal gebied. Het doet dit enerzijds door zijn publiekrechtelijk werk, bijv. het uitvaardigen van verordeningen, die de bestrijding van ziekten onder planten en dieren ten doel hebben, of wel betrekking hebben op de arbeids- en rusttijden van de arbeiders. Anderzijds heeft het Landbouwschap een adviserende taak. Het stelt garantieprijzen vast en voert hierover een intensief en veelvuldig overleg met het ministerie. Voorts houdt het Landbouwschap zich o.a. bezig met het verlies aan landbouwgrond door aanleg van wegen en stadsuitbreiding.

.....

5 Artikel werd opgevuld door gesprekken met enige boeren.....niet over genomen (ZHN.)

NA HET FEEST DE KOEKKOEK

Een vraag die ons de laatste paar dagen bezig hield is deze: hoe is het mogelijk dat boer Koekoek er bij de jongste verkiezingen zoveel stemmen hier wist te halen. Men wist: de heer Koekoek is de man die in het nieuws kwam door een aantal op zichzelf domme maatregelen van de zijde van het Landbouwschap: de uitzetting van enige boeren op het Hollandscheveld.

Nu komt die mijnheer Koekoek in de Kamer, mede door de hulp van Venrayse mensen. De heer Koekoek mag dan weten wat hij niet wil, hij is ook onmachtig om te zeggen, hoe het wel gebeuren moet. In het nog niet zo verre verleden hebben we, zij het onder ander omstandigheden, vergelijkbare figuren gehad. Men heeft er alleen maar wansmakelijke herinneringen aan overgehouden!

Nu krijgt men het idee dat ook in onze boerengemeenschappen nogal eens wat mensen gevonden zijn die boer Koekoek in het parlementaire zadel geholpen hebben: uit wrevel over het tot dusver gevoerde landbouwbeleid. Wij vinden dat dan 'n heel onverstandige handeling, want even aangenomen, dat het landbouwbeleid zo beroerd is wat in vredesnaam dan nog? Koekoek heeft niets in de mars waarmee men iets kan opbouwen: hij wil geen Landbouwschap, maar wel garantiegelden van dat instituut. De heer Koekoek wordt in de Kamer hoogstens een soort kop van jut, een harlekijn, die voortdurend in de mangel en in de maling genomen gaat worden. Zijn enige, voordelige troost? Dat hij voor zijn onnuttige aanwezigheid in de Kamer 20.000 gulden per jaar zal krijgen uitbetaald. Of zou hij dat geld beschikbaar houden voor de getroffen en van het Hollandsche Veld?

Dat er nuchtere Venrayse boeren gevonden zijn, die aan de politieke raddraaier Koekoek hun stem gegeven hebben is 'n zware tegenvaller.

Onze boeren weten twee dingen heel goed. Ten eerste, dat geen der politieke partijen, met uitzondering van de Kath. Volkspartij, bijzondere aandacht aan de vraagstukken van onze streek besteedt, geen een! Ten tweede dat wij, moreel gezien, met lege handen staan, indien wij van de KVP maatregelen verwachten en tegelijk nalaten haar de steun van onze stem te geven.

En wat voor de boeren geldt, is ook van toepassing op allerlei middenstanders en kleine ondernemers, die vaak allerlei verwijt hebben aan het adres van de KVP.

Soms niet eens helemaal ten onrechte, maar ook zij mogen niet over het hoofd zien, dat ook hun wel en wee afhangt van de ontplooiing van deze streek, een streek die nog altijd achter ligt. Als de KVP - de grootste partij - niet voor ons, hier, zorgt zullen het zeker Koekoek e.a. niet doen!

Kamerverkiezingen 1963
Gem. Venray / Nederland

Partij	Stemmen Venray	Zetels Landelijk
KVP	8780	50
PvdA	387	43
VVD	84	16
AR	42	13
CDU	42	
SGP	6	3
CPN	27	4
PSP	25	4
Econ. Appel	48	-
Boerenpartij	171	3 *

* 2,13% (1959 was dit 0.65% geen zetel)

HENDRIK KOEKOEK: tegenstander van:

- Landbouwschap,
- Dirigisme en
- Ambtenaren

Nieuw Tweede-Kamerlid blijf in Bennekom wonen

Gesprek met Koekoek

De Boerenpartij van de heer H. Koekoek te Bennekom heeft een door niemand - behalve hemzelf - verwacht verkiezingssucces geboekt. Zij zal in de nieuwe Tweede Kamer met drie zetels debuten. Naar aanleiding hiervan heeft een onzer redacteurs een gesprek, met de heer Koekoek gehad, waarvan de lezer hiernaast de weergave aantreft.

De vermelding van zijn opvattingen in deze kolommen betekent uiteraard niet, dat wij het met de heer Koekoek eens zouden zijn.

(Van een onzer redacteurs)

„SOMMIGE jongens houden van voetbal, anderen van korfbal. Stel dat de burgemeester plotseling zegt: ze moeten allemaal lid worden van de korfbalclub en dat kost ze een tientje per jaar. Het is toch logisch dat die jongens dat dan niet doen?”

„U maakt met een paar mensen een krantje. Alles loopt goed. Nou kom ik er ineens bij. Ik ga me overal mee bemoeien en strijk daarvoor ook nog een deel van jullie centen op. Dan zeggen jullie ook: weg met die Koekoek.”

Zo reageert Hendrik Koekoek (51), als het woord „Landbouwschap” valt; Hij windt zich er alermint bij op. Onverstoorbaar en vrijwel zonder stemverheffing bouwt hij aan zijn redeneringen, waarvan dat Landbouwschap, de geleide economie, het dirigisme en de ambtenaren de hoekstenen zijn. Hij is voldaan over het succes van zijn Boerenpartij, maar blijft daar noordelijk nuchter onder. Noordelijk is ook de tongval van deze in Hollandsche Veld bij Hoogeveen geboren „vrije boer”, die van de drie Tweede-Kamerzetels zegt: „Ik heb ‘t allemaal aan zien koom’n ‘t hadd’n er ook vijf weez’n kunn’n.”

Hij woont in Bennekom. Een eenvoudig, gezellig huis aan de weg van Ede naar Wageningen. De telefoon staat er niet stil. Zijn vriendelijke vrouw, een Betuwse boerendochter, veront-

schuldigt hem als hij voor de zoveelste keer aan de telefoon wordt geroepen. Zij hebben geen kinderen, vertelt ze. „De mensen hier denken dat we nu in Den Haag gaan wonen. Geen sprake van. Mijn man en ik blijven bij ons bedrijfje. Boerenafkomst gaat er nooit uit.”

„In de geleide economie,” betoogt de heer Koekoek, „zijn de kleine boeren oneconomisch. Maar als ze de vrijheid krijgen, als ze maar eenmaal hun produkten kunnen verkopen tegen vrije prijzen, dan redden ze het. Dan hoeft er geen boer meer weg. En wie het dan niet redt verdwijnt vanzelf wel. Die moet maar naar de industrie.”

„Propaganda”

Voor elke liter melk die de boer uit zijn koeien trekt, krijgt hij van de schatkist en de consument tezamen een subsidie van acht cent. Noemt u dat ook „dirigisme”!

„Ja,” zegt de heer Koekoek. „Dat is allemaal propaganda. En de boer krijgt er geen cent van. Voor de consument is het ook een nadeel. Als de een de ander maar moet blijven steunen, dan is dat te gek om los te lopen. In een land waar de belastingen al zo hoog zijn moeten de mensen nog geld opbrengen voor melk waarvan er al teveel is. Dat gaat toch niet? Dat wil toch ook de PvdA niet? Na 17 jaar mogen de arbeiders toch zeker ook wel eens volle melk hebben?”

„Alles liep al goed”

Het Landbouwschap helpt mee aan de beshijding van allerlei veeziekten. Vindt u dat nuttig?

„De Gezondheidsdienst voor Dieren bestond allang voor het Landbouwschap. Die had de runder-t.b.c. al onder de knie. Als zo’n dienst niet goed werkt, is het logisch dat je je ermee gaat bemoeien. Maar het liep wel goed. Het Landbouwschap heeft de gezondheidsdienst en de keuringsdienst naar zich toe getrokken. Zo lijkt het alsof het heel wat doet. Maar geen mens heeft nog duidelijk kunnen maken dat de gezondheidsdienst wat heeft aan het Landbouwschap.

Neem nu eens de keuringsdienst. Al twee jaar geleden vroeg een ambtenaar daarvan mij wanneer dat Landbouwschap nu eindelijk eens zou verdwijnen. Ik hou hem erbuiten, want dit zou hem zijn baantje kunnen kosten. Het Landbouwschap heft de heffingen op en laat de keuringsdienst

maar werken. Het landbouwschap krijgt z’n centen moeilijk binnen, dus moet ook de keuringsdienst maar op zijn geld wachten.”

„Niet betalen”

Als het Landbouwschap zijn geld moeilijk binnen krijgt, ligt dat dan niet mede aan uw activiteiten?

„Dat is niet waar. Nog nooit heb ik tegen één boer gezegd dat hij het Landbouwschap niet moest betalen. Dat is bij de boeren zelf zo gegroeid. Als je zo maar ineens een aanslag van het Landbouwschap krijgt, dan betaal je hem niet.

Velen betalen pas onder dwang van de deurwaarder. Geen boer is voor het Landbouwschap. Dat zie je nu aan de verkiezingen. Wij vrije boeren hebben altijd gezegd: houd een stemming onder de boeren. Als je 51 procent voor het Landbouwschap krijgt houden wij ermee op.

De kritiek dat de Boerenpartij ondemocratisch is pareert de heer Koekoek met: „laster.” „Als ze dat zeggen dan zeg ik: kijk maar in het beginselprogramma.” Dat de vrije boeren wegen hebben geblokkeerd ontkent hij met nadruk. „De politie, die heeft die wegen geblokkeerd, toen zij de boeren tegenhield. Toen kwam de boel stil te staan en ontstond er een oploop. Toen heb ik gedaan wat de politie niet kon: ik heb de weg weer vrijgemaakt.”

„Laster”

U hebt de gebeurtenissen in Hollandsche Veld mooie propaganda genoeg. Weegt de ellende van de drie gezinnen daar op tegen het nu geboekte verkiezingssucces?

„Alweer laster. Ik heb die mensen niet in moeilijkheden gebracht. Integendeel. De avond voor de uitzettingen heb ik er sigaren, sigaretten, krentebollen en zulk spul heen gebracht Van der Sleen en Nijmeijer heb ik elk vijftwintig gulden gegeven. Dat is wat anders dan de kranten schreven. Nooit heb ik die mensen geadviseerd het Landbouwschap niet te betalen.”

Van der Sleen, zegt de heer Koekoek, heeft het Landbouwschap van het begin af aan (1955 niet betaald. Die heeft op zijn eigen xxxxxxxx

Van der Sleen is pas in 1961 lid van de vrije boeren geworden, toen hij zag dat wij tegen het Landbouwschap waren. Voordien kende ik hem niet eens.”

Boer Koekoek zegt niet meer in de kranten te geloven. „Die lasteren maar. Daardoor denken veel mensen dat ik communist ben. Ze zeggen ook dat ik oud-NSB’er ben. Van 1942 tot 1947 heb ik gewoond In Lienden in de Betuwe, op de boerderij van mijn schoonvader. Ik heb er mijn plicht gedaan in de ondergrondse dienst en later in de BS”. Hij toont ons het Oorlogsherinneringskruis met de Gesp en de bijbehorende oorkonde, die hij van het Ministerie van Oorlog heeft gekregen. „Als de mensen me persoonlijk leren kennen gaan ze de waarheid zien. Dan zeggen ze „Trouw” op en laten ze de NCRV schieten”.

De heer Koekoek is belijdend lid van de Hervormde Kerk en actief lid van het kerkbestuur. Maar de christelijke partijen staan er bij hem bijzonder slecht op. Hij is jarenlang lid en plaatselijk secretaris van de CHU geweest. „Die waren niet eerlijk. Ze zeiden nooit dat ik met mijn ideaal

van de bedrijfsvrijheid ongelijk had. Maar ondertussen deden ze niets tegen de uit de oorlog overgebleven ambtenarij. In 1956 waren er nog van die kerels. Toen had ik er genoeg van en ben ik uit de CHU gegaan. Die is helemaal niet voor de bedrijfsvrijheid. En die Kikkert is maar een doodgewone veenarbeider.”

„Niet christelijk”

Nog sterker zijn z’n grieven tegen de anti-revolutionairen. „Biewenga (sinds mei 1960 voorzitter van het Landbouwschap en oud-Tweede-Kamerlid voor de AR) heeft in een jaar zijn salaris met vierduizend gulden verhoogd. Dat noem ik niet christelijk

De christelijke leer zegt dat we voor een ander alles over moeten hebben.

Maar bij de AR denken ze alleen maar aan zichzelf. Die bedriegen de boel.”

Boer Koekoek heeft de heer Biewenga nooit ontmoet. „De Biesheuvels”, zegt hij, „ken ik wel. Vorige week bij het debat in Rotterdam had Biesheuvel een professor in de economie meegebracht: Frietema. Nou, die ha’k in twintig minuut’n van de kaart.”

De heer Koekoek is altijd veehouder geweest. Na de lagere schooljaren in Hollandsche Veld werkte hij daar bij zijn vader op het bedrijf. In die tijd volgde hij xxxxx xxxx xcursussen, zoals de veecursus, boekhouden en de opleiding tot pluimveeselecteur. Nog steeds houdt hij vee. In 1961 legde het Landbouwschap beslag op een stuk van zijn land in Ede. Maar hij heeft nog altijd koeien, paarden, varkens en kippen. Het bedrijfje ligt achter zijn huis. „Ik hoef nu geen heffing meer te betalen”, zegt hij grimmig. „Het bedrijf is te klein, zeggen ze „Dit is het enige moment in het gesprek waarop de heer Koekoek een zweem van emotie toont.

„Niets gunstigs”

Wij brengen oud-minisier Mansholt ter sprake, die blijkens het urgentieprogramma, van de Boerenpartij in de EEG-commissie door een rechts georiënteerde figuur vervangen moet worden. Vindt u niet dat Mansholt voor de landbouw nogal wat gedaan heeft?

„Nee”, zegt de heer Koekoek.

„Mansholt heeft voor de landbouw niets gunstigs gedaan. Het ergste is dat deze man nu een salaris heeft van tachtigduizend gulden. Dat de PvdA zo iemand aanvaardt. Mansholt heeft zelf de boerenstand verlaten. Hij heeft in de EEG gezegd dat de landbouw geen subsidies meer krijgt. Dat heeft de nakoming van de beloften, die hij de landbouw altijd heeft gedaan, onmogelijk gemaakt.

U bent toch zelf tegen subsidies?

„Jawel, maar daar is de EEG niet bij nodig. Ze gebruiken die EEG-bepalingen alleen maar om zich erachter te verschuilen. Marijnen is beter dan Mansholt. Die heeft geen oneerlijke dingen gedaan. Dat hij niet meer voor de landbouw heeft gedaan mogen we hem niet kwalijk nemen. Dat er overproductie komt ligt aan de geleide economie. Met die door hem vrijgegeven eieren durfde Marijnen tenminste door te pakken.”

Ambtenaren, zegt de heer Koekoek, zijn er veel te veel. Dat was in 1959 al zo. Nu heeft de regering er in vier jaar nog meer bij gekregen. „Alle overbodige ambtenaren moeten weg. Die moeten hun eigen kost verdienen. Ze bemoeien zich overal mee. ‘t Is ja vreselijk.”

„Verschuilen”

Hoe verklaart u de grote plaatselijke verschillen in het aantal stemmen voor de Boerenpartij?

„Verschillen in mentaliteit. Tussen Apeldoorn en Hattem zit een heel ander slag boeren dan tussen Apeldoorn en de Betuwe. Maar het zit hem vooral in de bekendheid die de Boerenpartij heeft gekregen. In Emmen bijv. hadden wij geen opvallend percentage stemmen, maar daar hebben wij ook nog nooit vergaderd.”

„Het scheelt of ze mij persoonlijk kennen,” zegt de heer Koekoek. Bij de Kamerverkiezingen van 1959 kreeg ik in Hogeveen 2,4 pct. van de stemmen. Maar in het stembureau in de buurt waar ik heb gewoond was het toen 16,5 pct. Ook in Lienden, waar men mij heeft gekend, kreeg ik een hoog percentage. „Je ziet het, de laster helpt niet meer. Als ik gezinnen in de ellende stortte, zouden ze niet op me stemmen. Hier in Bennekom was ik lid van een stembureau. Daar kreeg ik in 1958 zes stemmen, nu negenenzestig.”

Zijn aanhang in de grote steden bestaat volgens de heer Koekoek uit kleine winkeliers en dat soort mensen. „Die hopen tezamen met de boeren onder de PBO weg te komen. Dat zie je ook onder de vissers van Scheveningen.”

„Dat hij de anti-revolutionairen stemmen heeft afgenomen verheugt hem het meest. Sommigen boeren, meent hij, die door het werk van de Boerenpartij van de AR zijn losgeweekt, maar toch christelijk wilden blijven stemmen, hebben het bij de SGP gezocht. „Maar dat is een stelletje domme en oude heren. Die preken op politieke vergaderingen. Daar koop je in de politiek niks voor. Als ik een preek wil horen ga ik wel naar de kerk.”

Over het ledental van zijn partij wenst de heer Koekoek zich niet uit te laten. Zij staat naast de Landelijke Vereniging voor Bedrijfs Vrijheid in de Landbouw (BVL), al zijn veel leden daarvan ook lid van de partij geworden. De heer Koekoek is van beide voorzitter.

„Verschil in mentaliteit”

U moet straks in de Tweede Kamer meebeslissen over allerlei andere zaken dan landbouwproblematiek, zoals onderwijs, defensie, etc, Weet u daarvan voldoende af? „Wij zijn geen deskundigen op onderwijsgebied. Van defensie heb ik geen verstand. Ik ben maar gewoon soldaat geweest. Maar mijn partij heeft een eigen mening. Ieder mag meedoen aan het besturen van het land. Wij gaan nu meedoen omdat de anderen het niet goed hebben gedaan. Wij kunnen het beter dan Biesheuvel, Biewenga en Kikkert.”

Dagblad voor Amersfoort, 1963-07-09

Landbouworganisatie verzamelden zelf ontplofte stof Koekoekmentaliteit niet alleen uitgedrukt met aantal stemmen

door K. J. Vrijling

Zouden onze landbouworganisaties wat gevoel voor zelfspot bezitten, dan zouden zij als commentaar op de uitslag van de verkiezingen hebben gegeven: De druiven der gramschap smaken wél zuur. Daar aangezien zij zichzelf zó serieus nemen, dat zelfspot als een wanklank klinkt, kan een beetje gevoel voor eigen gebreken er niet af. En dus wordt het vriend en vijand verrassende resultaat van Koekoeks dingen naar Kamerzetels, aan het falen van de landbouwpolitiek der regering geweten.

Dat is maar gedeeltelijk juist. Een zeer groot deel van de stemmen, die Koekoek uit de boerenwereld kreeg, dankt hij aan het Landbouwschap. Niet zozeer vanwege het simpele feit, dat het Landbouwschap bestaat, maar vooral omdat de landbouworganisaties zich jarenlang hebben beijverd van het Landbouwschap een boeman en schandpaal voor hun leden te maken.

Dat zij daarmee wind zaaiden onder de boeren, die een storm als oogst zou geven, ontdekten zij pas, toen de volgelingen van Koekoek de wegen gingen blokkeren. Alleen de Christelijke Boeren en Tuindersbond had al enige jaren tevoren ingezien, dat het mes in eigen vlees zou gaan snijden, wanneer voor de groetende onrust in de landbouw de verwijtende vinger te veel in de richting van het Landbouwschap wees.

De katholieke en vooral de algemene landbouworganisaties trokken de verwijtende vinger pas in, toen de „Vrije boeren” de Veluwe wegen met auto's en tractoren trachtten vol te stapelen. Het werkte als een schrikeffect en het hielp. Het Landbouwschap prijkt sindsdien wekelijks als een troetelkind in de landbouwbladen en de kwaliteiten ervan worden voor een matig geïnteresseerde lezersschare luide bezongen.

Matig geïnteresseerd en vooral ook ongelovige lezers; want zij hebben in de voorafgaande jaren zo veel gramschap over het Landbouwschap te lezen gekregen, dat de druiven die hun na de Veluwe plotseling werden voorgezet, toch wel erg zuur smaakten.

VANWAAR nu, voordat Koekoek de landbouw organisaties tot openbare omhelzingen van het Landbouwschap bracht, die gramschap en dat boemangespeel tegen het publiekrechtelijk orgaan in Den Haag?

Om die vraag te beantwoorden, moet eerst een andere vraag worden beantwoord nl. deze: Het Landbouwschap, wat is dat eigenlijk? Wie met deze vraag doordringt, tot waar het in de grond van de zaak bij het Landbouwschap om gaat, die komt voor zijn antwoord terecht in de sfeer

van het beleid, bij het optreden dus van het Landbouwschap inzake landbouwbeleidsvraagstukken namens de Nederlandse boerenstand.

En wie bepaalt nu dat optreden en wie treedt, als Landbouwschap, handelend op tegenover de regering en andere organen? Dat doen de landbouworganisaties, of, om het nog precieser te zeggen: de bestuurders van de landbouworganisaties. En niemand anders.

Men kan natuurlijk bij de bestuurssamenstelling van het Landbouwschap allerlei op zichzelf steekhoudende juridische constructies in het geding brengen- Maar wie zoekt naar de politieke plaatsbepaling van het schap - en die was bij de verkiezingen voor de Tweede Kamer aan de orde - komt tot een duidelijker inzicht wanneer hij uitgaat van de realiteiten in de beleids-sfeer. En die realiteiten zijn de landbouworganisaties, want het zijn de bestuurders daarvan, die óók het Landbouwschap besturen. Wie dus Landbouwschap zegt, zegt in feite - niettegenstaande allerlei juridische constructies - landbouworganisaties.

Toen het Landbouwschap begon te functioneren – goed uitgerust met bekwame ambtenaren, die hart voor de zaak hadden - waren de landbouworganisaties met hun gebrekkige bestuursapparaat bijzonder bevreesd, dat hun positie in de boerenwereld verzwakt zou kunnen worden door de deskundigheid en slagvaardigheid van het schap. De boeren zouden in het schap meer vertrouwen kunnen krijgen dan in hun eigen oude organisaties.

Het is vooral deze vrees jegens hun gemeenschappelijk p.b.o.-kind geweest, die de organisaties een zeer kritische, soms verzetshouding ingaf tegenover de wijze waarop het Landbouwschap de belangen van de landbouw bij de regering behartigde.

JARENLANF hebben zij „het Landbouwschap” – alsof dit een anoniem geval in Den Haag was - allerlei onprettige verantwoordelijkheden en tekortkomingen in de schoenen geschoven. De gevolgen bleven niet uit. Geleidelijk groeide onder de boeren verkeerd begrip, onderwaardering en zelfs wantrouwen tegenover het Landbouwschap.

En onder de druk van de weinig constructieve kritiek van de organisaties, ontwikkelde het Landbouwschap zich steeds meer als strijdorgaan tegenover de regering om een halve melkcent. Aan de geringe resultaten, die het schap in deze strijd kon boeken, werden zijn verdiensten afgemeten.

Dat het in de eerste plaats een beleidsorgaan had moeten zijn, dat een uitzicht gevend antwoord gaf op de moeilijke en voor de landbouw beslissende structurele vraagstukken in zijn economische, financiële en sociale sfeer, werd door de strijd om de halve melkcent op de achtergrond gehouden. Het landbouwbeleid op lange termijn werd verdrongen door gekrakeel over onderdelen van kostprijsfactoren, dat geen boer uit de moeilijkheden kon helpen.

De landbouworganisaties, die zelf het Landbouwschap besturen, maar tegelijkertijd voorwendden, dat zo niet verantwoordelijk waren voor wat het schap wel en niet deed, hebben door hun houding het eigen fundament aangetast en een wijdverbreide Koekoek-mentaliteit veroorzaakt Toen zij met schrik tot het inzicht kwamen zich te moeten matigen, was het te laat

Ook hadden zij de boeren zó overtuigd, dat bij „deze regering” (dat zijn alle regeringen sinds 1945) niets voor de landbouw te bereiken viel, dat steeds meer boeren gingen twifelen aan het nut van hun landbouworganisatie en het Landbouwschap. „Kunnen we het dan niet beter met Koekoek proberen?” was de logische vraag, die een groeiend aantal ging stellen en bij de verkiezingen beantwoord heeft.

VELE boeren hebben op 15 mei hun oude organisaties de rekening gepresenteerd van een kritiek op regering en Landbouwschap, die door haar heftigheid haar doel voorbijschoot. Het zou

een vergissing zijn, de omvang van de Koekoekmentaliteit in de landbouw af te leiden uit het aantal boeren, dat op Koekoek heeft gestemd. De landbouworganisaties tellen meer leden, die vanuit deze mentaliteit zijn gaan denken dan Koekoek aan agrarische volgelingen heeft. Deze ontplofbare stof hebben zij zelf onder hun stoelen verzameld.

Peel en Maas, 1963-08-09; p. 6/8

VRIJE BOEREN WERDEN VRIJGESPROKEN

De kantonrechter in Meppel heeft dinsdag twee landbouwers uit Hollandsche Veld, die terecht stonden omdat zij hun vee hadden laten grazen op grond van het Landbouwschap, vrijgesproken op grond van het feit, dat uit het proces-verbaal niet is gebleken, dat zij geen eigenaren zijn van de grond waarop zij hun pinken hadden geweid. De beide landbouwers zijn in maart op last van het Landbouwschap uit hun boerderij gezet. Zij werden geverbaliseerd door de gemeentepolitie. omdat ze hun vee in het weiland lieten lopen, dat bij hun vroegere bedrijf hoorde.

Beide boeren beschouwen het land nog steeds als hun eigendom, omdat ze van mening zijn, dat zij nog geen geld van het Landbouwschap hebben ontvangen.

Het Landbouwschap heeft eind juni meegedeeld, dat de griffie van de rechtbank te Assen de betaling der boerderijen niet kon afwerken, doordat hypotheekhouders hun meedewerking weigerden.

EEN LANGDURIGE STRIJD HET LANDBOUWSCHAP

Het gaat in de landbouw bepaald niet goed en vooral in sommige veeteeltbedrijven liggen de moeilijkheden hoog opgestapeld. De garantieprijs voor de melk is ten aanzien van vele bedrijven nauwelijks of niet de kosten dekkend, om dus van winst op de melkproduktie maar niet eens te spreken. De garantieprijs bedroeg over het afgelopen jaar 27 ct., terwijl de kostprijs dooreen genomen wel op 28 ct. kan worden gesteld, zodat het dus redelijk zou zijn als de boeren minstens 31 cent voor hun melk zouden krijgen. *Het Landbouwschap* ging met de te laag geachte garantieprijs akkoord en daar hebt u dan tegelijk één van de redenen waarom dit schap bij de meeste boeren niet in een goed blaadje staat.

Men meent dat de boerenbelangen teveel uit ambtenaarlijk oftewel overheidsstandpunt worden gezien en dat dit gaat ten koste van het levenspeil en van de vrijheid van de boer. Nu is het een feit, dat zo'n publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie als het ware automatisch gedrongen wordt in het ambtenaarlijke systeem. Het kan dan, zoals ook bij het *Landbouwschap*, opgebouwd zijn uit de bestaande vrije organisaties en met de zuiver bedoeling om de eigen belangen ook door de eigen mensen te laten behartigen en beslissen, maar in de praktijk komt daarvan op den duur niets terecht.

Een schap is voor zijn werkzaamheden aangewezen op een aantal eigen werknemers en waarvan de topfiguren steeds het contact onderhouden met de hogere ambtenaren aan de departementen, de ministers, leden of ambtenaren van de SER en andere adviserende organen. Daaruit ontstaat een samenspel, dat elkaar als het ware in leven houdt en waardoor men weleens geneigd is om die goede samenwerking meer waarde toe te kennen dan het koppig vasthouden aan de belangen der eigen organisatie. Dat is een heel begrijpelijk en nauwelijks te veranderen verschijnsel, dat zelfs in de z.g. vrije organisaties al meespeelt.

Hetzelfde zien we ook ten aanzien van de vakbonden en werkgeversorganisaties. Het is een van de grote bezwaren van ons organisatieleven, waarvan het bestuur in de loop der jaren meestal maar weinig verandering ondergaat omdat de invloed van de leden op de samenstelling ervan door allerlei noodzakelijke reglementen en soms ook door te weinig medeleven van de leden te gering is.

Tussen al die in Den Haag zetelende topfiguren van PBO's vrije organisaties, adviserende lichamen en departementen ontstaat, overigens onbewust en met de beste bedoelingen, een soort kongsie. Men kent elkaar, weet wat men aan elkaar heeft en de beste relaties scheppen zo de beste mogelijkheden voor het bereiken van resultaten. Daardoor kunnen de eenmaal zetelende topfiguren op de verschillende bureau's ook weer moeilijk gemist worden, want zij weten precies wie ze voor dit en wie ze voor dat moeten hebben, hoe het spel het best gespeeld kan worden en of een verlangen al of niet haalbaar is.

Het bestuur van het *Landbouwschap* zich verdedigend tegen de aantijgingen van de boeren, verkondigt wel zeer terecht, dat de boeren via hun organisaties wel degelijk invloed hebben op de samenstelling en de besluiten van het bestuur. Het blijft echter de vraag of dat bestuur zelf beseft, hoezeer het voor zijn besluiten afhankelijk is geworden van zijn ambtenaren, waaronder ook voorzitter en secretaris zijn te rekenen, en hoe deze in zeker opzicht weer afhankelijk zijn van het samenspel met andere instanties. De invloed van de simpele leden der

organisaties op de besluiten van het opperbestuur van het schap, en dit geldt ook ten opzichte van andere schappen, is daardoor wel zeer miniem.

Het is daardoor dat de kritiek zich uit in een soort revolutionaire handelingen, in weigering van betaling van de wettelijk opgelegde contributie, omdat men van dat verplicht te storten geld ook nare gevolgen ziet. Natuurlijk vergeet men dan gemakkelijk, dat het bestuur van zo'n schap natuurlijk niet helemaal gek is, dat het wel degelijk de belangen van de leden zo goed mogelijk in het oog houdt, daarvoor op de bres staat en er ook vele goede maatregelen door worden vastgesteld.

Maar het democratisch principe is in deze p.b.o.'s teveel in het gedrang gekomen. Het gaat te veel lijken op een van hogerhand bestuurd lichaam, dat men meer vereenzelvigd met de overheid dan met de eigen organisatie. Waar de vrijheid zo sterk aan banden wordt gelegd en de persoonlijke invloed van het lid zo onderaan en zo miniem is geworden, daar kan rebellie hiertegen niet uitblijven. En juist de boer is het meest vrijheidslievende en ook eigengereide deel van ons volk.

Daarom zal de organisatievorm van de schappen danig moeten worden herzien, opdat de leden ze ook als van hen uitgaande kunnen gaan beschouwen.

KAMERLID HARMSSEN LEIDT PROTEST-ACTIE IN ELSPEET

Fabrieken zullen 't melkgeld niet meer inhouden Gespannen overleg van boeren en directies

ELSPEET, donderdag. - De laatste tijd hebben de Veluwse melkfabrieken, op last van het Landbouwschap, herhaaldelijk beslag moeten leggen op de melkgelden van die boeren die weigeren de heffing van dit schap te betalen. Hierdoor zijn opnieuw grote moeilijkheden ontstaan tussen de fabrieken en de leveranciers. De laatste weken vooral broeide het onder de boeren, omdat de melkfabrieken zonder meer op de eisen van het landbouwschap ingingen. De Veluwse boeren hebben daarop de hoofden bij elkaar gestoken en met elkaar overleg gepleegd hoe zij de melkfabrieken desnoods zouden kunnen dwingen niet op de eisen van het Landbouwschap in te gaan en ook aan boeren die geen medewerking aan de Landbouwschap willen verlenen, de geleverde melk te betalen.

In overleg met de heer Harmsen. Tweede Kamerlid van „De Vrije Boer”, kwamen boeren van een groot deel van de Veluwe bijeen in hotel „Het Edelhert” te Elspeet om met de directies van de melkfabrieken, die ook waren uitgenodigd, deze kwestie te bespreken.

De toeloop was zo groot, dat in de drie grote zalen van het hotel de boeren als het ware tegen elkaar stonden geplakt. De heer Harmsen, onder wiers leiding de avond stond, zei in zijn openingswoord, dat deze actie niets met politiek te maken had en het er ook niet om ging of de betrokken melkfabrieken voor of tegen het landbouwschap waren.

„Het gaat om het feit”, aldus de heer Harmsen, „dat het Landbouwschap de fabrieken voor zijn karretje spant en melkgelden van leveranciers laat inhouden. Het gaat er om, of de fabrieken willen medewerken een einde te maken aan deze ons inziens onredelijke toestand, waarbij zich zeer gespannen verhoudingen tussen leveranciers en fabriek voordoen. Er zijn reeds melkfabrieken, die tegenstand gaan bieden en het is de plicht van alle melkfabriek-directies, tegen deze gang van zaken bij de overheid te protesteren, daar door deze methode het vertrouwen tussen boer en fabriek teloor gaat”. Spreker begreep best, dat het landbouwschap dit middel te baat heeft genomen. „Maar het gaat”, aldus spreker. „om het recht van de boer.”

Directies:

Van zes melkfabrieken was de directie of waren afgevaardigden aanwezig, aan wie de heer Harmsen het woord gaf om zich over het probleem uit te spreken.

Alle sprekers lieten eensgezind blijken, dat het beslag leggen op melkgelden, voor hen een bijzonder onprettige zaak was. Zij zouden graag een oplossing zien. Als enige mogelijkheid zag men een protest-actie van de boerenorganisaties met de melkfabrieken bij het landbouwschap.

Boeren:

Hierop kregen de boeren gelegenheid hun mening over de voorstellen van de fabrieksdirecteuren te geven. Zij gaven duidelijk te verstaan, dat men klare wijn geschonken wilde hebben. „Praten”, zo betoogden ze, „was er al jaren gedaan zonder enig resultaat”. Men verlangde toezegging van de fabrieksdirecteuren, dat deze zonder meer van beslaglegging zouden afzien en de gelden waarop reeds beslag was gelegd zouden uitbetalen.

Toegegeven

Na even beraad te hebben gepleegd, probeerden de directies eerst de goedkeuring van de boeren los te krijgen om adviseurs aan te zoeken en deze met het landbouwschap overleg te laten plegen. De boeren weken echter geen duimbreed van hun eis „geen beslaglegging op melkgelden” af. Tenslotte beloofden de fabrieksdirecties alle leveranciers zonder meer te zullen uitbetalen, evenals de in beslag genomen gelden. Wel vroeg men de medewerking van de boeren als de fabrieken in moeilijkheden zouden komen.

Nieuwsblad vh Noorden 1963-11-28

Om niet met Schap mee te werken

Boeren willen steun van directies zuivelfabrieken

Onder leiding van het Tweede Kamerlid E. J. Harmsen werd een vergadering gehouden in zaal Veeze te Tolbert, waar een groot aantal leveranciers van de diverse zuivelfabrieken was bijeengekomen om overeenstemming te bereiken met de directeuren aangaande het niet verlenen van medewerking aan het Landbouwschap in verband met de inbeslagneming, van hun te goed bij de fabrieken, door het schap.

Veel boeren voldoen niet aan de hun door het Landbouwschap opgelegde heffingen, omdat zij menen zich niet te kunnen en mogen verenigen met het standpunt dat het Landbouwschap ten opzichte van hun bedrijven inneemt.

Hoewel een twintigtal directeuren was uitgenodigd waren er slechts twee op de vergadering aanwezig. Wel hebben enkele directeuren telefonisch bericht, hun medewerking aan de boeren te zullen verlenen, onder wie de directeuren van de zuivelfabrieken te Noordwijk, Surhuisterveen en Glimmen, terwijl *De Ommelanden* te Groningen al eerder zijn standpunt ten gunste van zijn leveranciers had bepaald.

Besloten werd op 10 december opnieuw een vergadering te beleggen om de directeuren alsnog in de gelegenheid te stellen hun standpunt in deze tot uiting te brengen.

Dagblad voor Amersfoort, 1963-12-11; p. 11/1:

Ir. J. Waterbolk – Landbouwschap - sprak voor GML in Barneveld

BARNEVELD, woensdag - Gisteravond vergaderde de afdeling Barneveld van de *Geld. Mij. van Landbouw* In de Coöperatie te Barneveld. Op deze vergadering sprak ir. J. N. Waterbolk, afgevaardigde van de Gewestelijke Raad van het Landbouwschap. Het onderwerp was „Het Landbouwschap”.

Het Landbouwschap bestaat volgend jaar 10 jaar, nadat er een gunstig advies was uitgebracht door de SER. Bij de oprichting werd er geen kritiek op uitgeoefend en pas in 1961 begon het verzet van de *Vrije Boer* en de bestrijding van de rechtsgeldigheid. Wanneer men van bepaalde zijde zegt, dat de boeren nooit naar hun mening is gevraagd dan is dit onjuust, want de op-

bouw van het Landbouwschap is gegaan via de organisaties, zowel van werkgevers als werknemers, aldus ir. Waterbolk

Toezicht wordt gehouden door de regering en de SER. Het bestuur bestaat uit 24 leden, waaruit een dagelijks bestuur van zes is benoemd. Dit zijn de zes voorzitters van de organisaties. Het is geen club van ambtenaren zoals zo vaak wordt gezegd, want 't beleid wordt gevoerd door de organisaties. Het doet niet alleen iets aan de melkprijs, doch heeft ook een commissie voor uitbreidingsplannen, voor recreatie, voor grondgebruik en pachtzaken, voor het onttrekken van gronden voor wegen enz.

Spreker had kritiek op de wijze waarop de regering vaak het Landbouwschap in de kou heeft laten staan. Hij wees op het gebeurde in Kootwijkerbroek en Hollandsche Veld en op beslaglegging op de melkgelden en de tuinbouwprodukten op de veilingen.

1964

Peel en Maas, 1964-01-31

GEEN HECHTENIS MEER VOOR BOEREN

Het Landbouwschap is van plan zijn inventarisatie-verordening zodanig te wijzigen, dat niet invullen van het inventarisatiebiljet - waarvan de gegevens gebruikt worden voor het vaststellen van de heffingen - voortaan geen strafbaar feit meer zal zijn.

Boeren die de invulling weigeren zullen dan niet meer door de rechter kunnen worden veroordeeld, tot een door hechtenis te vervangen boete, vele „vrije boeren” hebben zoals bekend de hechtenis verkozen, maar het Landbouwschap zal bevoegd zijn hun ambtshalve een heffingsaanslag op te leggen.

Het bestuur van het Landbouwschap zal een voorstel hierover binnenkort in openbare vergadering bespreken.

De bedoeling is de nieuwe regeling bij de komende mei-inventarisatie te doen ingaan.

De heer P. Voogd van de Boerenpartij wil op het inventarisatieformulier, dat gebruikt wordt voor de mei-inventarisatie, de vraag opgenomen zien, of de betrokkene afgezien van de wetigheid van het Landbouwschap, voor of tegen het schap is.

De heer Voogd vraagt schriftelijk aan de minister van Landbouw en Visserij mr. B. Biesheuvel, of hij bereid is een dergelijke vraag op het formulier te laten opnemen.

Dagblad voor Amersfoort, 1964-03-02; p. 3/17

Recherche greep melkverkopende boeren in kraag

(Van onze correspondent)

SNEEK, vrijdag - In Sneek hebben de economische recherche en de gemeentepolitie gisteren ingegrepen bij de melkverkoopactie van zes „vrije boeren” die ditmaal 40 cent per liter vroegen

De actie die aanvankelijk ook in Oosterwolde, Heerenveen en Bergum zou worden gevoerd, eindigde abrupt met het opbrengen van de aanvoerder van de aanvoerders, de 33-jarige veehouder P. Leffertstra uit Wyckel, tegen wie procesverbaal werd opgemaakt. Hij zal wegens het plegen van een economisch delict voor de economische politierechter moeten verschijnen. De actie van de vrije boeren is in elk geval strijdig met de Zuivelverordening 1948, volgens welke de veehouders verplicht zijn de melk uitsluitend aan de melkfabrieken te leveren. De vrije-boerenmelk werd in Sneek in beslag genomen en monsters ervan werden o.a. naar de provinciale voedselcommissaris gezonden.

„We hadden ook de bussen en de auto in beslag kunnen nemen maar dat is niet gebeurd. We hebben dit gemoedelijk opgelost”, aldus de korpschef van gemeentepolitie, de heer P. Kooistra.

Leeuwarder Courant 1964-04-15

Beslag **melkgeld** 28 veehouders bij zuivelschap

(Van onze Haagse korrespondent)

Het Produktschap voor Zuivel heeft van een deurwaarder bericht ontvangen, dat namens het **Landbouwschap** beslag zal worden gelegd op de melkprijstoeslag van 28 boeren, die in gebreke zijn gebleven de verschuldigde heffingen aan het **Landbouwschap** te betalen. De waarnemend voorzitter van het Produktschap voor Zuivel, de heer A. P. C. Gulick deelde dit mee aan het begin van de woensdagmorgen gehouden openbare vergadering van het schap.

De door de regering aan de veehouders verleende melkprijstoeslag van acht cent per kg melk wordt uitbetaald door het Produktschap. Hierbij worden als regel de zuivelfabrieken ingeschakeld. De laatste beschikking melkprijstoeslag is door de minister van Landbouw en Visserij zodanig geredigeerd, dat het produktschap rechtstreeks debiteur is van de melkveehouders. Daardoor kan het produktschap niets tegen deze beslaglegging doen. Op een desbetreffend verzoek van de heer P. J. Hupkes (VVZM) zegde de waarnemend voorzitter toe, dat van deze beslaglegging kennis zal worden gegeven zowel aan de betrokken veehouders als aan de zuivelfabrieken.

Zierikzeesche Nieuwsbode, 01/05/1964; p. 5/14

Beslaglegging op melkprijstoeslag

LEEUWARDEN. Acht en twintig vrije boeren uit verschillende delen van het land hebben via de deurwaarder bericht ontvangen dat beslag zal worden gelegd op hun bij zuivelfabrieken staande melkprijstoeslag, wanneer zij blijven verzui- men de wettelijk verschuldigde heffing aan het Landbouwschap te betalen. Een van hen is de voorzitter van het aktiecomité voor de vrije boeren in de Friese zuidwesthoek, de heer P. W. Leffertstra te Wijckel, die zich hieromtrent in een adres tot de minister van landbouw heeft gewend.

De heer Leffertstra heeft via de deurwaarder aanzegging gekregen dat tot beslaglegging zal worden overgegaan, wanneer hij niet binnen de gestelde termijn de achterstallige heffingen voor het Landbouwschap zou voldoen. Die termijn is inmiddels verstreken. De heer Leffertstra heeft echter nog geen bericht ontvangen, wanneer het beslag zal worden gelegd.

Peel en Maas, 1964-11-31

KOEKOEK

Het eenheidsfront der agrariërs, zoals de heer Koekoek dat vorig jaar hoopte te vormen, staat nu ook op barsten. Een zijner vurigste medestrijders raakte in onmin met deze fractieleider van de *Vrije Boeren* en richtte uit pure verbittering een *Nationale Boerenbond* op. Grote conternatie in Amsterdam (waar Koekoek bijna anderhalve Kamerzetel wegsleepte).

Inmiddels heeft de heer Koekoek ooit zijn secretaris ontslagen die hevig geschrokken zich in de armen wierp van de zojuist geboren Nationale Boerenbond. Er zijn al twee klachten wegens laster tegen de heer Koekoek ingediend. Ongetwijfeld zal de heer Koekoek echter klachten indienen bij verschillende rechtbanken, want ook hij is zwaar belasterd. Ondertussen heeft hij te kennen gegeven zijn politieke idealen te zullen blijven uitdragen.

Vergadering B.V.L.

Fel protest tegen melkfabrikanten - *Vecomi*

De afdeling Barneveld van de *Vrije Boer* organiseerde vrijdagavond een discussie-avond in café Grotenhuis onder leiding van de heer M. de Koning uit Barneveld. De spreker van deze avond was de heer Joh. v.d. Brake, lid van de Provinciale Staten, uit Elspeet, die in zijn toespraak het accent voornamelijk legde op de melklevering en het inhouden van de melkgelden door het Landbouwschap. Hij noemde in zijn rede de directeurs van de melkfabrieken handlangers van het Landbouwschap. De besturen, aldus de heer Van de Brake, zijn verambtelijke boeren.

De heer Van de Brake, die zich op veel belangstelling mocht verheugen, beschuldigde de melkfabriek *Vecomi* van woordbreuk. De melkfabrieken hadden namelijk beloofd geen melkgelden meer in te houden. De *Vecomi* had dit bij twee boeren wel gedaan.

De grote fabriekscombinatie bezitten het monopolie, de boeren zijn nog slechts nummers in hun ogen, aldus het statenlid in een fel betoog. De dictatoriale macht van de directeurs der melkfabrieken viert hoogtij. Het wordt tijd dat déze macht gebroken wordt.

Na afloop van de toespraak ontstond een levendige discussie, waarin de diverse wantoestanden in de melk-sector op een niet mis te verstane wijze aan de orde werden gesteld. De heer De Koning bedankte aan het slot van de avond de heer Van de Brake voor zijn komst waarna de bijeenkomst werd gesloten.

De Nieuwe Holevoet, 12/12/1964; p. 5/6

Openbare vergadering

op VRIJDAG 18 DECEMBER a.s. in zaal
VIS, Hoofdstraat, VOORTHUIZEN. Aanvang
8 uur.

Spreker: Joh. ten Brake
uit Elspeet, lid Prov. Staten en de heer
Harmsen
uit Hoenderlo, lid Tweede Kamer.

Onderwerp:

**„Het gevaar van de fusie
van de melkfabriek voor
de boer van de Vecomi!”.**

INGEZONDEN

Wekerom, 18 december 1964.

Geachte redactie,

Naar ik meen ben ik de vorige keer in mijn ingezonden stuk zeer duidelijk geweest over de woordbreuk van „*Vecomi*”. Dan zie ik mij nu genoodzaakt iets ruimer inzicht te geven.

Nu wil ik eerst opmerken dat het commentaar door u als redactie geschreven voor ruim de helft commentaar bevat over iets dat ik helemaal niet geschreven heb. U memoreerde namelijk dat vele fabrieken dan de contributie maar uit eigen zak betalen zouden moeten voor het Landbouwschap. Dat heb ik niet geschreven en dat is ook helemaal de bedoeling niet, want dan zou het Landbouwschap toch zijn geld krijgen, want de heren van het Landbouwschap is het alleen maar om geld te doen, hoe ze er aan komen kan ze niet schelen als ze het maar hebben. Er beginnen nu steeds meer boeren niet te betalen voor dit dwangschap en als ze geen geld meer krijgen zijn ze des te gauwer opgetrommeld.

Het Landbouwschap kan alleen zijn geld nog krijgen bij het L.E.G. (Landbouwegalisatiefonds), het zogenoemde belastinggeld. De meeste fabrieken geven van elke boer een gespecificeerde rekening aan het L.E.F. Daarop betaalt het L.E.F. zijn nabetaling uit. Nu zijn er al enkele fabrieken die alleen het maandtotaal van de door hen verwerkte melk opgeven en zodoende kan het Landbouwschap niet zien of er achterkomen hoeveel ze van Jan, Piet of Klaas in beslag kan nemen. Een gespecificeerde opgave aan het L.E.F. is niet verplicht, volgens verschillende directeurs der melkfabrieken. Het L.E.F.-geld is nog het enige houvast voor het Landbouwschap. Werken de melkfabrieken hier niet aan mee, dan is het Landbouwschap zo verdwenen.

Wat het inbeslagnemen van het indirecte melkgeld van twee boeren bij *Vecomi* betreft, dan moeten het bestuur en de directeur maar desnoods uit eigen zak betalen en niet uit de fabriekspost, want deze mensen die beloofd hadden om voor de boer op te komen en het Landbouwschap links te laten liggen, hebben hun plicht verzaakt. En dan moeten ze ook maar voor de gevolgen opdraaien. Het is heus niet de bedoeling van de B.V.L. een coöperatieve fabriek af te breken en een vrije fabriek op te bouwen als dit in strijd zou zijn met de stoffelijke belangen van de boer.

Wat de belofte aangaat die *Vecomi* gedaan heeft vorig jaar in Elspeet, wil ik nog even duidelijk stellen, dat *Vecomi* heeft beloofd dat zij, indien het Landbouwschap beslag wilde leggen op het melkgeld van één van haar leden-leveranciers zij eerst de betrokkene zowel als de B.V.L. daarvan in kennis zou stellen, zodat de beklaagde zichzelf verweren of laten verweren kon.

(betrokkenen zijn er ook van op de hoogte gesteld. Red.). De directie van *Vecomi* heeft onlangs zelf gezegd dat zij vorig jaar die belofte wel gedaan had, maar dat zij er niets meer mee te maken of mee te doen wilde hebben en deed wat zij zelf wenste.

Hieruit blijkt weer voldoende dat de leden niet veel meer te zeggen hebben en dat het bestuur en de directeur dictators zijn.

Het heeft „*Concordia*” door onze actie veel leden gekost. Als het zo door gaat, belooft onze actie een zeer groot succes te worden. Het is thans zo gesteld, lezers en lezeressen, dat wie kaatst de bal moet verwachten. En die bal komt bij „*Concordia*” wel zeer hard aan. En dat is maar gelukkig ook, want de boer hoort op redelijke wijze baas te zijn bij een coöperatie in welke branche die coöperatie ook ligt. Daar mankeert hier en daar veel aan. „*Vecomi*” behartigde de stoffelijke belangen van de boer niet voldoende meer en nu zit ze met de brokken.

Boeren, spant u tezamen in tegen deze onrechtmatigheden, want eendracht maakt macht, zegt men en als men wil dan kan men een coöperatie krijgen waar ze hoort te zijn.

Dank voor de plaatsing.

J. NIJHOF.

(Discussie gesloten, red.).

1965

De Nieuwe Holevoet, 1965-03-06; p. 2/16 (Ede en omgeving)

A.. W. Biewenga op kringvergadering G.M.v.L.:

Landbouwschap slaat geen heffingsplichtge over

Het kan lang duren, maar het komt zeker

BARNEVELD. De boeren van de *Geldersche Maatschappij van Landbouw* waren donderdagavond in groten getale naar het Concertgebouw te Barneveld getogen. Zij kwamen niet alleen uit Barneveld en omgeving, maar van heel de Veluwe. Binnen de G.M.v.L. was namelijk enige ontevredenheid ontstaan over de heffingspolitiek van het Landbouwschap. Er zouden namelijk vele B.V.L.-boeren zijn, die weigeren de heffing van het Landbouwschap te betalen en daar verder maar niks over horen. Als die dan niet behoeven te betalen, dan wij ook niet, zo luidde ongeveer de stelregel van een aantal leden der G.M.v.L.

Het kringbestuur van de G.M.v.L. - voorzitter de heer D. van Nijhuis uit Putten - nam geen halve maatregelen en besloot de voorzitter en de secretaris van het Landbouwschap, de heren A. W. Biewenga en J. S. Biesheuvel te vragen eens haarfijn te komen vertellen hoe dat, nu allemaal precies gaat. En dat is j.l. donderdagavond gebeurd. Eerst gaf de Landbouwschap voorzitter een uiteenzetting en daarna konden er schriftelijke vragen ingediend worden bij een forum. Zou er tijd over zijn dan volgde er nog een gedachtenwisseling, maar het forum had al de handen vol aan de meer dan zestig schriftelijke vragen.

Drie uur lang is daar aandachtig naar geluisterd en hoewel de geluidsinstallatie niet altijd even goed functioneerde, bleef men ingespannen de woordvoerders volgen om maar geen woord te missen. Er is deze avond veel opgeklaard, dat is wel zeker.

Het was een besloten bijeenkomst en voor deze gelegenheid werd er aan de ingang streng gecontroleerd of men een uitnodiging had. Evenwel lukte het één B.V.L.-er binnen te komen, maar hij werd vriendelijk doch beslist de zaal uitgezet. Onder gelach der aanwezigen deelde de kring-voorzitter mee, dat een niet-lid zelfs f 100 voor een uitnodigingskaart had geboden! Er was echter afgesproken, dat het een besloten vergadering zou zijn om zo in alle rust voorlichting te kunnen geven en daarvan werd niet afgeweken.

Met financiële moeilijkheden kan echter rekening worden gehouden.

In zijn redevoering – welke bij gelegenheid nog volledig in ons blad afgedrukt zal worden – ging de heer Biewenga uitvoerig in op de wettigheid van het Landbouwschap en de heffingen. Hij zette daarbij uiteen, hoe een betrekkelijk gering bedrag aan heffing bij weigering van betaling wél verhoogd kan worden met f 700 proceskosten als de betrokkene het op het uiterste laat aankomen.

Ruime aandacht besteedde spreker aan de vraag, waarom de inning bij weigering zo lang kan duren.

„U zult weten,” aldus de Landbouwschap-voorzitter, „dat degenen; die zich tot het uiterste verzetten, ons inderdaad nogal wat moeilijkheden bezorgen, maar via inhouding op graantoeslagen, via beslag op de toeslag op het melkgeld en via andere. beslagmogelijkheden moeten wij uiteindelijk in die gevallen, helaas met grote financiële schade voor betrokkenen, toch doorzetten en wij doen dit ook”

„Met het oog op een gelijke rechtsbedeling mogen wij niemand, die voor betaling in aanmerking komt, uiteindelijk ongemoeid laten.”

„Tenslotte, wil ik u nog, eens een illustratie geven van de situatie met betrekking tot deze zaken door u, mede te delen dat van de 220.000 aanslagen door het Landbouwschap, er,ruim 2% is, dat het tot een dwangbevel laat komen. Ik heb u dus uitgelegd, hoeveel financiële schade men zichzelf daarmee berokkent, afgezien van de massa extra werk, die men er ons mee bezorgt. Wij konden de tijd zoveel beter gebruiken. Het landelijke gemiddelde van de gevallen, waarin het tot een dwangbevel komt, ligt dus op ruim 2%. Op de Veluwe ligt dit gemiddelde hoger, en wel gemiddeld op 5%.

Over het gehele land bezien, is het nog geen ½% van de 220.000 aangeslagenen, die ons dwingt tot een beslagprocedure met alle grote financiële schade, die betrokkene daarvan ondervindt. Dit beeld ligt voor de Veluwe ook iets ongunstiger. Daarvoor komen wij ten aanzien van de Veluwe als geheel tot 1%, in enkele plaatsen ook iets hoger.

De *Gelderse Maatschappij van Landbouw* heeft ons nu 107 namen uit deze omgeving opgegeven van aangeslagenen van wie beweerd wordt of die zelf beweren dat zij hun heffingen aan het Landbouwschap niet betalen en dat er onzerzijds tegen hen verder geen maatregelen zijn genomen. Wij hebben over de periode 1956-1963 deze 107 namen aan onze administratie voorgelegd.

Aan de registratie bleek niets te mankeren. Alle 107 opgegeven gevallen bleken nauwkeurig in de boeken van het Landbouwschap aangetekend te staan.

Ik zeg dit maar even om u duidelijk te maken dat er heus niemand over het hoofd gezien wordt.

Van de 107 opgegeven namen over de genoemde periode 1956 1963 bleken 21 personen steeds betaald te hebben, zij het soms ten dele via een dwangbevel; 68 personen bleken nog niet alle jaren betaald te hebben, doch wel gedeeltelijk; 18 personen bleken niet betaald te hebben. Omdat er van de 107 opgegeven namen dus 21 personen aan hun verplichtingen voldaan hadden, moesten wij van de overblijvende 86 personen de zaken nader ontleden.

Hiervan hadden dus 18 niet betaald en 68 gedeeltelijk betaald, totaal dus 86. In 79 van deze gevallen bleken inmiddels dwangbevelen te zijn uitgebracht. Die zit dus in de molen. In de overblijvende 7 gevallen was nog geen dwangbevel uitgebracht. Nader bleek dat van deze 7 gevallen er 5 personen waren, die alleen een achterstand hadden voor 1963, zodat zij - zoals ik eerder heb betoogd - nu na verloop van ruim anderhalf jaar na het uitbrengen van de heffingsaanslag-1963 bij niet-betaling spoedig op het uitbrengen van een dwangbevel. kunnen rekenen. In de overblijvende twee gevallen, waarin nog geen dwangbevel was uitgebracht, waren de betrokkenen drie jaren achter met hun betaling, maar hiervoor bleken bijzondere omstandigheden te gelden.

Uiteindelijk hebben wij dus te maken met 86 minus 7 of met 79 gevallen uit het opgegeven aantal van 107 personen, die extra moeilijkheden maken in deze omgeving. Van deze 79 gevallen zijn er 50, waarvan hetzij het dwangbevel nog niet is betekend door de deurwaarder (vaak omdat deze nog een betalingsregeling tracht te treffen) hetzij het dwangbevel wel is betekend, maar, waarvoor wij nog mogelijkheden proberen te vinden om het dure beslag te vermijden.

Van de overblijvende 29 gevallen, die elk tenminste reeds 4 dwangbevelen betekend hebben gekregen, is voor 20 personen, het beslag op de melkprijstoeslag of op de graantoeslag of op beiden reeds uitgevoerd. Het eindresultaat is dus dat er negen personen over zijn van de 107 opgegeven moeilijke gevallen, tegen wie wij op dit moment nog geen afdoende maatregelen konden treffen. Ik hoop u echter met het bovenstaande de verzekering te hebben gegeven dat

hetgeen in het vat zit, niet verzuurt. Het in dit geval uitgevoerde onderzoek heeft nog eens uitgewezen dat de registratie uiterst nauwkeurig is en dat onze administratie tot in onderdelen klopt.

Voorts hoop ik dat het u duidelijk geworden is dat ons wettelijke maatregelen dienst staan om alle gevallen af te handelen naar recht en billijkheid. Wij zullen echter naar het aloude woord, zeker ook in deze zaak, de juiste tijd en de juiste plaats moeten kiezen. Wanneer de overgebleven 9 gevallen het daarop willen laten aankomen dan zullen zij dit tot hun eigen grote financiële schade uiteindelijk ook ondervinden.”

FORUM

Het forum dat na de pauze ‘n stroom vragen moest beantwoorden, bestond behalve uit de heren Blewenga en Biesheuvel uit de heren mr J. N. Waterbolk, gewestelijk secretaris van het Landbouwschap; mr. F. A. Sandkuil (juridische zaken Landbouwschap) J. A. A. Bok (pluimveehouderij) en F. Wijnberg (financiën) Voorzitter was de heer Van Nijhuis.

Het verslag zou te groot zijn op alle vragen in te gaan. De meeste vragen gingen over de heffingen. Men kan in een bepaald jaar vrijgesteld worden van de betaling van heffing als men aantekenen kan dat men financieel niet bij machte is te betalen. Niet alleen bij „Vecomi” is beslag gelegd op melkgelden, ook bij andere fabrieken. Deze inbeslagneming is intussen in zoverre-gewijzigd, dat niet meer het melkgeld bij de fabrieken, maar de melktoeslag bij het Produktschap voor Zuivel in beslag genomen wordt: Enkele gevallen, waarbij het melkgeld in beslag genomen is, moeten echter nog afgewerkt worden.

Andere vragen gingen over de monopolieheffingen,- de graanprijspolitiek enzovoort: Ook was er nog, een vraag, waarom, deze vergadering niet in samenwerking met de CBTB en KNBTB was belegd. Dit bleek organisatorisch, niet wel mogelijk, omdat er al zoveel belangstelling bestond-van de zijde van de GmvL-leden.

Het was vooral de heer Biesheuvel die de vergadering opriep zich niet door de oppositie in de hoek te laten drukken. Niet de heffing is het belangrijkste, maar dat wat er mee gebeurt. Dag in dag uit staat het Landbouwschap op de bres voor de belangen der boeren. Hij zou de boeren, die nu het Landbouwschap, opgebouwd op de vrije-boerenorganisaties, in de rug aanvalen willen

vragen: kom bij ons en laten we samen sterk staan, want dat is meer dan ooit nodig (applaus).

Een laatste vraag had betrekking op het stichten van eigen takken van boerenbedrijf door veevoederindustrieën. De Landbouwschapvoorzitter betreurde deze gang van zaken zeer en gaf deze industrieën het advies daarvan terug, te keren. Een spreker uit de zaal riep de boeren op hun misnoegen duidelijk blijk te geven aan deze industrieën (applaus).

GEEN ONDERSCHIEDINGSVERMOGEN

Het Nederlandse volk heeft 5 mei de bevrijding van 1945 feestelijk gevierd. Ergernis wekte bij velen het feit, dat de Boerenpartij op deze dag een bijeenkomst had belegd in Amsterdam onder het motto: „De mentaliteit van de bezetters leeft nog voort in de P.B.O.’ers” Deze manier van propaganda werd sterk gehekeld.

Het is evident dat vele Nederlandse boeren de beperkingen, die hun door de overheid worden opgelegd: als een sterke inbreuk op hun vrijheid beleven. Buitenstaanders kunnen zich daarover al heel moeilijk ‘n voorstelling maken. Bovendien is het gevaar, dat de individuele vrijheid van de mens te zeer aan banden gelegd wordt, ook in onze democratische samenleving zeker niet denkbeeldig. Mr. Cals heeft hieraan in zijn regeringsverklaring zelfs enkele belangrijke woorden gewijd.

Wij krijgen de indruk dat het de leiders van de Boerenpartij in dit geval aan onderscheidingsvermogen heeft ontbroken. In de geënerveerdheid van het ogenblik hebben zij aan hun overigens wel begrijpelijke grieven een draagwijdte gegeven, die de zaak ietwat chargeert. De Duitsers bedreven terreur zonder daarmee ‘t belang van ons volk te willen dienen. Het Landbouwschap perkt de individuele vrijheid in terwille van een algemeen belang. Misschien doet het dat op een wijze die onjuist is, maar de bedoeling die er achter steekt is, in tegenstelling tot die van de nazi’s, in elk geval positief. Daarom was het onverstandig deze twee grootheden met elkaar te vergelijken.

Vrije economie in de landbouw moeilijk

PRIJSBELEID MOEILIJK

De ontwikkelingen in de landbouw zijn vaak moeilijk te volgen.

Oogstcijfers, spreken natuurlijk voor zich en ook de argeloze buitenstaander zal daar nog wel zijn eigen konklusies uit kunnen halen. Maar wat met de landbouwprodukten gebeurt, zodra zij eenmaal door de boer zijn verkocht, is voor velen een onduidelijke zaak. Wie weet bijvoorbeeld direkt wat richt-, sluis-, garantie-, oriëntatie- en verrekenprijzen zijn?

Het is geen wonder, dat ook veel boeren zelf het niet meer begrijpen en zich keren tegen wat zij als de veroorzaker van de nogal ingewikkelde structuur zien: de Europese Economische Gemeenschap.

Minister Biesheuvel (landbouw) ziet het als een politieke noodzaak zijn beleid zo duidelijk mogelijk te maken, vooral na de forse winst van de Boerenpartij. Een van de belangrijkste eisen van de Boerenpartij op het terrein van de landbouw is de „Vrije Economie”. Minister Biesheuvel verzet zich hier heftig tegen. Eind maart verklaarde hij: „Invoering van een vrije economie betekent het terugzetten van de klok naar een situatie zoals die ontstond tijdens de eerste jaren van de grote crisis in de dertiger jaren”. In die tijd keek elk land alleen maar naar zijn eigen nationaal belang en hield geen rekening met de belangen van andere naties. Van een geordende wereldmarkt was geen sprake.

Geen enkel agrarisch land kon zijn overschotten tegen redelijke prijzen kwijt. De Nederlandse landbouw stond op de rand van een bankroet. Zij zou zijn weggevaagd als de Nederlandse regering geen beschermende maatregelen nam (door de invoer aan banden te leggen).

Een „vrije economie” zou nu opnieuw een moordende concurrentie veroorzaken met ongekend lage prijzen op de wereldmarkt, zei minister Biesheuvel. De veehouders zouden niet meer dan twintig cent voor hun melk krijgen, de tarwe zou niet meer dan twintig gulden per honderd kilo opbrengen, terwijl de suikerbietenteelt in Nederland helemaal geen voet aan de grond zou krijgen.

Het alternatief van minister Biesheuvel steunt vooral op internationale samenwerking, juist het tegendeel van de „vrije economie”. „Wij kunnen ons in Nederland, dat met zoveel banden met de wereld is verbonden, slechts een redelijk bestaan opbouwen binnen het kader van een zo breed mogelijke, internationale, economische samenwerking”, aldus de Nederlandse bewindsman.

DURE MELK

Een van de belangrijkste punten in het landbouwbeleid is de melkprijs. De boeren, die melk leveren, kijken terecht zorgelijk. De consumptie van melk en aanverwante artikelen, zoals koffiemelk, daalt in Nederland langzaam. Het boterverbruik is de laatste jaren met twintig procent gedaald. De Nederlandse regering geeft de boeren een extra ruggesteun door per honderd kilo geleverde melk een bepaald ondersteuningsbedrag te geven. In ‘t kader van de *Euromarkt* zal een deel van deze nationale steun moeten worden afgebroken. Verplicht is een bedrag van 46 cent per honderd kilo, terwijl tijdens de onderhandelingen in Brussel Nederland werd gedwongen nog eens 44 cent extra van de subsidie af te trekken. Aanvankelijk had de

Europese Commissie zelfs 1,22 gulden per honderd kilo geëist. Minister Biesheuvel heeft zich hiertegen echter met hand en tand verzet.

Voor de huisvrouw, die dagelijks melk gebruikt, is het voelbaar, dat tussen de aflevering van de boer en de levering aan de huisvrouw nog eens achttien cent kosten per liter worden gemaakt. Het lijstje ziet er als volgt uit:

Transportkosten	2,5 cent
Kosten melkbedrijven	5,0 cent
Kosten winter	2,25 cent
Detailhandel	<u>8,25 cent</u>
Totaal	18 cent

Volgens minister Biesheuvel is het niet mogelijk deze kosten, die voor rekening van de consument komen, verder te drukken om daardoor de melk goedkoper te maken. Het zou betekenen, dat de transportkosten tussen boerderij en consument worden gedrukt, de consumptiemelkbedrijven en de detailhandel ook minder kosten maken. Minister Biesheuvel is ervan overtuigd dat dit niet mogelijk is.

Verhoging van de melkprijs - om daardoor de positie van de boer aantrekkelijker te maken - lijkt niet erg aantrekkelijk. De kosten van het levensonderhoud zouden er nogal zwaar mee worden belast - veel zwaarder dan bij een verhoging van de prijs van boter en kaas - terwijl zij ook de consumptie nog verder zou verminderen.

Volgens minister Biesheuvel zal een oplossing voornamelijk moeten worden gezocht op de boerderijen zelf. Het kostenpeil ligt daar, naar zijn mening, in veel gevallen nog te hoog. Er zijn melk-veebedrijven, waarin de kosten een veelvoud bedragen van die in de bedrijven van collega's.

Nieuwsblad (voor Gorinchem en omstreken) 1966-07-27

H. Koekoek gestruikeld – over openhartigheid koekoek bij 'biograaf'

„Het Parool” maakt nog even melding van de struikeling van de heer H. Koekoek op zijn zegtocht door toedoen van de president van de Amsterdamse rechtbank. Zoals bekend verloor de heer Koekoek het door hem aangespannen kort geding tegen de uitgever van het boekje „Boer Koekoek”. Hij heeft wat al te onvoorzichtig gepraat tegen de Utrechtse student, die als zijn biograaf zou optreden, meent het blad.

„Onbekommerd heeft hij het lange gesprek op het geluidsbandje laten vastleggen. Hij rekende vast op een propaganda-geschrift. Het is wat anders geworden, minder door de boosaardigheid van de biograaf dan door zijn zorgvuldigheid, welke hem noopte tot het verifiëren van een aantal passages. Daar zat natuurlijk mede enig inmiddels ontstaan wantrouwen achter, dat er ook toe zal hebben meegewerkt, dat het boekje inplaats van een verheerlijking van de heer Koekoek een nogal onthullende documentaire werd. Aan de voorzichtige kant is het geschrift wel, en niet zonder sporen van de aanvankelijke opzet; maar toch laat het vrij scherp de enge grenzen zien van de geestelijke ruimte binnen welke deze nieuwe politieke ster zich beweegt.

Als de heer Koekoek niets gedaan had, was het nog niet zo erg geweest. Maar hij was zo onverstandig om te pogen de verspreiding van het boekje langs gerechtelijke weg te doen ver-

bieden. Het bekend worden van dit feit deed tienduizenden exemplaren er van de drukkerij uitvliegen. Het korte geding leverde de heer Koekoek niets op, nadat de uitgever had kunnen aantonen, dat het Kamerlid van het beperkte recht van censuur, dat hem was gelaten, geen gebruik had gemaakt. „Ik had dit wel verwacht, ik houd mij al tien jaar met de rechtspraak bezig”, zei de heer Koekoek na afloop. Aan de persvrijheid heeft hij waarschijnlijk minder aandacht besteed; en hij heeft enige reden, dit te betreuren”.

Directeur Melkcentrale:

Landbouwschap krijgt geen produktiecijfers

De directeur van de **Utrechtse Melkcentrale**, tevens hoofddirecteur van de Zuivelfabriek n.v. v/h P. Stam in **Vianen**, de heer G. C. Slob, heeft vanmorgen op een persconferentie zijn grieven

xxxxxxxxxxxx

tributie voor het landbouwschap kunnen produktschap voor zuivel. Al een jaar of twee weigert hij achterstallige landbouwschapscontributie af te houden van het melkgeld dat hij aan zijn leveranciers, de boeren, betaalt. Hij weigert eveneens, het produktschap voor zuivel gegevens te verschaffen over het aantal kilogrammen melk dat hij van de betrokken boeren heeft afgenomen.

De melkfabrieken zijn verplicht, gegevens te verstrekken over de melkaanvoer. Het gaat daarbij echter om de totale hoeveelheid die alle boeren iedere vier weken gezamenlijk aanvoeren. Het produktschap vroeg nu een specificatie „ten behoeve van de inhouding van het landbouwschap”. Op die manier zou het produktschap kunnen berekenen, op welk bedrag uit het zuivelfonds (dat via de melkfabrieken wordt uitbetaald) de desbetreffende boer recht had. Van dat bedrag zou dan in Den Haag al de contributie voor het landbouwschap kunnen worden afgehouden. De heer Slob weigerde de specificatie te geven.

Inmiddels liggen er bij de Utrechtse Melkcentrale wel vier door het landbouwschap betekende beslagen op het aan vier boeren uit te betalen melkgeld, maar de heer Slob is niet van plan „er iets aan te doen”. Hij wacht nu maar af, welke stappen landbouwschap en produktschap voor zuivel verder gaan ondernemen.

Nieuwsblad vh Noorden 1966-09-14

Ik ben hun deurwaarder niet

Melkdirecteur weigert voor schappen te incasseren

UTRECHT. De directeur van de *Utrechtse Melkcentrale* tevens hoofddirecteur van de N.V. *v.h. P. Stam in Vianen*, de heer G. C. Slob, heeft op een persconferentie zijn grieven gespuid over het Landbouwschap en het Produktschap voor Zuivel. De heer Slob ligt namelijk al een jaar of twee met deze schappen in de clinch, omdat hij weigert achterstallige landbouwschapscontributie af te houden van het melkgeld, dat hij aan zijn leveranciers, de boeren, betaalt. Hij weigert eveneens, het Produktschap voor Zuivel gegevens te verschaffen over het aantal kilogrammen melk, dat hij van de betrokken boeren heeft afgenomen.

„Er zijn heel andere manieren om de contributie voor het Landbouwschap te innen,” zo zei hij. „Ik vind, dat dat niet op mijn weg ligt: als ik voor het Landbouwschap ga optreden als onbezoldigd deurwaarder of rijksveldwachter, verstoort dat de relatie met mijn leveranciers.” De melkfabrieken zijn verplicht, gegevens te verstrekken over de melkaanvoer. Het gaat daarbij echter om de totale hoeveelheid, die alle boeren iedere vier weken gezamenlijk aanvoeren. Het Produktschap vroeg nu een specificatie „ten behoeve van de inhouding van het Landbouwschap.”

Op die manier zou het Produktschap kunnen berekenen, op welk bedrag uit het Zuivelfonds (dat via de melkfabrieken wordt uitbetaald) de desbetreffende boer recht had. Van dat bedrag zou dan in Den Haag al de contributie voor het Landbouwschap kunnen worden afgehouden. De heer Slob weigerde de specificatie te geven.

Inmiddels liggen er bij de Utrechtse Melkcentrale wel vier door het Landbouwschap betekende beslagen op het aan vier boeren uit te betalen melkgeld, maar de heer Slob is niet van plan „er iets aan te doen.”

Volkomen onverwacht verscheen maandag bij de kaasfabriek in Vianen een ambtenaar van de Algemene Inlichtingen Dienst die gegevens over enkele leveranciers wilde hebben. De directeur van de fabriek, de heer Stam, weigerde dit na overleg met hoofddirecteur Slob en werd toen volgens zijn zeggen door de ambtenaar bedreigd met „in beslagneming van de boekhouding en desnoods het halve kantoor.” De heer Slob vindt dit „een schandalige manier van intimidatie.”

Nieuwsblad (voor Gorinchem en omstreken), 1966-10-07

Boerenpartij achter leider Koekoek

HARDINXVELD-GIESSENDAM - De afdeling van de Boerenpartij in deze gemeente schaart zich vastberaden achter leider Hendrik Koekoek in de affaire Adams die zoveel beroering heeft verwekt. Na overleg met het hoofdbestuur is men tot de conclusie gekomen dat rustig moet worden afgewacht of de tegen het Eerste Kamerlid ingebrachte beschuldigingen juist zijn. Is dat het geval dan verwacht voorzitter-raadslid C. Ritmeester uit Boven-Hardinxveld, dat er voor deze man in zijn partij geen plaats meer zal zijn.

De Boeren uit 'Hardinxveld-Giessendam' voelen niets voor het optreden van de noodraad die er op uit schijnt te zijn om het hoofdbestuur te wippen. Volgens de heer Ritmeester (bijna 35) zal het met de partij gedaan zijn zodra Koekoek eruit verdwijnt. Hij vindt het in dit geval ook wel typerend, dat de scheurmakers uit de steden komen.

De trouwe aanhangers van de man uit Bennekom zijn voornamelijk plattelanders; boeren, zakenlieden en anderen die begrijpen dat de Boerenpartij in het leven is geroepen voor de kleine man. Een ontwikkeling zoals die nu door de noodraad is ontketend, zou de partij naar zijn mening in de richting van de „grote man” drijven, de kant van de VVD uit.

Plaatselijk is er in de gelederen wel enige verontrusting geweest, maar men heeft het volste vertrouwen in de „eerlijke en nuchtere” leider.

Hier ter plaatse hoeft men voor een „zuivering” in het bestuur niet bang te zijn, omdat het allemaal goed zit. De afdeling is van plan om deze winter hard te gaan werken en daarbij de openbaarheid niet te schuwen.

Boer H. Koekoek zelf of secretaris E. J. Harmsen zal het woord voeren op een openbare bijeenkomst. Mogelijk zal die in Sliedrecht gehouden worden, want daar acht men het klimaat voor de Boerenpartij dermate gunstig, dat oprichting van een afdeling niet onmogelijk schijnt te zijn.

In Hardinxveld-Giessendam heeft men nu een veertiental leden. Voorzitter is C. Ritmeester, secretaris C. den Breejen en penningmeester A. de Wildt. Er werden hier bij de raadsverkiezingen 367 stemmen op de B.P. uitgebracht.

Leeuwarder Courant 1967-04-25

Landbouwschap quitte met Kamerleden Boerenpartij

De Kamerleden Harmsen, Van de Brake en Leffertstra van de Boerenpartij hebben hun schulden jegens het Landbouwschap gedelgd. Drie weken geleden legde het Landbouwschap beslag op hun Kamervergoedingen. Het drietal heeft geen gebruik gemaakt van de mogelijkheid om zich tegen dit beslag te verzetten en het geld is dezer dagen aan het Landbouwschap overgemaakt.

Voor de heer P. W. Leffertstra van Wijckel is het de tweede keer, dat zijn schuld aan het Landbouwschap langs wettelijke weg wordt vereffend. In december '64 was zijn schuld aan dit schap inclusief vervolgings- en deurwaarderskosten opgelopen tot 1139 gulden. Het Landbouwschap heeft toen bij het Productschap voor Zuivel beslag gelegd op zijn melkprijs toeslag, waardoor het 900 gulden binnen kreeg. De heer Leffertstra cedeerde daarna zijn melkgeld aan een ander. Dezer dagen heeft het Landbouwschap van de nieuwe bron van inkomsten van de heer Leffertstra gebruik gemaakt om ook de rest van het bedrag aan heffingen en andere kosten te innen.

Leeuwarder Courant 1967-11-17

Landbouwschap tegen F. de Vries

(Vervolg van pagina 1)

De heer De Vries is een vooraanstaand man in de Boerenpartij in Friesland, voor welke partij hij zitting heeft in de Provinciale Staten. Hij heeft gedurende een aantal jaren zijn heffingschuld aan het Landbouwschap niet betaald. Een deel heeft het Landbouwschap via het melkgeld binnen gekregen. Later bleek dit niet meer mogelijk te zijn doordat de heer De Vries niet meer als melkleverancier te boek stond bij zijn fabriek. Er werd toen als een van de laatste mogelijkheden, die het Landbouwschap nog ten dienste stond, beslag gelegd op een stuk land. De heer De Vries heeft tegen die beslaglegging geen verzet aangetekend. De heer Van der Horst, aan wie het beslag op grond van de wettelijke voorschriften ook werd betekend, besloot toen het stuk weiland te verkopen uit hoofde van zijn rechten als hypotheekhouder. Hij vreesde namelijk zijn dekking te verliezen bij een verkoping via de rechtbank. Het Landbouwschap biedt namelijk niet meer dan het bedrag van de schuld plus de kosten, die er gemaakt zijn. De heer De Vries slaagde er op het laatste moment voor de provisionele verkoping in de hypotheek ten bedrage van 4.000 gulden af te lossen, doordat een verzekeringsmaatschappij hem geld verstrekke.

Landbouwschap legt beslag op deel melkgeld van 28 boeren**Vrije boeren waarschuwen voor boel trammelant in Hogeveen**

'Van onze Hogeveense redactie)

„HIER KUNNEN wel eens bar veel moeilijkheden van komen (....). We verwachten een boel trammelant.” Jan Adriaan Pekel (46), de vrije boer pur song uit Nieuweroord, leider van de Boerenpartijfractie in de Drentse Staten, voorzitter van de afdeling Drenthe van de BP en BP-raadslid van Westerbork, zegt het verbitterd en tegelijk waarschuwend.

De woorden van de heer Pekel slaan op wat er donderdagmorgen in Hogeveen kán gebeuren als dan 28 boeren uit deze plaats en zijn omgeving hun melkgeld komen halen bij de Coöperatieve Fabrieken van Melkprodukten „Hogeveen”.

Als er wat gebeurt - Pekel zinspeelt daar duidelijk op -, zal het weinig goeds zijn en gebeurt het omdat het Landbouwschap beslag heeft laten leggen op een aanzienlijk deel van het melkgeld van de 28 boeren, die stuk voor stuk al enkele jaren weigeren de heffingen van het schap te betalen. Deze schulden zullen nu door middel van inhouding van een pluk melkgeld worden vereffend.

„Een schandaal”

Voor de vrije boeren in Hogeveen, Hollandscheveld en omgeving is deze wijze van inning van de aan het Landbouwschap verschuldigde heffingen onverteerbaar. „Er zijn boeren bij van wie wel 700 tot 800 gulden wordt ingehouden,” zegt de heer Pekel. „Ik vind het een schandaal. Wat we hier tegen gaan doen zal uitgaan van de vrije boeren. Wat het zal zijn weten we nog niet.”

Volgens de heer Pekel zijn de 28 agrariërs niet allen vrije boer. „Maar ook de mensen die de beslaglegging aangaat doen mee als we iets gaan ondernemen,” vult hij aan. „De boer heeft het al zo moeilijk. Dit nemen we niet. De bedragen die worden ingehouden variëren van 300 tot 800 gulden.”

Deurwaarder

De heer B. Leistra, voorzitter van het bestuur der Hogeveense zuivelfabriek, zegt: „Zonder voorkennis van het dagelijks bestuur kwam de deurwaarder (de heer H. Bodde uit Hogeveen - red.) veertien dagen geleden in opdracht van het Landbouwschap naar de fabriek om beslaglegging te vorderen (. ..) Als we dit niet nemen is de fabriek zelf aansprakelijk. Wel kunnen mensen die er moeilijk voorstaan uitstel van betaling krijgen.”

„Onwaardig”

„Van wie melkgeld wordt ingehouden? Wij als bestuur weten het niet, want de leden zijn voor ons allemaal gelijk”, aldus de heer Leistra. „We ergeren ons trouwens aan deze methode van inning, die het Landbouwschap onwaardig is. Het spijt ons geweldig dat het gebeurt maar we kunnen er niets aan doen.”

Volgens de heer Leistra zal het het bestuur van de zuivelfabriek dierbaar zijn wanneer het Landbouwschap een andere wijze van inning van zijn heffingen vindt „We vinden het verbazend rot dat hier onenigheid door kan komen. Het zit ons tot de strot aan toe,” zo besluit de heer Leistra.

MASSAAL PROTEST WIJKT VOOR HOOI Geen trammelat vrije boeren in Hooigeveen

(Van onze Hooigeveense redactie)

Van „bar veel moeilijkheden” en „een boel trammelant” rond de zuivelfabriek in Hooigeveen - het wapegekleetter waarmee (zoals gemeld) vrije boeren dreigden toen eind vorige week bekend werd dat het Landbouwschap beslag had gelegd op een forse pluk melkgeld van 28 leden van de fabriek - is vanmorgen nagenoeg niets gebleken. Tot een massaal protest, waarop het Drentse BoerenpartijStatenlid J. A. Pekel (46) uit Nieuweroord duidelijk heeft gezinspeeld, is het voor de poorten van de zuivelfabriek dan ook niet gekomen.

Kleine groepjes druk pratende boeren en een enkele belangstellende. Dat waren vanmorgen de „restanten” van wat door vrije boer Pekel, die overigens zelf de heffingen van het Landbouwschap wel betaalt, werd aangekondigd als een grootscheepse demonstratie tegen het Landbouwschap en het beleid van het bestuur der fabriek.

„Het Landbouwschap heeft de wind meegehad”, zegt de heer Pekel. „Door het mooie weer waren praktisch alle boeren aan het hooien en konden we bijna niemand bereiken. Pas dinsdagavond kregen we de namen van de 28 man van wie melkgeld wordt ingehouden. Hadden we die maandagavond gehad dan was er nu heel wat gebeurd. Ons ontbrak de tijd iets groots te organiseren.

Vijf boeren vergaderen

Vijf van de 28 leden der Hooigeveense zuivelfabriek die al enkele jaren weigeren de heffingen van het Landbouwschap te betalen en die vanmorgen met een besnoeide portie melkgeld huiswaarts keerden, kwamen gisteravond bij elkaar om een massale protestactie op touw te zetten. Deze voornemens zijn bij gebrek aan bijval op niets uitgelopen. Ook het oorspronkelijke plan dat de 28 boeren de bestuursleden van de fabriek zouden afreizen om hun ongenoegen te uiten, is gestrand.

„’t Is in het honderd gelopen”, zegt de heer Pekel. „Ook al nemen de boeren dit niet, ligt het voor de hand dat ze nu eerst aan hun hooi denken.”

N v h N 1968-08-01 D1-1

Vrije boeren overweegen proces tegen Landbouwschap

(Van onze Hooigeveense redactie)

IN DE Hooigeveense en Hollandscheveldse kringen der Vrije Boeren gaan stemmen op een proces aan te spannen tegen het Landbouwschap. Dit als een eventueel antwoord op het feit dat het Schap beslag heeft laten leggen op een deel van het melkgeld van 28 leden van de Hooigeveense zuivelfabriek.

De bedragen die van deze boeren worden ingehouden variëren (zoals gemeld) van zo'n f 300 tot f 800. Het Landbouwschap heeft het melkgeld van de 28 aangesproken om hun schulden — ontstaan omdat deze boeren al enkele jaren weigeren de heffingen te betalen — te vereffenen.

Vrije boeren in geweer tegen Landbouwschap

Onrust in Hollandscheveld

Er vallen nog eens doden

(Van een onzer verslaggevers)

Het is weer onrustig in Hollandscheveld. De vrije boeren zijn andermaal in opstand gekomen tegen het Landbouwschap. Maar de protesten gaan deze keer niet alleen tegen het veel gewraakte schap. Ook twee collega-boeren hebben zich het ongenoegen op de hals gehaald van de Drentse vrije boeren.

Veehouder H. Zomer uit Alteveer heeft het aan de stok gekregen, omdat hij land van het Landbouwschap pacht dat vroeger toebehoorde aan Klaas Hartman. Daniël van der Sleen, eens een getrouwe in de rijen van de vrije boeren, ligt uit de gunst omdat hij land van het schap pacht dat vroeger van boer Niemeyer was.

Boerengeneraal Hendrik Koekoek kwam gistermiddag hoogst persoonlijk naar de Hollandse Opgaande in Hollandscheveld om de acties te leiden. Hij kwam wel te laat, te laat naar de zin van de boeren, die al drie dagen bezig zijn zich uit te leven in protesten tegen de rechtsorde. Gisteravond bereikte de zaak een nieuw hoogtepunt. Ruim honderdvijftig boeren gingen naar het land van Daniel van der Slaan om daar grazende pinken te verwijderen. De pinken liepen op het land dat vrije boer Niemeyer zich door het landbouwschap zag afgenomen. Verder gingen men in opzocht naar Alteveer om boer Zomer aan de schandpaal te nagelen.

Weinig zin

Boerenleider Hendrik Koekoek leek niet veel zin te hebben in de acties. Hij wilde geen woord zeggen en stond gistermiddag wat triest tussen zijn getrouwen in een oude houten schuur. De regen geselde het land. De boeren koelden echter niet af. Zij bleven sytrijdlustig en riepen dat zij wraak wilden.

De vrije boeren uit Hollandscheveld zijn de hele week al actief. De politie in Hogeveen verdenkt hen er van, dat zij maandagnacht de schrikdraadafrastering rond de boerderijen van de heren Zomer en Van der Sleen op tientallen plaatsen hebben doorgeknipt. Dinsdag werden de acties voortgezet toen Klaas Hartman, het Drentse Statenlid voor de BP. met tractor en zeis op zijn voormalige percelen grasland verscheen om er het gras te maaien.

De politie greep in toen Klaas Hartman het gemaalde gras op zijn aanhanger wilde laden. Onder bescherming van vier politiemannen werd boer Zomer in de gelegenheid gesteld acht karrevrachten gras mee naar huis te nemen.

Tot meer kwam hij niet, want gisteren de gehele dag was een ploeg van zeker zestig vrije boeren bezig om het nog op het land liggende gras te brengen naar een perceel dat eigendom is van de gebroeders Pol, de vroegere buurlieden van Klaas Hartman. Het gras werd tot een hoge bult opgestapeld. Voor de vrije boeren was het een soort van paasbult, die hen veel vreugde schonk.

Klaas Hartman, die er maar niet genoeg van krijgt om tegen het Landbouwschap ten strijde te trekken, liep vergenoegd rond, toen zijn vrienden-partijgenoten hem hielpen. hij zei: „Het is mijn grond. Zomer heeft, er geen cent voor betaald. Hij heeft zelfs nog nooit een korrel kunstmest gestrooid op mijn eigendom. Het is een smerige zaak Zomer heeft van het Landbouwschap f20.000 gekregen om mijn land te bewerken.

Damèl van der Sleen heeft ook nog nooit een cent betaald aan pacht. Hij kan niet eens een kwitantie laten zien. Hij is een verrader. Hij is geen vrije boer. Zelfs nooit geweest. Hij was altijd communist.

Hendrik Koekoek zegt niets als zijn adjudant zijn gal spuit. Hij staat stil naar de regenvlagen te keken. De opstand die dreigt uit te breken baart hem duidelijk zorgen. „Er vallen nog een keer doden” zegt men ze in Hollandscheveld.

Koekoek: Ledental gedaald

(Van een onzer verslaggevers)

Voorzitter Koekoek geeft in het laatste nummer van „De Vrije Boer” toe, dat het aantal leden van de Boerenpartij daalt.

Het aantal leden bij de afdelingen is nauwelijks toegenomen, terwijl het aantal losse leden aanmerkelijk is teruggelopen, evenals het aantal abonnees op de Vrije Boer.”

Die ontwikkeling zou zich volgens Koekoek hebben voltrokken in de 15 maanden dat het secretariaat werd beheerd door de heer Harmsen, aanvoerder van de groep Koekoek-oppo-santen in de BP.

De heer Harmsen liet in die periode de dagelijkse leiding van het secretariaat over aan een ander, die voor dit werk een jaarsalaris van f 15.000 ontving.

Bestuurder Boerenpartij bedankt

DEN HAAG (ANP) Het hoofdbestuurslid van de Boerenpartij in de provincie Utrecht, de heer T. H. van Yperen, heeft voor deze functie bedankt.

Hij verklaarde zich niet te kunnen verenigen met de zinswijze van de heer Koekoek, die niet bereid is in overleg met de groep-Harmsen een algemene ledenvergadering te beleggen.

Voorts acht hij het onjuist, dat de heer Koekoek partijvoorzitter is en het secretariaat en de redactie van het partijbeleid De Vrije Boer onder persoonlijk beheer heeft.

Nu drie Boeren- fracties

De voorzitter van de Tweede Kamer heeft gisteren besloten om mr. Kronenburg als een éénmansfractie te erkennen. De Boerenpartij-groep-Harmsen zal op haar verzoek in het vervolg worden aangeduid met de naam Binding Rechts en de Boerenpartij-groep-Koekoek weer als vanouds Boerenpartij.

Een en ander is het gevolg van de brieven die de drie groepen vorige week naar het kamerpresidium hebben gezonden. Mr. Kronenburg, een advocaat uit Breda, gaat onder eigen naam optreden. Op het predikaat boer schijnt hij niet langer prijs te stellen.

DE BOERENPARTIJ VAN HENDRIK KOEKOEK

Hard op weg naar het einde

Van onze verslaggever

GERARD VAN DE SANDT

'Wat mij betreft ga ik, als het moet, alles in m'n eentje regelen,' zei Hendrik Koekoek twee jaar geleden, toen het Tweede-Kamerlid P. Voogd uit de Boerenpartij stapte.

Dat getuigde van een vooruitziende blik. Want de Boerenpartij is hard op weg naar het einde. Geruzie, baantjesjagerij, verdachtmakingen, beschuldigingen, aanklachten en politiek gestuntel hebben Koekoeks partij in de Kamer uiteengescheurd in clubjes, die elkaar met de nek aankijken: de driemansfractie van **Koekoek** zelf, de drie van groep **Harmsen**, genaamd *Binding Rechts* en, sinds pas, het eenlingsfractietje van de Bredase advocaat mr. **Kronenburg**, die zich weer van de groep Harmsen heeft losgescheurd.

Hypnose

Toch heeft die partij eens honderdduizenden mensen gehypnotiseerd: kwam de Boerenpartij in 1963, dank zij 133.000 stemmen, niet met drie zetels in de Kamer en vier jaar later met zeven man? Wat aanvankelijk een groepje voor ontevreden boeren was, die niets van Landbouwschap en overheidsbemoeiing moesten weten, groeide uit tot een massa zwevende kiezers, boordevol onbehagen over het ondoorzichtige beleid, dat velen irriteerde.

Zij redeneerden: *'Gooi 't maar in m'n pet!'* en stemden Koekoek. De man die *'t zo 'smedig'* kon zeggen. Koekoek liet zich zijn nieuwe aanhang van politieke avonturiers lekker aanleunen.

En zijn ster bleef rijzen: bij de gemeentersadverkiezingen in 1966 haalde hij maar liefst acht percent van de stemmen en duizelig van succes riep hij overmoedig uit: Wacht maar es tot de Kamerverkiezingen van volgend jaar, dan kom ik met vijftien man in de Kamer, misschien wel met twintig !'

Maar het pakte anders uit.

Vuistslag

De grote kentering kwam met Adams, de man van wie Koekoek het seksen van kuikens had geleerd en die in de oorlog over 'jodengif' in *De Misthoorn* schreef, Adams wist zich voor de Boerenpartij de Eerste Kamer in te draaien. En daar sloeg de VVD'er Ir J. Baas, die in het verzet had gezeten, hem in het gezicht - een vuistslag die de natie wakker schudde.

'Gooi Adams er uit' riepen verontwaardigde Partij-afdelingen. Maar Koekoek hield hem de hand boven het hoofd. Een enorme deining volgde, er werd een 'Noodraad' gevormd om de Boerenpartij van Adams en soortgelijke figuren te zuiveren. Want Adams was niet de enige. Zat er bijvoorbeeld in de gemeenteraad van Bussum niet ene Gerkens voor de Boerenpartij, die na veel aandrang het veld ruimde?

Ook Adams ging ten slotte - maar vraag niet hoe. Zelfs Koekoek kon er niks meer aan doen. Maar de honderdduizenden, die uit balorigheid of uit onbehagen op Koekoek, de persoonlijk van de grote onvrede hadden gestemd, namen het niet.

Boe-geroffel

Sindsdien is het met de Boerenpartij bergafwaarts gegaan: op partijvergaderingen, begeleid met voetgestamp en boe-geroffel, vloog men elkaar in de haren en de een beweerde van de ander dat ie er met de kas vandoor was. Koekoek verweet zijn oude kameraad Harmsen, dat bij hem het mes aan twee kanten sneed - hij was immers Kamerlid én wethouder - en Harmsen verweet Koekoek dat hij een dictator was. Een hippe dame, mevrouw Hetty Saank-Bennink, die de Boerenpartijprogramma's op de t.v. aankondigde mengde zich in de strijd - het werd een gekrakeel van jewelste.

De Boerenpartij kreeg in 1967 niet vijftien of twintig, maar zeven Kamerzetels. Een jaar daarvoor - februari 1966 - had het NIPO bij een steekproef gevraagd de volgende zin aan te vullen: 'De Boerenpartij Is...' Achttien percent van de ondervraagden antwoordde: 'Niets, een rot-partij, waardeloos, pet, slecht.' enz.

In oktober van datzelfde jaar vroeg men 't weer: toen antwoordde 35 percent: 'een rotpartij, Pet,' enz.

Bedoeninkje

Zelfs zijn trouwste volgelingen lusten Koekoek nu niet meer: In augustus scheidden Harmsen en drie geestverwanten zich af. Maar zo groot was die geestverwantschap nu ook weer niet want deze week bleek dat mr. Kronenburg weer niets van Harmsen en de zijnen moest hebben. Zo krijgt dan ook mr. Kmaenburg z'n eigen bedoeninkje op het Binnenhof hof - want fractievoorzitter ben je nu eenmaal niet voor niets, ook al ben je dan je eigen voorzitter. En de staat betaalt.

*1966 was het jaar voorin Koekoek nog grote triomfen vierde.
Bij de Statenverkiezingen in dat jaar stemde bij voorbeeld maar
liefst 15,1 percent van de oude binnenstad van Amsterdam op
zijn partij. En de onversaagde liederencomponist Johnny Hoes
bracht in die hoogtijdagen een daverendeschtager, gezongen
door De Boerenjongens en de Boerenmeisjes en op muziek van
het orkest De Vrolijke Dorsvlegels:*

*'En zou 't er nog een keer van komen
een boertje als minister-president,
dan zegt-ie tegen al die hoge omes
die zitting hebben in het parlement:
Als er geen boer meer was
dan aten jullie gras!'*

Commissie bekijkt verdeelde Boeren

(Van onze parlamentsredactie)

De Tweede Kamer heeft woensdag besloten om de behandeling van de in drie groepen uiteengevallen Boerenpartij naar de commissie werkwijze van de kamer te verwijzen

Eerst willen de fracties de door de afsplitsing gerezen problemen nog intern bespreken. Zolang de drie groepen niet definitief als drie afzonderlijke partijen zijn erkend, bezorgen zij de kamerpresident nogal wat moeilijkheden. Zo bepaalde mr. Van Thiel gistermiddag, dat de spreek tijd voor zowel de BP-groep Koekoek als de BP-groep Harmsen In het NAVO-debat 25 minuten zal zijn en voor de fractie Kronenburg 20 minuten.

Tal van kamerleden vonden dit een beetje te veel van het goede. Dat zou betekenen, zo gaf mr. Van Thiel ook wel toe, dat de zeven leden, die oorspronkelijk één fractie vormden, samen 70 minuten vol praten. De VVD evenwel met zeventien leden krijgt 35 minuten en de KVP met 39 leden 40 minuten.

Drs. Schmelzer vond de oplossing door vast te stellen, dat splitsingen in de Boerenpartij niets hebben uit te staan met de NAVO. Zolang de drie fracties nog niet definitief zijn erkend, zouden zij de 30 minuten, waarop zij als zevenmansfractie recht hadden, maar onderling dienen te verdelen. Aldus werd besloten.

Het Vrije volk, 18/10/1969; p. 9/20

Voor hof 200 gulden geëist tegen Koekoek

ARNHEM (ANP) Tweehonderd gulden boete eiste procureur-generaal mr. G. W. C. Bijvoet van het Bossche gerechtshof gisteren tegen Boerenpartijleider Koekoek (57), die ervan wordt beschuldigd in De Vrije Boer beledigende artikelen te hebben geschreven over de financiële handelingen van mevrouw Hetty Bennink, oud-secretaresse van De Vrije Omroep.

De rechtbank in Arnhem had het Kamerlid tot 250 gulden boete veroordeeld. De heer Koekoek ging toen in hoger beroep.

Het hof in Den Bosch doet op 31 oktober uitspraak.

Statenlid B. M. Steur doet boekje open over geweld, intimidatie en afлуisteren

Van onze verslaggever Rien Robijns

BERKHOUT. AMSTERDAM - De ineensstorting van de Boerenpartij is compleet. Tal van statenleden zijn vlak voor de verkiezingen afgedankt, andere vooraanstaande leden hebben hun lidmaatschap opgezegd of zijn geroyeerd.

Op vele statenlijsten is boer Koekoek nu als nummer één geplaatst, omdat er leden zijn die nog wel middels de Boeren Partij in de Staten willen komen, maar daarna niets meer met de partij te maken willen hebben, aldus het Tweede-Kamerlid Nico Verlaan. „Om ons herkenbaar te maken hebben we Koekoek boven en onderaan de lijsten gezet.”

Volgens het onlangs afgezette en geroyeerde hoofdbestuurslid van de Boeren Partij, B. M. Steur, lid van de Provinciale Staten van Noord-Holland en gemeenteraadslid in zijn woonplaats Berkhout, is de afgelopen tijd het volgende in de BP gebeurd:

- De voorzitter van de Zeeuwse afdeling van de partij, ds. A. de Ridder in Heinkenszand, is op 26 januari tijdens een partijvergadering in Goes bedreigd door leden van de partij in een afgesloten kamer. Hij werd er uren vastgehouden. Ds. De Ridder was voorzitter van een werkcommissie die de structuur van de BP wilde ontrafelen. Op 29 januari werd hij in Zeeland klemgereden door BP-leden, die hem de knopen van zijn jas rukten en zijn zakken en auto doorzochten. Aan het incident in Goes hield hartpatiënt De Ridder een kleine hartaanval over. Volgens ds. De Ridder zochten zijn aanranders de ledenlijsten van de BP in Zeeland.
- Leden van de Provinciale Staten in Brabant, Limburg, Friesland, Drente, Noord-Holland en Zeeland zijn, ondanks de goedkeuring van de kiezers in de verschillende provincies, niet op de lijsten voor de komende verkiezingen gezet door het hoofdbestuur.
- De heer Steur zelf werd ten huize van het kamerlid A. Nuyens bedreigd met een hamer en is twee en een half uur vastgehouden toen hij een privéschuld van 2500 gulden kwam terughalen. Hij zou zijn geprest een verklaring te ondertekenen waarin stond dat de heer Nuyens het geld zou hebben teruggegeven.

Telefoon af getapt

- Een bandje met een telefoongesprek tussen de heer Nuyens en Steur werd afgedraaid tijdens een vergadering in Goes op 26 januari. En dat terwijl de BP zich zo verzet heeft tegen het afлуisteren van telefoons, aldus de heer Steur.
- De heer Steur zou onder druk gezet zijn om afstand te doen van zijn aanspraken op 'n Eerste-Kamerlidmaatschap door de huidige senator G. Marion uit Kampen. Hem zou 5000 gulden zijn aangeboden als schadevergoeding door het bestuur., Steur: 'Ik ben niet voor geld te koop. Ik ben een idealist, zakelijk ben ik een lummel.'
- De heer Nuyens zou diverse Boeren-Partijleden met grote sommen hebben omgekocht om op een verkiesbare plaats voor de Tweede Kamer te komen. Bij de voorzitter van de Tweede kamer zal volgens Steur een aanklacht nog worden ingediend. Baron M van Randwijck uit Aerdenhout zou zijn geld via een advocaat gekregen hebben.

Volgende week zullen 'vooraanstaande Boerenpartijmensen', aldus Steur, bijeenkomen om over de situatie te praten. 'Als je tegenwoordig in de BP niet geroyeerd wordt, behoort je tot de sufferds.' Zegt hij.

Men wil proberen een nieuwe algemene ledenvergadering uit te schrijven om opening van zaken te krijgen. 'Anders richten we een nieuwe partij op, waarin we heel wat democratischer te werk gaan. Iedere werknemer die nu nog op de BP zou stemmen, tekent zijn eigen doodvonnis.'

De heer Verlaan vertelde: 'Steur kan het vreselijk bont maken. We hebben voor de Provinciale Staten altijd de kandidaten door hun leden laten kiezen. Maar de heer Steur heeft in Berkhout zo maar leden uit, het telefoonboek geprikt. Daar betaalde hij contributie voor en als er iemand gekozen moest worden, vulde hij de stembiljetjes in. We moesten het wel ander, doen.' Over het geval ds. De Ridder zegt hij: 'Dat is een typisch verhaal van Steur. In zulke verhalen zijn wij in 't verleden ook gelopen. Steur heeft een ziekelijke hang naar publiciteit. Bovendien is De Ridder niet eens dominee.

Ds. De Ridder verklaarde ons: 'Steur heeft wel volkomen gelijk. En ik ben voor de wet predikant. Laat Verlaan me maar eens opbellen, maar ik hoor niets van hem.

Het afluisteren via bandjes?

Verlaan: 'Natuurlijk zijn wij tegen afluisteren, dat spreekt, klaar als er iemand in de partij een **kwa**lijke rol speelt ... Overigens heeft het hoofdbestuur hier helemaal niet zelf toe besloten. Dat is 'u initiatief van enkele leden geweest, die zeiden: 't Moet nu maar eens uit wezen met Steur.'

Over de hamer van het collega kamerlid:

'Dat gelooft u toch zelf niet, als u Steurs postuur kent. Er is nauwelijks aan te beginnen zijn nonsens te weerspreken. Ik kan u wel zeggen: Steur is geen verlies voor de Boerenpartij. We gunnen hem onze tegenstanders graag.'

Verlaan over de huidige ontwikkeling in de partij: 'Kijk, een partij is een organisatie van heel veel mensen. Helaas moeten er af en toe enkele ontslagen vallen, om het zo te zeggen. We hebben met Steur een uiterste coulance betracht, maar onze mensen zeiden zelf: die man deugt niet, zet er een streep onder. Wij zijn dus eigenlijk tot zijn roeyement van onderop aanzet, heel democratisch dus. In ieder bedrijf vallen nu eenmaal ontslagen, dat zegt nog niets.'

Nieuwsblad van het Noorden 1971-03-18

Rijkspolitie: „Wij willen hier geen tweede Hollandscheveld-zaak”

Boeren uit **IJsselmuiden** houden deurwaarder en politieman opgesloten

Een tiental woedende boeren uit de buurtschap Zuideinde in de gemeente IJsselmuiden heeft een deurwaarder en rijkspolitieman overmeesterd en opgesloten tijdens het ophalen van de contributies voor het landbouwschap.

Deurwaarder Van Belle uit Kampen overweegt een klacht bij de justitie in te dienen wegens mishandeling. Bij het districts bureau van de rijkspolitie in Zwolle wordt overwogen hoe deze kwestie zo tactisch mogelijk kan worden opgelost.

Majoor W. D. Lanting: „Aan een tweede Hollandscheveld heb ik geen behoefte”.

Deurwaarder Van Belle, die bij een aantal boeren in de buurtschap beslaglegging op onder andere het melkgeld wilde aanzeggen omdat de contributie voor het landbouwschap niet was voldaan, had een paar dagen geleden ook al een vijandige stemming aangetroffen. Daarom had hij nu hulp ingeroepen van wachtmeester Van der Kolk van de Rijkspolitie in IJsselmuiden, die in de buurt veel goodwill heeft. Nadat het tweetal bij enkele boeren was geweest en geen enkele moeilijkheid had ondervonden, kwamen zij bij de boer B. van de P.

De heer Van Belle: „We wilden eerst bij de keukendeur blijven staan om van die plaats de papieren te laten tekenen. Maar toen zagen we achter ons een tiental mensen aankomen rennen. We konden niet meer terug en moesten de boerderij in.” Er volgde een vechtpartij met de groep woedende mannen. De heer Van Belle: „Ik had te doen met vier man en de wachtmeester ook”. De deurwaarder kreeg een slag op zijn hoofd, met als gevolg dat een tand door zijn lip sloeg.

De beide mannen werden in de keuken vastgehouden. „Af en toe laaide de woede van de mannen op”, aldus de deurwaarder. Hij heeft veel waardering voor wachtmeester Van der Kolk van de rijkspolitie, die door praten de boze boeren van het lijf van de deurwaarder af kon houden. „Anders was het verkeerd afgelopen”, aldus de heer Van Belle. Na ongeveer een half uur in de keuken te hebben doorgebracht werden de twee mannen losgelaten. Dat gebeurde toen de politieman tegen boer Van de P. had gezegd: „Je zorgt dat we er uit komen!” en dat gebeurde. De mannen konden daarna ongehinderd vertrekken.

Leeuwarder Courant 1971-05-07

Boeren beboet die deurwaarder pak slaag gaven

De Zwolse politierechter heeft gistermorgen vier veehouders uit Kampenveen en een veehouder uit IJsselmuiden veroordeeld tot een maand gevangenisstraf voorwaardelijk met een proeftijd van twee jaar en een geldboete van 200 gulden, met als bijzondere voorwaarde dat zij een deurwaarder in staat moeten stellen behoorlijk zijn werk te doen. De eis tegen ieder was een maand onvoorwaardelijk.

De vijf mannen hadden op 15 maart een deurwaarder uit Kampen, toen deze bij veehouder G. van der P. in IJsselmuiden kwam om een exploit te betekenen dat op zijn **melkgeld** bij een melkfabriek in Kampen op verzoek van het **Landbouwschap** executoriaal beslag was gelegd, in een kamer geduwd en geslagen. Bovendien hadden zij alle exploitten van de deurwaarder uit diens auto gehaald en verscheurd. De deurwaarder was al uit voorzorg met een wachtmeester op pad gegaan, die ook in de vechtpartij werd betrokken. De boeren riepen de deurwaarder toe: „Wij zullen jullie zo bang maken dat jullie nooit meer terugkomen. Jullie laten ons droog brood vreten, nu zullen we jullie droog brood laten vreten.”

De boeren waren niet te spreken over de methoden van het landbouwschap. „Het landbouwschap is de wortel van al het kwaad,” riep verdachte Van der P. gistermorgen uit voor de Zwolse politierechter. Een collega, B. M. zei: „Als ik de naam van het **landbouwschap** maar hoor noemen, raak ik al oververhit. Als het landbouwschap zo doorgaat, zullen er in ons land rare dingen gebeuren. Dan vallen er nog wel doden ook. Ze mogen mij rustig doodschieten, hoor.”

De heer Van Belle, die in deze omgeving nog meer boeren moet gaan vertellen dat beslag op het melkgeld is gelegd, weet nog niet wanneer hij dat gaat doen. Hij wil eerst een afkoe-
lingsperiode en overleg met zijn superieuren om de zaak verder af te wikkelen.

„BOEREN IN PROTEST tegen het **landbouwschap**”

Als de maatregel, beslag te leggen op **melkgeld** teneinde daaruit achterstallige contributie aan het **Landbouwschap** te betalen, niet voor eens en voor altijd wordt gestaakt, dan staat de directie van de zuivelfabriek Nooitgedacht te Hellendoorn iets zeer onprettigs te wachten.

Dat is de inhoud van 'n ultimatum dat door de heren Sinnema, Jansma, Weyvers en Witteveen op het kantoor van de fabriek ten overstaan van directeur L. Cupido is gesteld. Een oude principiële kwestie heeft weer de kop opgestoken, toen deurwaarder J. W. Verwey uit Almelo met dwangbevelen verscheen, waarin het beslag werd gesteld. Het **Landbouwschap** vordert de contributie via de **melkgelden** van een zestal boeren die weigeren hun „lidmaatschapsgeld” te betalen.

Woensdagmorgen hebben de betreffende boeren bericht gekregen dat de invordering van de contributie voorlopig is uitgesteld. De 6 betrokken boeren zien hierin een bewijs dat het onderhoud dat zij met de directeur

van Nooitgedacht gehad hebben — en dat niet mis te verstaan geweest moet zijn — resultaat heeft gehad. Acht jaar geleden kregen zij van de toenmalige directeur, de heer H. W. van der Veer de toezegging dat de fabriek zich niet zou mengen in het geschil dat zij met het schap hadden. De boeren staan op het standpunt dat zij melk geleverd hebben aan de fabriek en dus recht hebben op het geld. Dat zij van mening blijven verschillen met 't **Landbouwschap** is een zaak waar de fabriek buiten moet blijven. De boeren die weigerachtig zijn hun contributie te betalen hadden al steun toegezegd gekregen uit het land.

Wij blijven ons verweren tegen de maatregelen die het **Landbouwschap** neemt, zoals in dit geval het in beslag nemen van gelden die ons rechtens toekomen,” aldus een woordvoerder van de boeren.

Het gaat om een bedrag tussen de f 500,- en f 1000,- die 't **Landbouwschap** opeist.

J. v. BRAAK, Leek.

Leeuwarder Courant 1972-09-19

Groninger boeren bezetten kantoor **Landbouwschap**

GRONINGEN — Ongeveer veertig boeren, voornamelijk afkomstig uit Zuidwest-Groningen, zijn maandagmiddag het kantoor binnengedrongen van het **Landbouwschap** in Groningen om een onderhoud te eisen met de secretaris, de heer B. J. H. Scholten. Deze werd gewaarschuwd door zijn secretaresse en riep de steun van de politie in alvorens hij met de boeren in discussie durfde gaan. Na een gesprek van een uur zonder incidenten vertrokken de boeren weer.

Aanleiding voor de actie was de beslaglegging op duizend gulden melkgeld van een boer in Hoogkerk, die enkele jaren de heffingen van het **Landbouwschap** niet had betaald. Secretaris Scholten kon daar echter niets aan doen, dat geschiedt vanuit Den Haag, zo zei hij.

Leeuwarder Courant 1974-05-07

Fabrieksbestuur te Oldeberkoop f 3000 afgeperst

OLDEBERKOOP — De coöperatieve zuivelfabriek te Oldeberkoop is vanmorgen enkele uren bezet geweest door een groep Koekoekboeren uit het hele land. Ze dwongen de directeur het bestuur van de fabriek bijeen te roepen, dat onder bedreiging van geweld voor de eisen van de Koekoekboeren zwichtte. Het bestuur betaalde aan de veehouder Willem de Jong uit Boijl f 3000 uit. Op dit geld had het Landbouwschap bij

de fabriek beslag laten leggen, omdat de heer De Jong, kandidaat raadslid voor de Boerenpartij in Ooststellingwerf, zijn heffingen aan het Landbouwschap niet had betaald. Toen de fabriek daardoor het melkgeld niet uit kon betalen is er een conflict ontstaan. Op de foto de fabrieksbezitters met Willem de Jong (midden met lichte pet) onderhandelen met het bestuur. (Zie verder pagina 15).

Nieuwsblad van het Noorden, 07 mei 1974, blz.1

DIRECTEUR: 'GEZWICHT VOOR TERREUR'

Vrije boeren bezetten Friese zuivelfabriek

(Van een onzer verslaggevers)

Een groep van 40 tot 50 „vrije” boeren uit verschillende delen van het land heeft tot vanmiddag één uur de coöperatieve zuivelfabriek De Goede Verwachting in het Friese Oldeberkoop bezet gehouden, omdat het Landbouwschap beslag had laten leggen op het melkgeld van een van hen, de heer W. de Jong uit Boekelte Boijl (Fr.). Onder bedreiging wisten de boeren van het bestuur van de zuivelfabriek een bedrag van f 3000 los te krijgen, dat van het melkgeld was ingehouden, waarna zij aan de twee uur durende bezetting een einde maakten.

„Het is verschrikkelijk wat hier vandaag is gebeurd,” aldus directeur A. Talsma van de zuivelfabriek. „Het

was gewoon terreur. Ze hebben ons en onze familieleden bedreigd en ons te verstaan gegeven dat de fabriek grote schade zou worden toegebracht, als wij niet betaalden. Om te voorkomen dat er persoonlijke ongelukken zouden gebeuren hebben we toegegeven. Onder protest hebben wij een cheque aan de heer De Jong uitgeschreven,” aldus de heer Talsma.

De heer De Jong weigerde sinds 1962 de heffing van het Landbouwschap te betalen. De zuivelfabriek betaalde de verschuldigde f 2500 aan het schap en verhaalde dit via het melkgeld op hem.

(Vervolg op pagina 2)

Zuivelfabriek Olderberkoop bezet

Koekoekboeren persten bestuur met bedreiging bijna 3000 gulden af

OLDEBERKOOPT - Het bestuur van de coöperatieve zuivelfabriek „*De Goede Verwachting*” te Oldeberkoop heeft vanmorgen een bedrag van bijna f3.000 uitbetaald aan één van haar leden, de veehouder Willem de Jong van Boijl. Dat gebeurde onder dwang van een kleine vijftig leden van de Boerenpartij uit het hele land, die omstreeks half elf een gedeelte van de zuivelfabriek bezetten en de directeur dwongen het bestuur bij elkaar te roepen. De heren zetten daarna onder verschillende bedreigingen hun eisen uiteen, die door de voorzitter, de heer Rykele Akkerman, na korte tijd werden ingewilligd.

Het gaat om de heffingen die de heer De Jong aan het Landbouwschap weigerde te betalen plus enkele bijkomende kosten. Zoals gebruikelijk worden deze heffingen als de landbouwer weigert te betalen via de zuivelfabriek waarvan hij lid is ingevorderd, die het dan weer van het melkgeld afhoudt.

Het bestuur van de zuivelfabriek weigerde aanvankelijk te betalen maar werd daartoe bij vonnis van de rechtbank te Leeuwarden op 5 juli van vorig jaar verplicht gesteld.

Op 19 juli besloot de ledenvergadering het bedrag niet te betalen, als de heer De Jong zich zwart op wit verplichtte, dat als beslag zou worden gelegd op bezittingen van de zuivelfabriek bij dit bedrag terug zou betalen. Hij weigerde dit. Nu de zuivelfabriek het bedrag toch betaald heeft, besloot de Boerenpartij tot deze landelijke actie.

In de bestuurskamer had het BP-bestuurslid Marinus Muiden uit Utrecht het bestuur vijf minuten de tijd gegeven om zich over de terugbetaling te beraden. „Komt het geld er dan niet, dan gaan we tot actie over”, zei hij. Muiden liet er geen twijfel over bestaan wat die maatregelen zouden zijn. Hij sprak, terwijl een partijgenoot achter de bestuurstafel met een mes dreigde over bezetting, ontvoering en gebruik van geweld ten opzichte van de bestuursleden en hun gezinnen.

„Niet door die bedreiging heb ik tenslotte toegegeven”, zei de heer Akkerman, toen het geld op tafel was gekomen en de bezetters afdropen. „Maar ik vond deze zaak te minderwaardig om er door slaags te raken met deze mensen. Vooral daar er gedreigd werd met sancties tegen de fabriek en de gezinnen van de bestuursleden.”

De heer De Jong, die vrijwel zonder overleg met de andere bestuursleden tot zijn beslissing was gekomen - er was nauwelijks overleg mogelijk, omdat de heer Muiden er bijzat en telkens tussen beide kwam - zei, dat hij de leden op de volgende vergadering zou vragen of zij geld terug wilden hebben. „Zeggen ze ja, dan sta ik er persoonlijk voor.” Maar andere bestuursleden vielen hem in de rede en zelden dat het hele bestuur er voor zou staan.

De actie van de Boerenpartij was vanmorgen al vrij vroeg begonnen toen leden, van wie sommigen plaatselijke klederdrachten droegen om de fabriek samen begonnen te drommen, Om-

Willem de Jong kwam 3000 gulden halen.

streeks hall elf, toen directeur A. Talsma net even buiten was, dwongen ze hem hen in het bedrijf toe te laten en naar de bestuurskamer te gaan. Daar moest hij telefonisch de bestuursleden roepen. Toen deze er waren, zette een klein groepje in de bestuurskamer nog eens uiteen waar het allemaal om ging. Het bestuur werd daarna „alleen” gelaten om zich te beraden, maar de heer Muiden bleef bij hen en herhaalde wat er allemaal zou gebeuren als er niet binnen vijf minuten geld op tafel kwam.

Tijdens dit beraad kreeg de voorzitter nog een binnenkomend telefoontje van ir. Arend Quak van de gewestelijke raad van het Landbouwschap. Hij probeerde het telefoontje zo goed mogelijk af te handelen en legde uit wat er aan de hand was en vroeg de heer Quak zich over deze zaak-De Jong met de voorzitter van de Friese Maatschappij van Landbouw, de heer Piet Rontams te verstaan „Ik heb hierover enige weken geleden contact met hem gehad. Dus hij is al van deze zaak op de hoogte” aldus de heer Houtsma.

Ongeduldig geworden bezetters drongen inmiddels de kamer binnen om tot actie over te gaan. „De vijf minuten zijn al voorbij” ze werden door de heer Muiden terug gewezen. Op de gang werd daarna luidruchtig de carnavalsschlager, „Den Uyl is in den olie” gezongen, terwijl de heer Akkerman toezegde het bedrag te laten uitbetalen. Directeur Talsma ging daarna onder geleide naar het kantoor om daar opdracht te geven een cheque uit te schrijven. De bezetters hielden daarna nog even stand, - tot dat de bank het papier verzilverd had en De Jong triomfantelijk met zijn geld de bestuurskamer binnenkwam. De bezetters gingen af onder het uiten van de bedreiging terug te zullen komen als zich een dergelijk geval nog eens voor zou doen. Ook kondigden ze andere bedrijfsbezettingen aan, ondermeer in Workum. Wanneer die zouden zijn zei de heer Muiden niet te kunnen vertellen.

De heer Talsma toonde zich na afloop erg verbaasd, dat de politie niets van zich had laten zien, hoewel ze op de hoogte was gebracht van wat er zich afspeelde binnen de muren van het bedrijf. Voorzitter Akkerman was ook verwonderd over hetgeen zich had afgespeeld. „Wij zijn het wel eens met het Landbouwschap maar we zijn niet ingenomen met deze wijze van invorderen van niet-betaalde heffingen”, zei hij. „We hebben dit het Landbouwschap ook duidelijk laten weten”.

De rijkspolitie in Friesland heeft zich niet met de kwestie bemoeid. Men heeft bericht gekregen van de bezetting en naderhand kreeg men bericht, dat de bezetting was opgeheven. Er is niets aan de hand geweest, aldus de rijkspolitie in Leeuwarden.

Leden beslissen vrijdag

Aanklacht wegens afpersing tegen boeren-bezetters

Vrijdag beslist de ledenvergadering van de coöperatieve zuivelfabriek *De Goede Verwachting* in het Friese **Oldeberkoop** of een aanklacht wegens afpersing wordt ingediend tegen de „vrije boeren”, die gisteren directeur A. Talsma dwongen een chèque van f3000 uit te schrijven. Dit gebeurde (zoals gemeld) na een ruim twee uur durende bezetting van de zuivelfabriek door een grote groep vrije boeren.

De aanleiding was het inhouden van het melkgeld van één van hen, de heer W. de Jong uit Boekelte Boyl (Fr.), die al jaren weigert de heffing van het Landbouwschap te betalen. De zuivelfabriek betaalde op bevel van de rechter de verschuldigde heffing en verhaalde dit bedrag op boer De Jong door inhouding op zijn melkgeld. De vrije boeren zetten hun eis dit geld terug te geven kracht bij door de fabriek te bezetten. Directie en bestuur zwichtten voor deze eis, omdat zij door de verhitte stemming van de boeren ongelukken vreesden.

De leden beslissen vrijdag ook hoe de afgedwongen f3000 wordt teruggevorderd (Zie ook pag. 3)

Officier: ‘Geen klacht nodig’

Proces-verbaal voor boeren-bezetters

De officier van Justitie in Leeuwarden, mr. H. Kuipers heeft de politie opdracht gegeven alsnog proces-verbaal op te maken tegen de „Vrije Boeren”, die maandag (zoals gemeld) de zuivelfabriek in Oldeberkoop (Fr.) bezetten en de directeur dwongen een cheque van f3000 uit te schrijven voor de heer W. de Jong te Boekelte Boyl.

Volgens de officier hebben de boeren zich schuldig gemaakt aan afpersing. De directie van de zuivelfabriek heeft nog geen klacht ingediend omdat - zoals gisteren gemeld - de leden hierover morgen moeten beslissen.

Mr. Kuipers zegt dat in dit geval geen klacht nodig is. „We kunnen op eigen initiatief optreden.” De Vrije Boeren gingen tot actie over, nadat de zuivelfabriek de heffing van de heer De Jong (die weigert te betalen) aan het Landbouwschap had voldaan en dit bedrag inhield op zijn melkgeld.

Bestuur zuivelfabriek Oldeberkoop weg

Leden goed voor de f 3000

OLDEBERKOOP - Bestuur en raad van commissarissen van de coöperatieve zuivelfabriek in Oldeberkoop zijn vannacht afgetreden. Dit gebeurde nadat het fusieplan met de coöperatieve zuivelindustrie *De Takomst* te Wolvega verworpen was. Eerder had de ledenvergadering het bestuursbeleid inzake het betalen van 3000 gulden aan het lid Willem de Jong goedgekeurd.

Bij de stemming over de fusie werd geen 2/3 meerderheid gehaald. Van de 266 geldige stemmen werden er namelijk 142 voor de fusie uitgebracht en 124 tegen. Het was de tweede keer dat de leden van Oldeberkoop over een fusie met *De Takomst* stemden. Deze keer hadden bestuur en raad van commissarissen van te voren bekend gemaakt te zullen aftreden, indien het voorstel verworpen zou worden.

Voorzitter Rikele Akkerman en directeur Abraham Talsma schreven het afstemmen toe aan het verlangen van de leden om de fabriek in het dorp Oldeberkoop te houden, maar vooral ook aan de angst van de leden voor een grote organisatie. Een actiegroep onder leiding van de heer Jelle Bergsma was al enige tijd in verzet tegen het bestuursvoorstel. De heer Bergsma was in het bestuur tegen het voorstel geweest en trad uit het bestuur om de actie te kunnen voeren. Hij kreeg daarbij reeds een zeventig leden mee, die hun handtekening zetten tegen de fusie.

Het bestuur heeft nog vergelijkende cijfers overgelegd van de exploitatie van Oldeberkoop en Wolvega over de laatste drie jaar, waaruit bleek, dat de boeren in Oldeberkoop per jaar en per kg melk ruim een halve cent minder hadden ontvangen. Onder de leden en het personeel deden echter allerlei veronderstellingen de ronde over de zwakke positie van *De Takomst*. (De Takomst is een coöperatie die dit jaar ongeveer 400 miljoen kg melk ontvangt, terwijl Oldeberkoop op ongeveer 18 miljoen komt).

De ledenvergadering was begonnen met een uiteenzetting van voorzitter Akkerman over de bezetting van de fabriek door leden van de Boerenpartij. De bezetters noopten het bestuur onder bedreigingen bijna f 3000 uit te betalen aan het lid Willem de Jong. De fabriek had dit bedrag op het potgeld van De Jong gekort, omdat het Landbouwschap er beslag op had gelegd.

De heer De Jong woonde de vergadering bij en zorgde bij de stemming nog weer voor moeilijkheden, omdat bleek, dat hij wel lid is, maar geen melk levert. De melk wordt geleverd door zijn vrouw, die geen lid is maar „losleverancier”. (Het bestuur heeft betoogd, dat men de melk van het lid De Jong niet kan weigeren. Desgevraagd deelde het bestuur ons mee, dat men de melk van een losse leverancier als mevrouw De Jong niet wil weigeren. Wel is er sprake van royement van de heer De Jong, doch dit zal volgens het afgetreden bestuur dienen te geschieden op voorstel van een tiende deel van de leden).

Het bestuur deelde ons verder mee dat het de zaak van de beslaglegging door het Landbouwschap aanhangig heeft gemaakt bij de Friese Zuivelbond. Het bestuur van de bond zal de kwestie bespreken op zijn eerstvolgende vergadering. Veel leden van de coöperatie zijn blij, aldus de heren Akkerman en Talsma, dat de officier van justitie de zaak De Jong in onderzoek heeft genomen.

De stemming over het bestuursvoorstel tot fusie met *De Takomst* verliep stroef. De stemming werd eerst een half uur uitgesteld, toen bleek, dat sommige leden vijf tot zes volmachten had-

den terwijl ze slechts stemmen mochten op één volmacht. Om half twaalf vannacht ontstond er bijna een paniek onder de actievoerders, die toen her en der de nacht in vlogen om van hun volmachten te redden wat er te redden viel. Verschillende volmachten konden nog op andere namen gezet worden, doch naderhand bleek, dat het voorstel ook zonder deze volmachtenstemmen verworpen zou zijn.

De leden van de visclub, die elders in hotel Tjalma vergaderde, bleven in het café plakken om het einde van de stemming af te wachten. Onder hen waren drie personeelsleden van de fabriek, die vanmorgen de vlag zouden uitsteken op de fabriek indien het fusievoorstel verworpen werd.

Leeuwarder Courant 1974-05-17

Niet de Boerenpartij maar de BVL bezette fabriek Oldeberkoop

Verklaring van enkele BP-leden:

OLDEBERKOOPT - De bezetting van de zuivelfabriek „*De Goede Verwachting*”, de vorige week dinsdag in Oldeberkoop, had niets uitstaande met de Boerenpartij, zo hebben enkele voormannen van de Boerenpartij donderdag verklaard. Volgens de Weststellingwerfse BP-leden Jan de Boer van Nijetrijne, lijsttrekker van zijn partij bij de komende gemeenteraadsverkiezingen en Jan Bosma van De Hoeve, werd het geld afgedwongen door leden van de Landelijke Vereniging voor *Bedrijfsvrijheid in de Landbouw*, die als standsorganisatie opereert.

De Koekoekboeren, die ook door bestuur en directie van de fabriek als de daders van de operatie werden beschouwd, zijn politiek georganiseerd en hebben volgens de beide zegslieden als politieke organisatie op geen enkele wijze deel gehad aan de afpersing van de 3000 gulden van de veehouder Willem de Jong, waarop het Landbouwschap volgens gerechtelijk bevel bij de fabriek beslag had laten leggen.

In Boerenpartijkringen in Friesland heeft de vereenzelviging van de BVL met de Boerenpartij van Koekoek verontwaardiging gewekt. De aktie zou voor de BP-leden in de Stellingwerven een even grote verrassing zijn geweest als voor het bestuur van „*De Goede Verwachting*”. Veel BVL-leden zijn lid van de partij van Koekoek, maar er is ook een deel dat politiek bij de GPV thuishoort, aldus de woordvoerders van de BP. De BVL is in Friesland niet plaatselijk georganiseerd. Vlak over de grens met Groningen beschikt de organisatie over enkele sterke steunpunten, ondermeer in **Marum** en **Grootegast**. De aktie tegen de fabriek in Oldeberkoop zou mede van hieruit zijn ondernomen.

Hoewel principieel, naar zij zeiden, voorstanders van orde en gezag, verklaarden de beide BP-leden gisteren, het optreden van de BVL in Oldeberkoop wel te kunnen billijken. „We willen een uitspraak van de Hoge Raad over het Landbouwschap, maar dan moet je eerst het conflict zoeken. We willen nu eens en voor altijd van de Hoge Raad weten hoe dit kollege denkt over het ontstaan, het bestaan en het voortbestaan van het Landbouwschap” aldus de heer De Boer.

Deze aktie zou nooit hebben plaatsgevonden volgens de BP-leden wanneer het fabrieksbestuur reeds vorig jaar augustus, toen Oldeberkoop het Landbouwschap de achterstallige contributieschuld van Willem de Jong betaalde. De Jong daarover zou hebben ingelicht. Hij vernam dit echter pas enkele weken geleden bij de jaarlijkse verrekening van de nabetaling. Een van de oud-bestuursleden zou daarover intussen tegenover De Jong zijn excuses hebben betuigd.

Voorzitter Rykele Akkerman is in BP-kringen het kwade beest met zijn opmerking dat hij de zaak te gering vond om daarover „met dit soort mensen” slaags te raken. Akkerman moet zich eerst zelf maar eens een spiegel voorhouden alvorens dergelijke insinuerende opmerkingen te maken, volgens de heer De Boer. Hij en de heer Bosma deelden nog mee dat de Boerenpartij in Zuid-Friesland achter het behoud van de fabriek in Oldeberkoop staat en tegen fusie met De Takomst is.

Ook in de BP is de strijd tegen het Landbouwschap weer verscherpt. Zo zijn daarover uit de Kamerfractie van de partij kortgeleden nieuwe vragen aan de minister gesteld. De BVL protesteerde bij de EEG in Brussel. In de brief wordt het Landbouwschap met haar dwangmaatregelen en beslagen geheel in strijd genoemd met de letter en de geest van de rechten van de mens.

Leeuwarder Courant 1974-06-08

DE VEEMARKT (opinie landbouwredacteur)

DE BEZETTERS VAN de zuivelfabriek, Koekoek-boeren, kwamen 3000 gulden halen bij de fabriek ten behoeve van hun clubgenoot Willem de Jong. Deze De Jong had zijn schulden aan het Landbouwschap niet voldaan en het schap had bij de fabriek beslag gelegd op 3000 gulden, die de fabriek schuldig was aan De Jong als melkgeld. Het hoofdbestuur van de Friese Mij heeft dit zogenaamde derdenbeslag als uiterste middel tot incasso erkend. Andere middelen om het geld van de weigerende heffingplichtigen te vorderen zijn onbruikbaar gebleken, zo blijkt verder uit het verslag in het *Fries Landbouwblad*.

Het blad heeft niet geschreven over de kwestie Oldeberkoop en het hoofdbestuur zegt begrip te hebben voor het standpunt van ir. Swierstra, dat het een zaak van de justitie is en geen landbouwaangelegenheid. Dat begrip heeft de afdeling Noordwolde terecht niet, want die afdeling moet nu leven met een boer in haar midden, die er prat op gaat nooit aan het Landbouwschap te betalen.

Het hoofdbestuur heeft begrip voor het standpunt van ir. Swierstra om niet over de kwestie Oldeberkoop te schrijven, maar zij wil voorkomen, aldus het verslag van de hoofdbestuurvergadering, dat het stilzwijgen onjuist wordt uitgelegd: Als er sprake is van afpersing, kan het hoofdbestuur zich niet voorstellen, dat zulks in een rechtsstaat als de onze ongestraft zou blijven.

Het voorstellingsvermogen van het hoofdbestuur van de Friese Mij zij geprezen. Maar stel nu eens, dat de rechter nog eens tot de conclusie komt dat er geen afpersing is geweest in Oldeberkoop, maar van een wat dringende collecte, zoals die van Winterhulp indertijd. Niks strafbaars, bijvoorbeeld. Dan zitten we wel met een exbestuur van Oldeberkoop, dat die 3000 gulden ophikte en die dat beleid vervolgens goed liet keuren door de ledenvergadering, waardoor alle Oldeberkoopster boeren een paar tientjes voor Willem de Jong op tafel moeten leggen.

Verdient het misschien ook overweging om de Oldeberkoopster boeren bij te staan in hun leed? Misschien kan de Friese Mij een gironummer openstellen voor Oldeberkoop? De hoofdredacteur van het Fries Landbouwblad zou die score kunnen openen met dertig gulden. Voorzitter Piet Noutsma zou een nog betere lijsttrekker zijn, maar we horen het hem al zeggen: Oer myn lyk.

Reltrappers Oldeberkoop oneens met dagvaarding

Zaken Koekoekboeren van de rol

LEEUWARDEN - De rel in de coöperatieve zuivelfabriek van Oldeberkoop, waar dinsdagmorgen 7 mei j.l. een vijftigtal Koekoek-boeren het bestuur dwong een bedrag van ongeveer drie mille af te geven aan de veehouder Willem de Jong (53) uit Boijl op wiens melkgeld het Landbouwschap beslag had laten leggen wegens niet betaalde heffingen, kreeg vanmorgen een eerste staartje in het Leeuwarder paleis van justitie.

Op de rol stonden twee strafzaken, welke uit deze affaire zijn voortgevloeid. De heer De Jong wordt ervan beschuldigd de cheque van f 2.954,99 ten geschenke te hebben aangenomen terwijl dat geld onder dwang of door afpersing was verkregen; de woordvoerder van de toen agerende groep boeren, de 55-jarige heer Marinus van Muijden uit Utrecht, heeft een dagvaarding met de tenlastelegging, dat hij de voorzitter van het fabrieksbestuur. Akkerman, en de secretaris, De Jong, onder bedreiging heeft gedwongen een betalingsopdracht aan de plaatselijke bank af te geven ten gunste van Willem De Jong.

Beide verdachten hadden evenwel een bezwaarschrift tegen hun dagvaarding ingebracht en werden nu in de gelegenheid gesteld, samen met hun raadsman, mr. B. W. Maris uit Benschop (U.) in raadkamer deze argumenten toe te lichten. Na hun korte verblijf in raadkamer verklaarde mr. Maris, dat zijn bezwaren van materiële aard zijn terwijl de president zich richtte op mogelijke formele bezwaren. Wat de bezwaren in concreet zijn wensten de heren vooralsnog liever niet mee te delen.

Het is thans afwachten of de rechtbank de aanvechtingen gegrond zal verklaren - waarna geen processen volgen - dan wel een tegengestelde opinie heeft. Uiteraard komt er dan een tweetal strafzaken in behandeling. Wanneer dat dan zou zijn is uiteraard nog helemaal niet te zeggen.

Zoals indertijd gemeld drongen de Boerenpartijboeren, die uit het gehele land waren samengekomen op de bewuste dinsdag de fabriek binnen waar zij het kantoor bezetten en de directeur zeiden het bestuur op te trommelen. Nadien gaf Van Muijden de heren vijf minuten bedenktijd om te beslissen of er wel of niet aan De Jong zou worden betaald. Als dat laatste het geval mocht zijn zou men tot actie over gaan. Hij noemde daarbij bezetting en ontvoering van- en geweld tegen de bestuursleden en hun gezinnen. Hierop zwichtte het fabrieksbestuur en betaalde.

Op de vraag of een eventueel proces tegen beide heren ook zou worden opgeluisterd door de aanwezigheid van gelijkgezinde zielen antwoordde de heer Van Muijden, die overliep van zelfvertrouwen en optimisme. "O, jazeke. Dan komen we met twintigduizend man, misschien wel vijftigduizend. Dan leggen we alles plat."

Leeuwarder Courant 1975-01-08

Zaken tegen twee „vrije boeren” aangehouden

LEEUWARDEN — Tientallen vrije boeren stonden vanmorgen letwat teleurgesteld en wakker mopperend in de hal van het Leeuwarder paleis van justitie nadat de president van de rechtbank het besluit van dit college had meegedeeld om de zaak tegen twee hunner tot 29 januari aan te houden.

Het betrof hier de zaken tegen de 55-jarige Marinus van M. uit Utrecht, lid van het bestuur van de BP, en de 54-jarige veehouder Willem de J. uit Boyl. Van M. wordt beticht van afpersing van f 2.954,99 ten nadele van de zuivelfabriek te Oldeberkoop waar op dinsdag 7 mei j.l. een grote groep vrije boeren onder bedreiging en met geweld het bestuur dwong een cheque af te geven voor gemeld bedrag, dat eerder door de fabriek van De J.'s melkgeld was ingehouden als betaling van diens

heffing voor het Landbouwschap. De J. accepteerde dit geld na de rel en wordt nu beschuldigd door afpersing verkregen geld als geschenk te hebben aangenomen.

De zaken zouden in het eind van vorig jaar gediend hebben ware het niet, dat toen bezwaren tegen de dagvaarding werden ingebracht. Nu was verdachte De J. wel present maar de voorman tijdens de herrie in de zuivelfabriek, Van M., bleek afwezig.

Aangezien de rechtbank geen zekerheid had, dat de dagvaarding hem had bereikt hield men de zaak aan en zal men zijn voorgeleiding gelasten. Daar de zaak van De J. ten nauwste met die van M. samenhangt werd ook diens zaak tot genoemde datum uitgesteld. Beide zaken staan dan op de rol om drie uur in de middag.

Vrije boeren op foute adres bij strijd tegen het Landbouwschap Zaak rel in zuivelfabriek voor de rechtbank

LEEUWARDEN - De publieke tribune in de zaal van de Leeuwarder rechtbank puidde gistermiddag uit van de vrije boeren, die uren lang diep geïnteresseerd luisterden naar de behandeling van de zaken tegen de 55-jarige Utrechter Marinus van M., een beroepsloze invalide, die vroeger landbouwer was maar nu in het bestuur van de Boerenpartij zit en de 34-jarige veehouder Willem de J. uit Boyl.

Het zijn de twee hoofdfiguren uit de rel bij en in de Oldeberkoopster zuivelfabriek „*De Goede Verwachting*” op dinsdagmorgen 7 mei van het vorig jaar toen een groep van tientallen Koekoeks-boeren het fabrieksbestuur presten om De J. de bijna drie mille terug te betalen, die men van hem teruggevorderd had nadat de fabriek bij rechtelijk vonnis was gedwongen De J.’s achterstallige contributie voor het Landbouwschap te voldoen. Tijdens de behandeling van deze zaak was de felle aanval van de officier van justitie op de mensen, die harde acties voorstaan opmerkelijk.

Marinus van M., die als woordvoerder was opgetreden en de leiding van de invasie in handen had gehad, was afpersing telaste gelegd terwijl De J. die vlot geprofiteerd had van de cheque ad f2.954,99 en hem dezelfde dag nog bij de plaatselijke Coöperatieve Voorschotbank had geïnd, heling werd aangewreven.

De 45-jarige veehouder Seije de Jong, bestuurslid van „De Goede Verwachting”, vertelde als getuige á charge, dat hij door de machinist van de fabriek gebeld was met de boodschap, dat er wat loos was. Nadat hij bij de fabriek was aangekomen zag hij allerlei vreemde lieden ronddwalen en trof ook allerlei onbekende mannen in het kantoor van de directeur waar het zo’n heen en weer gepraat werd, dat je van een regelmatige discussie niet kon spreken. Een aantal bezoekers werd de deur uit gebonjourd waarna de getuige hoorde hoe Van M. de eis stelde, dat de fabriek binnen vijf minuten met het geld op tafel moest komen daar er anders tot actie zou worden overgegaan. Nader uitgelegd kwam dat neer op actie tegen de bestuursleden, tegen hun familieleden en tegen de fabriek.

De president. mr. Holtz. „Een duidelijk gesprek tussen het bestuur is er dus niet geweest. Men heeft toegegeven aan de eisen” - „Ja, men heeft ons geen gelegenheid gegeven om met anderen te praten” beaamde de getuige, die er aan toevoegde, dat tenslotte het bestuur geweigerd had met een handdruk van Van M. afscheid te nemen en deze toen gezegd had, dat hij ze schoften vond. De heer De Jong schetste hoe de zeven bestuursleden bovendien voortdurend gestoord werden door lieden die aan de deur rammelden en schreeuwden: „Komt er nog wat van?!” De getuige had zijn medeleden voorgehouden: „Laten we maar uitkeren want als ze tot actie overgaan zijn we nog meer kwijt.”

De getuige Rijkele Akkerman (48), voorzitter van het bestuur, vertelde in grote trekken hetzelfde. Hij schatte, dat er zo’n veertig vrije boeren te hoop waren gelopen. Er waren beslist dreigementen geuit en van enig behoorlijk overleg in het bestuur kon geen sprake zijn. Van M. had o.a. gezegd: „Als u niet betaalt ziet u wel wat er gebeurt”.

En dat betekende, volgens de woordvoerder der boeren, dat er tegen de bestuursleden, hun gezinnen en tegen de fabriek iets ondernomen zou worden. : Een ontvlambare situatie?” vroeg de president. „Ja, zo was het precies” meende de voorzitter.

Buffer

Dat het bestuur een weinig krijgshaftige houding had aangenomen kwam opnieuw naar voren uit de opmerking van de getuige, dat men geen aangifte van de zaak bij de politie had willen doen om zich nog niet meer last op de hals te halen terwijl nadien de leden dit hadden goedgekeurd en ook hadden ingestemd met het voorstel om samen de strop van De J's melkgeld te dragen.

Ook klaagde de bestuursvoorzitter er nu over, dat de situatie voor de fabriek erg vervelend was geweest. „Je staat er als een buffer tussen”, aldus schetste hij de situatie nadat het schap via de rechter „De Goede Verwachting” in de affaire had betrokken.

Verdachte Van M., die de verklaringen van deze beide heren volkomen betwistte, had zelf voor een achttal getuigen gezorgd, vrijwel alle mannen, die qua tongval ongehinderd de rolbezetting voor een nieuwe aflevering van Bartje konden verzorgen. Opvallend was ook uit hun verklaringen op te maken hoe zij klaarblijkelijk zonder enig bedenken aan de oproep om naar Oldeberkoop te tijgen gevolg hadden gegeven.

De 56-jarige Staphorster veehouder Geert Hakke kende Willem de J. wel en zei, dat hij mee was gegaan omdat De J. zijn geld wilde vragen. „Wist u de achtergrond?” vroeg de president. „Die wist ik niet” zei de getuige. „Is het dan niet verstandig om eerst eens naar die achtergronden te informeren?” polste mr. Holtz waarop de getuige tot veler verbazing eenvoudigweg repliceerde met de opmerking: „Ik heb toch met een ander zijn zaken niks te maken!”. „En u gaat wel naar Oldeberkoop” zei de president verwonderd. De heer Harke had niks niemendal gehoord van enige bedreiging daar in die bestuurskamer en hij kende tot dat ogenblik Van M. ook niet.

Gedicht

Van M. stuurde zijn spits hierna evenwel nog een keer het veld in met het verzoek aan de rechtbank of meneer Harke het papier, dat deze bij zich had, eventjes mocht voorlezen.

„Als u dat toestaat, meneer de president.”

„Ja zeker, dat sta ik toe” zei mr. Holtz vriendelijk „Waar gaat het over?”

„Het gaat over déze zaak” zei meneer Harke plechtig en had daarmee de lachers in actie. „Dat verwondert me niets” zei de president droogjes.

„Ik dank God dat ik hier mag staan” zo begon de getuige met luider stemme en zette daarna een gloedvol betoog in waarin hij niet zonder galmen gewaagde van het on-democratische Landbouwschap, de lafhartige aanval op die arme hardwerkende boeren, de rode pers, die de hele zaak zo overtrokken en de politie belasterd had.....

„Mag ik u even onderbreken” vroeg de president „Kijk, een getuige moet spreken over de feiten en dit is een soort geloofsbelijdenis” maar hij zwichtte toen de getuige, die helemaal op dreef was, welhaast smeekte om hem nog even de gelegenheid te geven en daarna snel door ging met een hoogdravend gedicht waarin de euthanasiemoordenaars en de abortusmoordenaars werden gegeseld, maar niet werden vervolgd, terwijl, nu het ging om een handvol zilverlingen, de justitie wel had toegeslagen - een poëm, dat hij besloot met de uitroep: „Hier sta ik, ik kan niet anders.”

Luid applaus en voetgestamp van een enthousiast losbarstende tribune. De president: „Wil men zich van bijval onthouden? Dit kan ik niet tolereren. Dat zou kunnen leiden tot ontruiming van de tribune, Het zou u spijten en mij ook.” En tot de Luther uit Staphorst: „Ik zou u toch willen adviseren u voortaan in zulke situaties eerst op de hoogte te stellen van de achtergronden. Dat kan moeilijkheden voorkomen”.

Zes andere getuigen spraken over hun reis naar Oldeberkoop en hun ervaringen daar ongeveer gelijkelijk. Ze waren ogenblikkelijk gegaan, wisten soms nauwelijks wat er achter het verzoek stak en hadden in en bij de fabriek niets vernomen van bedreigingen.

„Plezier”

De verdachte Van M. herhaalde bij zijn verhoor, dat hij totaal niet bedreigd had en zei voorts dat die steeds genoemde vijf minuten in werkelijkheid twee uren waren geweest, dat het bestuur hem zelfs gezegd had te zwijgen tijdens zijn overleg en hij inderdaad het bestuur grote schoften had genoemd. Dat laatste omdat het gesprek „plezierig” was verlopen en de directeur hen „plezierig” had ontvangen maar men op het end toch geweigerd had zijn uitgestoken hand te drukken.

Ook De J. kon de rechtbank niks meedelen over bedreigingen maar hij was dan ook niet tot het laatst in het kantoor geweest. Hij wist wel waar zijn medestanders voor waren gekomen: „Om te demonstreren tegen het Landbouwschap eigenlijk.” - „Maar daar staat de fabriek toch helemaal buiten” verzuchtte de president.

Dat het demonstatiebloed kroop waar het niet gaan kon bewees even later een duo vrije boeren op de eerste rij van de achterzaal door een bescheiden papieren strook aan twee stokken op te heffen, waarop stond: „Heren rechters stem uw oordeel mild - de boeren worden toch al genoeg gevild”. Twee parketwachten namen het op een teken van de president onder hun hoede...

„Verbazing”

De officier van justitie, mr. Hendrik W. Kuipers, begon zijn requisitoir met vast te stellen, dat het heel lang heeft geduurd voor de zaak werd behandeld. Hetgeen kwam door de vacaties en door het bezwaar tegen de dagvaarding dat uitgebracht werd voor de behandeling van 18 oktober j.l. zou plaats vinden. Vervolgens stonden de zaken op de rol van 8 januari j.l. maar toen rees het vermoeden, dat Van M. de dagvaarding niet had ontvangen, hetgeen later juist bleek te zijn.

Mr. Kuipers zag in deze gang van zaken het voordeel, dat men deze geschiedenis meer van een afstand kan bekijken, ook tegen de achtergrond van vele andere feiten en gebeurtenissen en hij concludeerde, dat er dan verbazing rijst dat men er zich zonder meer bij neer wil leggen, dat het bestuur geen aangifte wil doen, en dat de leden daarmee accoord gaan. Verbazing ook dat men zich blijkbaar in ons land reeds zo bedreigd en onveilig waant, dat men zoiets als een soort natuurgebeuren aanvaardt, „Als een hagelbui in de zomer” en men daarmee in wezen de weg vrijmaakt voor soortgelijke acties elders.

„En dat is nu juist mijn ongerustheid” aldus mr. Kuipers, die totaal geen bezwaar had tegen acties als het erom gaat hulp te verlenen of wanneer men de aandacht op bepaalde zienswijzen wil vestigen maar heel anders aankeek tegen acties, die gepaard gaan met geweld of die schade en overlast aan medeburgers veroorzaken. „En die nemen in aantal toe” aldus de officier.

„Het begint er op te lijken, dat het voeren van „harde” acties, om een bepaald doel te bereiken een gebruikelijke weg begint te worden. Het wordt dan een kwestie van keuze en de vraag van wat geeft het beste resultaat? Of de weg van de harde actie of de legale weg. En dan zullen het vooral de kleine minderheden zijn, met een beperkt doel op het oog, die de eerste weg kiezen. Een zeer bedenkelijke weg, maar die nog al eens succes oplevert.

Een vrij kleine troep studenten, die met veel lawaai en bezettingen een langs wettelijke weg tot standgekomen collegegeld-regeling onverhoop gooit, daarbij gesteund en geadviseerd door

hooggeleerde en zeergeleerde heren, milieuvrienden. die uitgangen barricaderen met auto-wrakken, boeren en tuinders, die zich in hun bestaan bedreigd achten en hoofdwegen blokkeren, daarbij schade en overlast voor medeburgers negerend. vrachtautobestuurders, die een nieuw rijtijdenbesluit niet pikken en grensovergangen blokkeren, wat aan andere burgers tonnen aan schade bezorgt.

.....

„Mijn vrees is”, zo vervolgde hij „dat dit nog wel erger kan worden, wanneer mogelijk de economie ons straks dwingt met onze welvaart een stapje achteruit te doen. Natuurlijk wil niemand dit en dan kan men wat beleven, wanneer iedere groep ten koste van de andere dit wil verhinderen door het voeren van acties. Het algemeen belang opzij voor het groepsbelang. Niet meer redelijk argumenteren, maar intimideren. De gevaarlijke kant van allerlei acties is wel duidelijk. Volgens de persberichten van de laatste dagen onderkende de oud-N.V.V, voorzitter Ter Heide , die (om maar een te noemen) toen hij te Rotterdam zei dat in groter of kleiner verband zo de dictatuur van een minderheid kan ontstaan.

Het is zonneklaar, dat dit alles een heel werkelijke bedreiging is voor onze parlementaire democratie. Hechten wij aan deze instelling weinig waarde: och waarover zouden wij ons dan druk maken; laat dit proces zijn natuurlijk beloop maar nemen. We krijgen dan vroeg of laat wel een regering van enkelen met een vuurrood of een pikzwart jasje aan en dan zal het wel snel afgelopen zijn met die acties, want daar houden die heren dan niet meer van.

Hechten wij wet waarde aan dit bestel, dan zal stellig aan de ene kant het functioneren daarvan moeten worden verbeterd, het overheidsbeleid is vaak heel ondoorzichtig. We zitten maar al te vaak aan te kijken tegen dichte rijen ruggen van ambtenaren. We willen weten waarom doen deze heren dit. En de invloed van de democratische gekozen organen op het beleid lijkt vaak onvoldoende. Maar naast de noodzaak van verbeteringen zal anderzijds tijdig elk ondermijnen van ons bestel onderkend moeten worden, bestreden en waar nodig en mogelijk bestraft moeten worden. En een zodanige zaak is hier in deze „boeren-actie” zeker aan de orde.”

Dreigbrieven

De officier ging voorts nader in op de specifieke gebeurtenissen in dit geval van „harde actie”. achtte het tenlastegelegde in alle opzichten bewezen en vorderde tegen Van M. een gevangenisstraf van drie maanden waarvan zes weken voorwaardelijk, proeftijd twee jaar en tegen De J. een detentie van drie maanden voorwaardelijk, proeftijd twee jaar. plus f 500 boete met de bepaling. dat hij het ontvangen bedrag zal terugbetalen aan de zuivelfabriek.

Van M. had zijn laatste woord op schrift gesteld, ontkende voor de zoveelste keer en overhandigde de rechtbank tenslotte een dreigbrief, die hen door een „communistische oudKP-er” zou zijn toegestuurd en waarin hem niet veel goeds beloofde wanneer hij het „afgeperste” geld niet aan de zuivelfabriek zou terugbetalen.

Ook De J. die in zijnslotwoordje weinig te berde bracht dat hout sneed had een dergelijke epistel in de bus gekregen. De rechtbank zal over twee weken uitspraak doen.

Celstraf voor twee vrije boeren wegens afpersing

LEEWARDEN - De Leeuwarder rechtbank veroordeelde vanmorgen de 55-jarige beroepsloze Utrechter Marinus van M. wegens afpersing tot zes maanden gevangenisstraf, waarvan drie voorwaardelijk. Tegen hem was een straf gevorderd van drie maanden waarvan zes weken voorwaardelijk. De 54-jarige veehouder Willem de J. uit Boyl werd wegens heling veroordeeld tot vier maanden, waarvan drie voorwaardelijk. Tegen hem was een straf geëist van drie maanden voorwaardelijk, f500 boete met verplichte terugbetaling van een bedrag van f2.954,99 aan de zuivelfabriek „De Goede Verwachting” te Oldeberkoop. De J. werd vandaag verplicht het vermelde bedrag binnen zes maanden aan de fabriek terug te betalen.

Op 7 mei van het vorig jaar waren beide verdachten in gezelschap van een groep medestanders uit de kring der vrije boeren het kantoor van de fabriek binnengedrongen en hadden toen het opgetrommelde fabrieksbestuur onder allerlei bedreigingen gedwongen het vermelde bedrag per cheque aan De J. uit te betalen. Dit namelijk het bedrag waarop de fabriek volgens rechterlijk vonnis via De J.'s melkgeld beslag had laten leggen als betaling van een contributie schuld van De J. aan het Landbouwschap.

Leeuwarder Courant 1978-01-14

KEES DE JONG in Beers is bij de coöperatie De Takomst de eerste veehouder in twee jaar, bij wie een deurwaarder beslag kwam leggen op het melkgeld. De deurwaarder trad op namens het Landbouwschap, omdat De Jong - en dat is een familietraditie - al jaren zijn heffing voor het Landbouwschap niet betaalt. Zijn vader Sjoerd de Jong in Goutum zegt de heffing zestien jaar niet te hebben betaald. Beslagleggingen op het melkgeld brengen ongeveer het dubbele mee aan kosten voor de betrokkene. De fiscus regelt zijn financiële betrekkingen met onwillige boeren ook via het melkgeld bij de fabriek. En dat komt herhaaldelijk voor.

Leeuwarder Courant 1977-03-19

Domo-boeren - *bussenboeren* - willen naar Friesland**ZOH heeft nog geen grensregeling**

LEEUWARDEN - De zuivelcoöperaties in oostelijk Friesland krijgen op het ogenblik uit het Groningse Westerkwartier veel verzoeken de melk te mogen leveren. De Friese coöperaties gaan hier niet op in, omdat het leveranciers betreft, die aan de Domo gebonden zijn. De Friese coöperaties hebben grensregelingen met de Domo, behalve de coöperatie De Zuid-Oost-Hoek in Oosterwolde, die daarover in onderhandeling is.

Zoals eerder bericht zoeken de veehouders in het Westerkwartier naar mogelijkheden om hun melk in bussen te blijven leveren, terwijl de Domo de veehouders wil verplichten tot levering in tanks. De Friese zuivelfabrieken willen van die verplichting niets weten, omdat ze via een tankmelktoeslag de leveranciers van melk in bussen de kosten daarvan kunnen laten betalen.

In Oosterwolde is men wel enigszins ongeduldig, dat de besprekingen met de Domo over een grensregeling, zo lang moeten duren. Het betekent, dat er voor de Domo-boeren in het Westerkwartier een kans is om de melk naar Oosterwolde te sturen. De ZOH is nog niet van plan om agressief op te treden bij de werving van melk in Groningen. Het zou oorlog betekenen, zegt men in Oosterwolde. Men vraagt zich wel af, hoe serieus de aanbiedingen uit het Westerkwartier zijn. Er zijn daar mensen, die bereid zouden zijn om de levering van volle melkwagens te organiseren. „Wij wachten met belangstelling af”, aldus de heer Douwe Hoitinga, directeur van de ZOH, die we het bovenstaande probleem voorlegden.

De ZOH verstrekt iedere boer, die er om vraagt een melktank ook wanneer dat niet zo rendabel is, maar iedere boer heeft er recht op een tank. Het kostenverschil met het bussenmelken wordt uitgedrukt in een tankmelktoeslag. Het verschil bedraagt op het ogenblik ongeveer een cent per kilo melk ten gunste van het tankmelken.

Leeuwarder Courant 1977-05-05

Boze boeren uit Westerkwartier met melk naar fabriek in Oosterwolde

OOSTERWOLDE. - Een aantal boeren uit het zuidelijk Westerkwartier van de provincie Groningen heeft deze week de directie van de „Zuidoosthoek” in Oosterwolde overrompeld door hun melk daar onverwacht naar toe te laten brengen. De boeren onderstreepten daarmee hun verzet tegen het melktankplan van de Domo, waarvan de Marumer Zuivelfabriek, waar ze hun melk tot nu toe brachten, een dochter is. Het gaat hier om boeren die hun melk wel leverden aan, maar geen lid zijn van de Marumer fabriek.

Volgens directeur Walters van de Zuidoosthoek is er in wezen niets bijzonders aan de hand omdat het werkgebied van deze coöperatie al vrij dicht bij de fabriek in Marum ligt. Boeren uit

die omgeving leveren al jaar en dag aan de Zuidooshoek. Volgens hem gaat het om zo'n 300 bus melk per dag die er deze week door de actie nieuw bijgekomen is „We zullen proberen tot een overleg te komen om een goede oplossing te vinden” zegt hij.

Hij heeft de melk geaccepteerd omdat het een kwestie was van „jullie of een ander”. Volgens een der actievoerders, de heer Sake van Dijk uit Zevenhuizen, blijft men zo lang dat mogelijk is naar Oosterwolde gaan met de melk. Als ze aan Marum blijven leveren, zijn ze verplicht op een melktank over te gaan en dat willen ze niet. „We hebben daarover al zo veel uren vergaderd, maar de heren willen nergens van weten”. Volgens hem gaat het om vijftig à zestig boeren, welk aantal zich nog wel kan uitbreiden: de actiegroep heeft eerst handtekeningen verzameld en dat bleken er zo'n vierhonderd te zijn.

Lecuwarder Courant 1977-05-11

Domo op de knieën voor actievoerende boeren

Gedwongen melktank-plan in Zuidelijk Westerkwartier was een „mis-taxatie”

NORG - Zestig zgn „bussenboeren” in het Groningse Zuidelijk Westerkwartier langs de oostgrens van Friesland zijn er dinsdag in geslaagd het machtige Domo-concern op de knieën te krijgen. De grote Beilense zuivel-coöperatie heeft gisteren in Norg medegedeeld dat zij het dwangmatige karakter van het Domo-melktankplan voor het Zuidelijk Westerkwartier terugneemt.

De Domo stuitte enkele maanden geleden op onverwachte tegenstand, toen zij de Marumer melkfabriek, een volle dochter, aanwees als eerste, waar de overschakeling naar melktanken verplicht werd. Enkele niet-leden-leveranciers besloten daar tegen in het geweer te gaan. Vooral de dwang zinnigde de zgn „vrije boeren” niet. Binnen korte tijd wist een aktiekomit  vierhonderd handtekeningen te verzamelen, ook van Domo-leden.

Toen praten met de Domo niet meer hielp, besloot een harde kern onder de „bussenboeren” tot aktie over te gaan. Bij verrassing verscheen men de vorige week onaangekondigd met zo'n 15.000 liter melk bij de ZOH in Oosterwolde, een situatie die sindsdien niet is veranderd. Ook gisteren werd de dagopbrengst, een kleine 800 bussen, nog bij de Friese coöperatie afgeleverd. Hoewel er tussen de beide coöperaties goede betrekkingen bestaan, besloot de direktie van de Zuid Oosthoek de melk wel in ontvangst te nemen.

Handenklappend

De overrompelingsaktie van de vrije boeren, gecoördineerd door **Jan Boerema** uit **Groetegast**, leidde in het Domogebied, waar het melktankplan ruim twee jaar geleden zonder verzet was aangenomen, tot de nodige deining. Toen vorige week dinsdag de protesterende boeren voor de eerste keer hun eigen melkroute reden, stonden ook Domo-leden handenklappend langs de weg. Zij moesten zich tot deze openlijke sympathiebetuiging beperken, omdat de leden in tegenstelling tot de vrije boeren, leveringsplicht hebben.

De Domo heeft destijds het besluit van verplicht tankmelken uit rationele overwegingen genomen. Hoewel de gebelgdheid bij de agrariërs vooral voortkwam uit het niet willen accepteren van enige dwang, spelen ook financiële factoren mee in het groene verzet. Tot de tegenstribbelende veehouders behoren zowel boeren met twee als met vijftig koeien.

„Mis-taxatie”

Het lijkt er op dat de normale verhoudingen tussen de Domo en haar leveranciers in het Zuidelijk Westerkwartier na de concessies van het bedrijf nu snel terug zullen keren. Het Domo-bestuur deed mededeling van zijn tegemoetkomende opstelling in het melk-conflict tijdens een ronde-tafelgesprek met de aktievoerende boeren in een Norger hotel. Het overleg nam ruim anderhalf uur in beslag. Daarbij was als intermediair ook het bestuur van de Zuidoosthoek in Oosterwolde aanwezig.

Na afloop van het onderhoud achter gesloten deuren zei de heer Samuel W. Meishuizen van de Domo dat aan het besluit om in het Zuidelijk Westerkwartier het tankmelken verplicht te stellen een mis-taxatie ten grondslag heeft gelegen - „We moeten dat eerlijk bekennen”. Hij verklaarde het helemaal niet dramatisch te vinden als er op zeker moment op grond van een niet verwachte ontwikkeling moet worden bijgestuurd. Mede namens de zuster coöperatie in Oosterwolde kon hij mededelen dat de situatie, zoals die de afgelopen weken gegroeid was, in het belang van de beide coöperaties zo snel mogelijk moet worden beëindigd. Van Domo-zijde werd ontkend dat de betrekkingen tussen de fabrieken de afgelopen dagen vertroebeld zouden zijn geweest.

Geen akties meer

De boeren hebben tijdens het overleg toegezegd geen nieuwe akties meer te zullen ondernemen. Het komité blijft echter wel bestaan en zal straks, zo zijn beide partijen overeengekomen, gaan functioneren als een soort overlegorgaan met de Domo-direktie. Zodra de rust aan het groene front in Zuid-WestGroningen volledig is hersteld, zullen de meeste leveranciers, zo is de verwachting, wel weer terugkeren naar de fabriek in Marum. Voor het echter zover is, zal de Domo eerst over de brug moeten komen met een door de notaris gewaarmerkte verklaring, waarin de direktie haar gewijzigde uitgangspunten zwart op wit zet, verklaarde na afloop het aktiekómité in een gesprek met de pers. Men hoopt daarna een beroep te doen op de „bus-senboeren” om Marum weer de klandizie te gunnen. Of dat lukt? „Boeren bin gien zakkies meel, die beslissen zelf”, aldus een woordvoerder.

De Domo heeft gisteren in Norg desgevraagd gezegd dat zij volledig de financiële gevolgen op zich zal nemen als door de gewijzigde opstelling de strakke EEG-subsidie-regeling voor het tankmelken op de tocht zou komen te staan. Meishuizen: „Daar mag uiteraard geen lid de dupe van worden. Boeren, die zich aan het installeren zijn en misschien worden bedreigd door de consequenties van ons gewijzigde standpunt, kunnen op ons rekenen”.

1978

Leeuwarder Courant 1978-07-29

Tien miljoen kg melk naar Oosterwolde

Zuivelcoöperaties ZOH en Domo regelen geschillen.

(Van onze landbouwredacteur)

LEEWARDEN - De zuivelcoöperaties ZOH in Oosterwolde en de Domo in Beilen gaan hun geschillen regelen. Bij een grensregeling tussen beide coöperaties zal de Domo tien miljoen kg melk afstaan aan de ZOH. Wanneer in het Groningse Westerkwartier meer melkveehouders naar de ZOH overstappen dan overeenkomt met het kwantum van tien miljoen kg melk, zal de ZOH melk leveren aan de Domo om onderbezetting bij de Domo-bedrijven te voorkomen.

In het Westerkwartier was een groep boeren een actie begonnen tegen de Domo, omdat dit bedrijf een strikte regeling van de invoering van de melktanks op de boerderijen wilde. Deze groep stelde, dat de Domo haar toezeggingen omtrent de invoering van het tankmelken na vorige acties niet nakwam. Men wilde de melk derhalve leveren aan de coöperatieve zuivelindustrie de Zuid-Oost-Hoek te Oosterwolde, die ook fabrieken exploiteert in Elsloo en Olterterp. Omdat er geen grensregeling bestaat tussen ZOH en Domo kreeg de ZOH melk van veehouders uit het Domogebied aangeboden, omdat ze nog niet in de tank wilden melken.

De ZOH ging op dit aanbod van melk in, omdat men meende, dat de ZOH nog rechten heeft op melk in dit gebied. Bij de sluiting van de coöperatieve zuivelfabriek in **De Wilp** hebben de omliggende coöperaties indertijd de melk en de schulden van deze fabriek overgenomen. Zo kreeg ook de fabriek in Haulerwijk een deel van de melk uit De Wilp. Toen daarna Haulerwijk fuseerde met de ZOH voelden de boeren van De Wilp zich weer vrij te gaan en te staan waar ze wilden. Ze stuurden de melk naar de zuivelfabriek in Marum, die nadien in de Domo opging.

Bij de ZOH stond men op het standpunt, dat Marum de afspraken geschonden had die er inzake de schulden van De Wilp gemaakt waren. Omdat de melkprijs van de ZOH beter is in de loop der jaren dan die van de Domo is het in het gehele westelijke deel van Drente en in het Westerkwartier een neiging onder de veehouders om hun melk naar de ZOH te leveren. Dit leidde tot een conflict tussen de Domo en de ZOH, dat zelfs invloed heeft op de hele Nederlandse zuivelpolitiek. De Domo heeft namelijk duidelijk laten merken, dat haar geringe bereidheid om mee te werken aan een regeling voor de kaasproductiebeheersing ook verband hield met het veel grotere belang dat de ZOH bij een regeling van de kaasproductie heeft dan de Domo.

Drs. Rinse Zijlstra heeft als voorzitter van de zuivelbond FNZ de beide zuivelcoöperaties tot elkaar gebracht en ook de groep boeren in de besprekingen betrokken, die een handtekeningenactie tegen de Domo hebben gevoerd in het Westerkwartier. Drs. Zijlstra zegt nu in een communiqué, dat de dagelijkse besturen van de beide zuivelcoöperaties tot een volledige overeenstemming zijn gekomen „terzake van het gezamenlijk te boeren beleid”. Er zijn melkleveranties afspraken gemaakt over de melkleveranties in het gebied, waar de ZOH en de Domo beide komen.

Wat betreft het Zuidelijk Westerkwartier is besloten, aldus drs. Zijlstra, tot een onderlinge afstemming te komen van het ook voor de verdere toekomst te voeren beleid. In de overeengekomen regeling is ook getracht, aldus drs. Zijlstra, zoveel mogelijk met de wensen rekening te

houden, die er bij de groep boeren leven, die de handtekeningenactie hebben gevoerd. De besturen van de ZOH en de Domo hebben voorts besloten een contactcommissie in te stellen, waarvan drs. Zijlstra voorlopig voorzitter is en waarin ook de vertegenwoordiger van de actieboeren zitting kan krijgen.

Naar wij vernemen houdt een en ander niet in, dat de ZOH bij de boeren in het Westerkwartier het tankmelken verplicht zal stellen. De ZOH schrijft de boeren het tankmelken niet voor en blijft de bussen ophalen. De bussenroutes werden echter niet verlegd. Een en ander betekent wel, dat de bussenontvangst in Elsloo beter benut kan worden. De bussenontvangsten in Oosterwolde en Olterterp zijn tot hun maximale capaciteit bezet.

Lecuwarder Courant 1979-03-31

De Veemarkt – opinie landbouwredacteur over Domo

.....
EEN COÖPERATIE, waarvan de boeren niet weten, wat ze eraan hebben is de Domo. Bestuur en directie besloten op een gegeven moment, dat er een omschakeling van bussen op melktanks moest omen. Het besluit bleek niet voor discussie vatbaar. De bedoeling was snel om te schakelen van het snel duurder wordende bussentransport op het goedkopere en arbeid-besparende tanktransport. Die omschakeling kost de Domo overigens stromen melk omdat de kleine boeren het laten afweten.

Meesmuilend vertelde deze week zo'n boer bij Roden hoe hij eigenlijk al lang in de tank had moeten volgens het plan van de Domo, maar de Domo moet als gevolg van de weerstand van de boeren de plannen voortdurend opschorten. Aanvankelijk zat er vooral in het Westerkwartier onder de Groninger boeren een haard van verzet, maar dat verzet slaat wat naar andere gebieden over.

Onze boer gaat niet in de tank, zodra die verplichting komt, stopt hij met melken. De houding van de boeren in het Westerkwartier kon hij wel begrijpen. Wat die in de laatste vijftig jaar met hun coöperaties beleefd hebben, verklaarde alles. Altijd ging het mis, met het strokarton, met het aardappelmeel, met de exportslachterij, met de zuivelfabriek. Het heeft de pit uit de boeren gehaald.

Veertien dagen geleden had de Domo in het Drentse Roden, vlak bij de stad Groningen, de bussenontvangst willen sluiten. Er wordt nog ruim vijftien miljoen kg melk op die ontvangst aangevoerd en de hoeveelheid zou ook nog wel op de melkontvangst in Marum terecht kunnen.

Als alles besloten is bij de Domo en ieder zich gereed maakt voor de nieuwe situatie, komen vijf melkrijders van Roden vragen hoe laat ze met hun bussen in Marum terecht kunnen. Ze moesten achter aansluiten en ze zouden dan pas in de loop van de middag, in ieder geval na twaalf uur van hun ochtendrit thuis komen. Is dat niet een beetje laat. Meteen besluit de Domo om de melkontvangst in Roden open te laten voor de aanvoer van melk.

Als we in Roden informeren naar de gang van zaken, blijken er verschillende versies in omloop.

Het hangt er wat van af, wie aan het woord is. Een melkrijder: Ik heb gezegd, dat het te laat werd en dat ik het niet deed. De Domo heeft kennelijk op het laatste moment geen oplossing kunnen vinden om haar plannen te redden. Ze heeft zich bij de melkrijders neergelegd.

Dat werd bestuur en directie gemakkelijk gemaakt vanwege het feit, dat er al telefoontjes uit Drente naar de coöperatie in Oosterwolde gingen, waarin melk werd aangeboden. Een en ander is slechts een klein incident in de zuivelhistorie, maar de noordelijke zuivelcoöperaties staan voor grote beslissingen en we hebben willen aangeven, dat er verrassingen mogelijk zijn.

.....

ONENIGHEID OVER LEVEVERING MELK**Boeren dreigen melkfabriek in Hoogeveen te bezetten****(Van een onzer correspondenten)**

Ongeveer tachtig melkveehouders uit Zuidwolde en Hoogeveen dreigen de zuivelfabriek DOC in Hoogeveen te bezetten. Vanaf half elf vanmorgen bevinden zij zich in de hal van het kantoor van de fabriek aan de Alteveerstraat. De boeren eisen van het bestuur van de fabriek, dat ze als lid worden geschrapd.

De gegijzelde bestuursleden van de Coöperatieve Melkfabriek in Hoogeveen, hier gefotografeerd in de kantine

Ze werden vanmorgen ontvangen door adjunct-directeur P. Boustra. Deze stelde voor om met de woedende veehouders vanmiddag op neutraal terrein te gaan praten. De boeren weigeren dit. Zij eisen een gesprek met het bestuur van de DOC (Drents Overijsselse Combinatie); eerder willen zij de fabriek niet verlaten. Daarop zegde de directie een gesprek in de fabriek toe, dat om half twee zou beginnen.

„De fabriek zal bezet worden, als het bestuur niet aan onze eisen voldoet,” zegt melkveehouder L. Zomer uit Alteveer, een van de mensen van de initiatiefgroep.

„Het is nu tijd om spijkers met koppen te slaan. Ze hebben lang genoeg met ons gesold”.

De boze boeren leveren sinds vorige week hun melk in bussen aan de coöperatieve zuivelfabriek in Staphorst. Ze maken deel uit van een groep van 370 boeren, die zich dit voorjaar keerde tegen de plannen van de DOC om binnen twee jaar over te schakelen van melkbussen op melktanks. Samen vormen deze 370 melkveehouders ruim de helft van het aantal leden.

Een initiatiefgroep uit deze boeren heeft dit voorjaar een nieuwe melkveehoudersvereniging opgericht. Volgens deze werkgroep betekenen de DOC-plannen de genadeslag voor hon-

derden kleine boeren. Deze kleine boeren worden er volgens hen uitgewerkt, omdat ze voor het bedrijf te kostbaar worden.

Het bestuur van de DOC heeft volgens de initiatiefgroep de fabriek in Staphorst verboden de bussenmelk uit ZuidDrenthe af te halen. De fabriek in Staphorst heeft dit verbod naast zich neergelegd.

Nieuwsblad van het Noorden 1978-09-05 blz. 1

DOC. Hoogeveen ‘Gijzeling bestuur’ op kantoor door boze bussenboeren

Woedende boeren houden bestuur zuivelfabriek in Hoogeveen vast

Met het vasthouden van vier bestuursleden van de Hoogeveense zuivelfabriek DOC (Drents Overijsselse Combinatie) is het onbehagen van een grote groep kleine boeren uit Zuid-Drenthe gisteren tot een uitbarsting gekomen. Omdat de DOC wil overstappen van melkbussen op melktanks, worden de boeren verplicht zo'n tank aan te schaffen. Dat vergt een investering die zeker honderd kleine boeren te machtig wordt.

Reden waarom ongeveer 80 woedende veehouders gisteren de zuivelfabriek in Hoogeveen bezetten, om op die manier hun lidmaatschap van de coöperatie beëindigd te krijgen, zodat ze hun bussenmelk aan een andere fabriek mogen leveren. Op de foto enkele van de veehouders.

(Zie verder pagina 3 en 15)

Gelatenheid bestuur voorkomt vechtpartijen in Hoogeveen Dreigende sfeer bij bezetting fabriek

(Van een onzer correspondenten)

Het ging gisteren heet toe tijdens de bezetting van de Hoogeveense zuivelfabriek door ongeveer tachtig woedende boeren. Af en toe scheelde het maar weinig of de verhitte discussies tussen de bezetters en vier bestuursleden, die werden vastgehouden in de kantine, liepen uit op massale vechtpartijen. Het is vooral te danken aan de gelatenheid, waarmee de bestuursleden de boosheid en ergernis van de boeren over zich heen lieten gaan, dat men niet met elkaar op de vuist ging.

De actie in Hoogeveen begon gistermorgen rond half elf. Enkele tientallen boeren meldden zich in het kantoor van de fabriek om hun lidmaatschapskaarten op te eisen. Ze willen uit de coöperatie treden zonder de boete te betalen, die daarvoor volgens de statuten verschuldigd is.

Adjunct-directeur P. Bouwstra stond de boze veehouders te woord, omdat directeur B. G. Mintjes voor een veekeuring naar Amsterdam was. Hij weigerde de kaarten af te geven. Dat was voor de boeren aanleiding bij de fabriek te blijven posten en de komst van het bestuur te eisen. In korte tijd groeide hun aantal aan tot ongeveer tachtig. Rond het middaguur verzamelde de groep zich in de kleine kantine achter de fabriek, waar tegen half twee ook vier bestuursleden (voorzitter L. Struyk, vice-voorzitter Th. Kikkert, A. Steenbergen en H. Thalen), Bouwstra en een boekhouder aanwezig waren. In het gesprek, waarbij over en weer harde woorden vielen, stelde voorzitter Struyk dat voor beëindiging van het lidmaatschap zonder boete, een wijziging van de statuten nodig is. En een statutenwijziging kan alleen doorgevoerd worden in een ledenvergadering.

Tegen half vier stelde Geert Olde uit Kerkenveld namens de boeren een ultimatum: Onze lidmaatschapskaarten terug of het bestuur komt de kantine niet uit. De kantine werd ontoegankelijk voor buitenstaanders, en de bestuursleden mochten alleen onder geleide naar het toilet. Omstreeks vijf uur vertrokken de eerste bezetters om thuis te gaan melken en eten, en werd een ploegensysteem ingesteld om de bezetting voort te zetten.

In het begin van de avond kwamen politiecommissarie L.G. Visser en hoofdinspecteur J.R. Hombert naar de kantine om met de bezetters te onderhandelen. Zij wisten te bereiken dat even later een delegatie van de boeren samen met de vier bestuursleden naar het raadhuis ging om daar samen met bemiddelaar burgemeester J.A. Oosterhoff te proberen uit de problemen te komen. Dat gesprek verliep zeer moeizaam, en werd aan het slot ook bijgewoond door de hoofdofficier van Justitie in Assen, mr. J. Muntendam. Hij was er omdat er sprake was van vrijheidsberoving.

Drie uur

Pas tegen elf uur, na ruim drie uur vergaderen, konden de vier bestuursleden naar huis gaan, en vertrokken de afgevaardigden van de bezetters (Harm ten Heuvel uit Ten Arlo, Freerk Olde uit Kerkenveld en Albert Stoefzand uit Hoogeveen) naar de kantine. Harm ten Heuvel las daar een verklaring voor die door het bestuur van de DOC was getekend. Daarin werd er mee akkoord gegaan om binnen twee maanden een uitspraak van de rechter te vragen inzake een rechtmatige beëindiging van het lidmaatschap van de bussenboeren van de DOC in afwachting van die uitspraak zullen de ontevreden boeren hun melk blijven leveren aan de zuivelfabrieken in Hoogeveen en Zuidwolde

„We hebben niets anders te verliezen dan alleen de centen van het kort geding (gericht tegen de statuten van de coöperatie),” aldus de heer Ten Heuvel, die zijn collega's niet aan wilde sporen de levering van melk aan de fabriek in Staphorst voort te zetten.

Volgens de heer Ten Heuvel is van een gijzeling van de vier bestuursleden geen sprake geweest. „Gijzeling is een hartstikke mooi modewoord. Hier was absoluut geen gijzeling; hier is niets gegijzeld. Het bestuur zat rustig in de kantine met ons te praten.” Hij verwacht niet dat het bestuur een aanklacht tegen de bezetters zal indienen.

Mr. Muntendam bekijkt of inderdaad van een gijzeling dan wel van lokaalvredebreuk sprake is geweest. De boeren hebben als lid van de coöperatie niet anders gedaan dan de kantine, die hun eigendom is, gebruikt.

Tijdens de actie kwamen sympathiebetuigingen binnen van boeren uit het **Groninger Westerkwartier**. In Koekange (Gem. De Wijk) kwam gisteravond spontaan een handtekeningenactie op gang om de actie in Hogeveen te steunen. De hele avond was het zwart van de mensen op het terrein en in de straten rondde zuivelfabriek.

Zie ook pagina 25

Nieuwsblad van het Noorden 1978-09-05 blz. 4

Een actie loopt uit de hand

Als een tachtigtal melkveehouders uit Hogeveen en Zuidwolde in beweging komt en het bestuur van de zuivelfabriek DOC zo op de nek springt, dat iedereen behalve de boeren zelf van een gijzeling spreekt, is er natuurlijk iets aan de hand. Agressie ontstaat niet zo maar, omdat een pilsje slecht valt of zo.

Voor de rest van het land, de provincialen van Amsterdam, Den Haag en Rotterdam, is er weer reden om meewarig te lachen. Die boertjes van buut'en, elke keer als de kippedrift hen naar het hoofd stijgt doen ze weer iets gek, pesten ze een burgemeester weg, zoals Sake van der Ploeg in Oude Pekela, of sluiten bestuurders in een kantine op. Zo'n radioreporter heeft het in zijn randstedelijke arrogantie over een „eigenlijk wel grappige situatie.” Maar hij zit in een CAO en zijn centen zitten goed, wat er verder in ons land ook mis kan gaan.

Niet dat er iets goeds te zeggen valt over wat de „bussenboeren” rond Hogeveen gedaan hebben. Gijzelen is helemaal niet grappig, ook al bestond er geen gevaar voor het leven van de bestuurders van de coöperatieve zuivelfabriek Drents-Overijsselse Combinatie. Het is in ieder geval op het juridische vlak wederrechtelijke vrijheidsberoving en op het menselijk vlak enkele uren van angst en vernedering.

Maar er zal geen aanklacht worden ingediend. Burgemeester mr. J. A. Oosterhoff kreeg de zaak weer in het goede spoor en nu zal de zaak via een kort geding voor de rechter worden uitgevochten. Zo hoort het ook, zo had de zaak van het begin af aan moeten worden aangepakt.

De achtergrond van deze zaak is natuurlijk, dat de „bussenboeren” zelf gefrustreerd zijn. Het zijn over het algemeen kleine veehouders en nu de DOC besloten heeft om in de toekomst alleen nog maar via koeltanks de melk af te nemen, komen er nogal wat financiële moeilijkheden. De aanleg van een tank is tot daar aan toe, maar vaak moeten er wegen verhard worden

om de zware tankauto's bij de boerderij te laten komen en dat kost duizenden, soms tienduizenden guldens. Of zoals een woordvoerder het zei: „Voor je het weet ben je Raboboer: voortdurend in de schuld.”

Weglopen uit de DOC is niet makkelijk. Artikel 12 van de statuten legt aan degene, die de coöperatie verlaat een forse boete op. Het juridische geding zal zich in hoofdzaak concentreren op de vraag, of dit in de gegeven omstandigheden terecht is. Het is in ieder geval te hopen, dat de emoties dan wat afgekoeld zijn, maar het is natuurlijk niet toevallig, dat het steeds in dit doodarme gebied is, Hoogeveen, Zuidwolde, Hollandscheveld, dat er toestanden ontstaan.

Net zo min, dat het Oude Pekela is, dat op soortgelijke manier in het nieuws komt. In deze plaats gaat binnenkort de kartonfabriek De Union dicht: een verschraling van het werkklimaat, dat niet zou mogen. Maar daar wordt in de rest van het land geen aandacht aan besteed. Wel aan het merkwaardige besluit van het gemeentebestuur, aan ex burgemeester Sake van der Ploeg geen afscheid aan te bieden. Sommigen zullen dat typisch Gronings noemen: wij hebben de pest aan die man en wij hebben ruzie, dus waarom zou je nog goedendag zeggen.

Maar hoewel men over de populariteit van Sake (die zulke onaangename dingen over het karakter van zijn Pekelders heeft gezegd) geen enkele illusie hoeft te hebben, zullen er ongetwijfeld burgers zijn, die misschien de behoefte, maar ook het fatsoen hebben om een man (welke fouten hij ook heeft), die zo gruwelijk gepest is en op zijn manier hard voor de gemeente gewerkt heeft, een hand te geven. Al was het alleen maar uit menselijke solidariteit. Maar nee, men blijft hufterig tot het einde. Gelukkig zijn er enkele mensen in Oude Pekela, die hier anders over denken, hopelijk meer, dan zo oppervlakkig lijkt. Maar in Amsterdam, Den Haag, Rotterdam en Hilversum gniffelt men achter de hand.

Nieuwsblad van het Noorden 1978-09-05 blz. 15

'Aanbieden van petitie heeft niets geholpen'

Laatste verzet tegen melktank hevigst

Terwijl in vrijwel geheel Groningen en Drenthe de veehouders, soms mokkend en morrend en af en toe fel protesterend, inmiddels van de melkbussen overgestapt zijn op grote koeltanks is in en rond Hoogeveen het verzet tegen de gedwongen omschakeling in alle hevigheid losgebarsten. Het laatste I?1 verzet in Groningen en Drenthe lijkt in deze contreien het sterkst te gaan worden.

„Ik weet niet hoe het afloopt. Maar het konden wel eens Hollandschevelsee toestanden worden”, zegt een van de protesterende veehouders. L. Zomer uit Alteveer. Hijzelf stapte vijf jaar geleden overigens al over op een melkkoeltank, maar heeft zich bij de boeren, die de bussen al dan niet uit financieel oogpunt willen houden, aangesloten.

„Zelf ben ik zeker niet tegen zo'n tank, maar ik vind dat de mens hier een klein beetje vrijheid moet houden. We moeten hier niet op de Russische toer door iedereen maar alles van bovenaf op te leggen”.

De DOC (Drents-Overijsselse Combinatie) in Hoogeveen is een van de weinige, nog niet door het grote melkconcern DOMO opgeslokte, overgebleven kleinere zuivelfabrieken in het Noor-

den. Net als de grote broer de DOMO dat al bijna geheel rond heeft, is de DOC ook begonnen met de omschakeling van melkbussen op melktanks.

De voordelen daarvan zijn bekend: niet elke dag hoeft de melk te worden opgehaald, de melk wordt via de tank gekoeld aan de fabriek geleverd en het dagelijks zware gezeul met de vele kilo's wegende bussen behoort tot het verleden.

Financieel

De nadelen zijn voornamelijk financieel: hoewel de huur van een tank meestal makkelijk op te brengen is en dit bedrag bijvoorbeeld bij de DOMO via een toeslag op de gekoelde melk er wel weer uitkomt, moet de veehouder zelf nog investeringen doen.

„Zo'n tank kost eigenlijk niets”, aldus de heer H. de Kroon van de Groninger Maatschappij van Landbouw. „Dat heeft de boer er zo weer uit, maar wil hij echt profijt van zo'n tank hebben, dan moeten er leidingen worden gelegd van de stal naar de tank. Dat vraagt een forse investering.

(Bedragen van f 15.000 zijn niet ongebruikelijk - red.) Maar er komt nog wat bij kijken voor sommige veehouders. De boerderij moet voor de wagen van de rijdende melkontvangst bereikbaar zijn. Soms liggen de boerderijen ver van de verharde weg en moet de veehouder op eigen kosten een stuk weg laten aanleggen. Daardoor kan de investering wel oplopen tot een ton of meer”.

Volgens veehouder Zomer in Alteveer is dat in de omgeving van Hoogeveen ook het grote probleem. „Kijk maar es rond hoe ver sommige boerderijen hiervan de weg al staan”.

Genegeerd

Het bestuur van de DOC in Hoogeveen heeft de huidige actie kunnen zien aankomen, aldus Zomer. „Al drie jaar hebben we ons er op een eerlijke manier tegen verzet. Het bestuur heeft ons echter genegeerd. Dit voorjaar nog hebben we een petitie aangeboden met vierhonderd hondtekeningen, afkomstig van meer dan de helft van de leden. Daar hebben ze zich echter niets van aangetrokken. Dat is toch geen beleid, en over de coöperatieve gedachte wil ik het dan helemaal niet meer hebben”.

„Dat de DOC wil overgaan op melktanks akkoord, maar de mensen die dat niet willen of kunnen moeten ze toch de vrijheid geven met hun bussen naar een andere fabriek te gaan”, aldus veehouder Zomer.

Dat protesten tegen de verplichte melktanks soms wat uithalen, bleek vorig jaar in het Groninger Zuidelijk Westerkwartier, waar een zestigtal boeren van de DOMO ontheffing kregen. Ten opzichte van de grote DOMO ging het daar maar om een gering aantal „onwillige” boeren. Bij de DOC in Hoogeveen ligt de situatie geheel anders. De zuivelfabriek is in een benarde positie gekomen en wordt door de „dwarsliggers” in heer bestaan bedreigd. Door de houding van deze boeren kan de fabriek in Hoogeveen genoodzaakt worden haar produktie tot de helft terug te brengen.

Het verhaal van de protesterende veehouders, dat velen van hen (met name de kleintjes) er door de invoering van de melktanks mee op moeten houden, wordt ten dele door de heer De Kroon van de *Groninger Maatschappij van Landbouw* ontzenuwd. „Dat zijn er wel een paar, maar vooral die toch al van plan waren er met een paar jaar uit te stappen. Over het algemeen schijnt met tankmelken met tien koeien al uit te kunnen. Het aantal dat in de afgelopen jaren in de provincie Groningen door het melktankplan van de DOMO de koeien heeft weggedaan loopt echt niet in de tientallen”

JAN C. DE POEL

Nieuwsblad van het Noorden,
07 september 1978, blz.2

Zuivelbond peilt kansen op bemiddeling

(Van onze correspondent)

Of een bemiddelingspoging van de zuivelbond FNZ in het conflict tussen de **Hoogeveense** zuivelcoöperatie **DOC** en een actiegroep van Zuiddrentse bussemmelers zin heeft, zal nog nader moeten worden bekeken. Op zijn initiatief heeft drs. Rinse Zijlstra met FNZ-secretaris, ir. Wybren Dijkstra gisteren een gesprek gehad met het bestuur van de **DOC** in **Hoogeveen** over het conflict, dat eerder deze week leidde tot de gijzeling van het bestuur door een actiegroep die zich tegen de invoering van het tankmelkproject bij de **DOC** verzet.

Het gesprek heeft een oriënterend karakter gehad. Drs. Zijlstra wil nu ook nog een gesprek met de actiegroep om na te gaan of een poging tot bemiddeling succes heeft.

Nieuwsblad van het Noorden,
27 september 1978, blz.15

Boze boeren dagen **DOC** voor rechter

Omdat de bemiddelingspoging van drs. R. Zijlstra (voorzitter van de Federatie van Nederlandse Zuivelbonden) in het conflict tussen een aantal boeren in Zuid-Drenthe en het bestuur van de **Hoogeveense** zuivelfabriek **DOC** is mislukt, willen de boeren via de rechter hun lidmaatschap van de coöperatie zonder boete beëindigen. De boeren hebben een kort geding aangespannen tegen de **DOC** (Drents-Overijsselse Combinatie), dat volgende week dient voor de rechtbank in Assen.

Van de 1050 boeren die nog lid zijn van de **DOC**, moeten er volgens de plannen in 1980 nog 750 over zijn. Veel boeren willen niet meewerken aan die sanering, en wensen daarom de banden met de **DOC** te verbreken. Ze willen hun melk leveren aan de fabriek De Nijverheid in Staphorst.

Nieuwsblad van het Noorden, 04 oktober 1978, blz.1

Onduidelijkheid over statuten **Hoogeveense** fabriek Melkveehouders stellen hun geding tegen zuivelfabriek uit

(Van een onzer verslaggevers)

De busboeren in en rond **Hoogeveen** stellen het kort geding, dat zij deze week tegen de zuivelfabriek **DOC** zouden aanspannen, enkele weken uit. Dit is gisteren besloten na een gesprek tussen vertegenwoordigers van de boeren die hun lidmaatschap van het **DOC** op willen zeggen en hun Arnhemse advocaat mr. W.H.F. van Veen. Er zijn in de loop der jaren zoveel statutenwijzigingen bij de zuivelfabriek geweest, dat het erg moeilijk is om op grond daarvan nog deze week een kort geding te voeren.

Voorzitter Harm ten Heuvel van de actiegroep is zeer verontwaardigd over het feit dat de zuivelfabriek, ondanks de

afspraken die na de bezetting van de kantine op 4 september zijn gemaakt, diverse boeren heeft benaderd dat zij per 29 oktober rekening moeten houden met gewijzigde routes van de melkauto's. Dat betekent dat deze boeren hun bussen met melk op een andere plek moeten zetten. „Sommige boeren wel een kilometer van hun huis”, zegt Ten Heuvel.

Volgens directeur B.G. Mintjes van het **DOC** is het niet waar dat de melkauto's andere routes gaan rijden. „Wel gaan we in plaats van twee keer per dag in het vervolg één keer per dag lossen. Welke hinder de boeren daarvan onder vinden is mij een raadsel.”

Advocaat Drentse busboeren voor rechtbank: 'Bestuur van Melkfabriek vertelde halve waarheden'

(Van een onzer verslaggevers)

Het bestuur van de Hoozeveense zuivelfabriek DOC (*Drents Overijsselse Combinatie*) heeft zijn leden over het in te voeren melktankplan altijd „halve waarheden verteld en misleidende informatie verstrekt.” Dit zei gisteren mr. W. van Veenoor de Asser rechtbank tijdens het proces, dat de busboeren uit Hoozeveen en Zuidwolde hebben aangespannen tegen het DOC-bestuur.

De busboeren eisen van de DOC hun lidmaatschapskaarten op, omdat de Hoozeveense fabriek niet langer hun bussenmelk wil ophalen, terwijl de melkfabriek in Staphorst dit wel wil.

Men gijzelde daartoe zelfs (zoals gemeld) vorig jaar een aantal bestuursleden.

Omdat men het onderling niet eens kon worden besloten de busboeren tenslotte om de zaak voor de rechter uit te vechten. De advocaat van de busboeren, mr. W. van Veen, betichtte de DOC-leiding van misleiding, omdat er twee jaar geleden toen drie melkverenigingen met de DOC een fusie aangingen door de DOC-leiding gezegd werd dat het melktankplan niet direct van toepassing zou zijn op deze busboeren.

„Maar van die belofte is geen bliksem terecht gekomen. De DOC wist toen al dat ook deze boeren eraan moesten geloven. De kleine boeren moesten de coöperatie wel groot maken, maar ze moeten nu uitgerangeerd en gekortwiekt worden. Men voelt zich bedrogen,” aldus mr. Van Veen.

Grote leugen

Een discussie over het invoeren van het melktankplan is er volgens mr. Van Veen ook nooit geweest. „En het is een grote leugen van het DOC-bestuur als men stelt, dat er nooit formele verzoeken zijn gedaan om het melktankplan bij te stellen. Vorig jaar zijner zelfs 372 handtekeningen van busboeren overgelegd aan het DOC-bestuur om het busmelken te behouden. Maar het DOC-bestuur heeft zich daar als regentengezelschap niets van aangetrokken,” zei mr. Van Veen.

Mr. E. W. M. Meulemans, die voor de DOC als advocaat optrad, wees erop, dat de leden zich nu eenmaal hebben te houden aan de coöperatieve regels. „Als ze zo maar weg kunnen lopen, dan brengt dat de coöperatieve vereniging in gevaar,” aldus mr. Meulemans. En als de DOC zou instemmen met het verzoek van de busboeren, dan komt volgens hem een gedeelte van de subsidie, die de Stichting Ontwikkelings- en Saneringsfonds voor het invoeren van dit plan aan de DOC beschikbaar heeft gesteld, op de tocht te staan. Een boete van 10 procent is dan volgens mr. Meulemans onvermijdelijk.

Nieuwsblad van het Noorden,

09 februari 1979, blz. 3

Boze veehouders dagen zuivelfabriek voor de rechter

(Van een onzer correspondenten)

Dinsdagmiddag, 13 februari dient voor de rechtbank in Assen de verkorte procedure van de ongeveer honderd zogenoemde busboeren tegen de Drents-Overijsselse Zuivelcombinatie (DOC) in Hoozeveen, Ruinen en Zuidwolde. Begin september vorig jaar bezetten veehouders uit Zuid-Drenthe de kantine van de zuivelfabriek in Hoozeveen. Zij wilden hun lidmaatschapskaarten terug, omdat ze hun melk in bussen wilden leveren aan een fabriek in Staphorst. De DOC-fabriek verplichtte hen om kostbare melktanks aan te schaffen.

De ontevreden veehouders hebben een nieuwe vereniging opgericht, de Melkveehoudersvereniging Hoozeveen en Omstreken. Deze vereniging spant nu een proces aan tegen de zuivelcombinatie DOC. Volgens de statuten van de DOC kunnen leden alleen maar uitreden als ze een zeer hoge boete betalen. Dit boetebeding wordt door de nieuwe vereniging aangevochten.

Het melktankplan in Hoogeveen en omstreken leidt volgens mr. Meulemans „geenszins tot gedwongen liquidatie van veel leden. En zij die dat toch moeten, hadden hun melkvee ook zonder invoering van dit plan op korte termijn moeten afvoeren”. Het uittreegeld moet voor de hoeren best op te brengen zijn, aldus mr. Meulemans. Een bedrag dat hoogstens een kwart zal zijn van de bruto-inkomsten van de busboeren.

De rechtbank doet vermoedelijk binnenkort schriftelijk uitspraak.

● Ongeveer 70 busboeren uit Hoogeveen en omstreken waren gisteren naar het Asser gerechtsgebouw gekomen. Zij namen protestborden mee, met daarop teksten als „Door de wil van het DOC bestuur, voor ons het laatste uur” en „Bussen weg, boeren weg, graag ons recht. Anders komen wij bij de bijstand terecht”!

Busboeren' krijgen hun zin niet

'Uitspraak rechter kan leiden tot oorlog'

(Van een onzer verslaggevers)

„Ik ben bijzonder bang dat deze uitspraak van de rechtbank wel eens een oorlog tot gevolg kan hebben onder de boeren in Hogeveen en omgeving. Het gaat ten slotte om de vrijheid, die de boeren van de DOC (Drents-Overijsselse Combinatie) -zuivelfabriek elkaar geven.”

Zo reageerde gisteren een teleurgestelde veeboer A. Stuifzand uit Hogeveen, nadat de Asser rechtbank had beslist dat de melkbusboeren de DOC wél een schadevergoeding moeten betalen als ze hun lidmaatschapskaart terug willen. De rechtbank vindt dat het melktankplan van de DOC niet nietig kan worden verklaard. De busboeren werden veroordeeld tot het betalen van de kosten van de gerechtelijke procedure, een bedrag van 1475 gulden.

De busboeren spanden (zoals gemeld) een proces aan tegen de DOC, omdat ze gratis hun lidmaatschapskaarten terug willen hebben, nu de Hogeveense zuivelfabriek weigert om de melk nog langer in bussen te ontvangen. De zuivelfabriek in Staphorst wil dat wel, en daar willen de Hogeveense busboeren zich dan ook bij aansluiten. De boeren gijzelden daartoe vorig jaar zelfs een aantal bestuursleden in het kantoor van de zuivelfabriek.

De rechtbank wijst erop dat het melktankplan met instemming van de ledenraad is ontworpen. „Een besluit dat bindend moet worden geacht voor alle leden.” Als er boeren willen uitreden, dan zullen ze 30 procent van het bedrag, dat gemiddeld per jaar (met een maximum van 5 jaar) voor de geleverde melk wordt ontvangen, terug moeten betalen aan de DOC.” meent de rechtbank.

De rechtbank merkt op dat niet te voorspellen is hoe de situatie van de busboeren is tegen de tijd dat ze hun lidmaatschap op kunnen zeggen. Op zijn vroegst kan dat volgend jaar mei zijn. De rechtbank acht het namelijk niet ondenkbaar dat een aantal melkbusboeren dan geen melkveehouder meer zal zijn”, of in een ander opzicht niet meer voldoet aan de eisen van het lidmaatschap, waardoor kwijtschelding van de uittreesom mogelijk is.”

De gisteren aanwezige melkbusboeren, ongeveer vijftien, waren na afloop van de uitspraak erg teleurgesteld. „We blijven de melk in bussen leveren. Het aanschaffen van een melktank met alle andere kosten, die we daarvoor moeten maken, is veel te hoog. Maar ik denk niet dat we het er hij laten zitten,” zei busboer A. de Jonge uit Zuidwolde.

Het melktankplan van de DOC zou aanvankelijk vorig jaar oktober al in werking treden. Hangende het proces werd het uitgesteld. Als de boeren echter in hoger beroep gaan - en daar zag het gisteren gelet op de stemming wel naar uit -, dan wordt de invoering van het plan op-nieuw uitgesteld.

Geding tegen DOC-zuivelfabriek.

Drentse melkbusboer in ongelijk gesteld

(Van onze correspondent)

GRONINGEN - „Ik ben bijzonder bang dat deze uitspraak van de rechtbank weleens een oorlog tot gevolg kan hebben onder de boeren in Hoogeveen en omgeving. Het gaat ten slotte om de vrijheid die de boeren van de DOC (Drents-Overijsselse Combinatie)-zuivelfabriek elkaar ge-ven”.

Zo reageerde een teleurgestelde boer, A. Stuifzand uit Hoogeveen, nadat de Asser rechtbank had beslist dat de melkbusboeren de DOC wel een schadevergoeding moeten betalen als ze hun lidmaatschapskaart terug willen. De rechtbank vindt verder dat het melktankplan van de DOC niet nietig kan worden verklaard. De busboeren werden veroordeeld tot het betalen van de kosten van de gerechtelijke procedure, een bedrag van *f* 1475.

De busboeren spanden een proces aan tegen de DOC omdat ze gratis hun lidmaatschapskaarten terug willen hebben nu de Hoogeveense zuivelfabriek weigert om de melk nog langer in bussen te ontvangen. De zuivelfabriek in Staphorst wil dit wel en daar willen de Hoogeveense busboeren zich dan ook bij aansluiten. De boeren gijzelden daartoe vorig jaar zelfs een aantal bestuursleden in het kantoor van de zuivelfabriek.

De rechtbank wijst erop dat het melktankplan met instemming van de ledenraad is ontworpen. Als er boeren willen uittreden dan zullen ze 30 procent van het bedrag dat gemiddeld per jaar voor de geleverde melk wordt ontvangen terug moeten betalen aan de DOC, meent de rechtbank.

De rechtbank merkt op dat niet te voorspellen is hoe de situatie van de busboeren is tegen de tijd dat ze hun lidmaatschap op kunnen zeggen. Op z'n vroegst kan dat volgend jaar mei zijn. De rechtbank acht het namelijk niet ondenkbaar dat een aantal melkbusboeren dan geen melkveehouder meer zal zijn. „Of in een ander opzicht niet meer voldoen aan de eisen van het lidmaatschap waardoor kwijtschelding van de uittreedsom mogelijk is”.

Rechtbank Zwolle:

Boeren-leden niet gebonden aan hun Coöperatie

(Van -onze correspondent)

ZWOLLE - De coöperatieve vereniging voor de aankoop, verwerking en verkoop van melk en melkprodukten, DOC in Hoogeveen, heeft het kort geding verloren dat zij had aangespannen tegen zuivelfabriek „*De Nijverheid*” in Staphorst. Deze fabriek nam volgens de eisen onrechtmatig melk in ontvangst van boeren in Zuidoost-Drenthe, die contractueel verplicht waren tankmelk te leveren aan DOC. Met het vonnis van de president van de rechtbank te Zwolle, mr. F. C. Flieck, hebben de „melkbusboeren” dus een punt gescoord.

Al in 1978 is door het bestuur van DOC het zogenaamde tankmelkplan bekendgemaakt. De leden van de coöperatieve vereniging werden daarbij verplicht hun bussen te vervangen door een koeltank. Een aantal boeren besloot daarom hun lidmaatschap bij DOC op te zeggen, maar het bestuur weigerde dit te accepteren.

Een negental boeren zocht contact met de coöperatieve zuivelfabriek „*De Nijverheid*” in Staphorst; die wel bereid bleek de bussenmelk in ontvangst te nemen. Daarop spande DOC een kort geding aan tegen de Staphorster fabriek. De Hoogeveense vereniging eiste dat terstond het ophalen, ontvangen en verwerken van de melk van deze negen veehouders zou worden gestaakt met een dwangsom van 10.000 gulden per dag overtreding. DOC verweet *De Nijverheid* ongeoorloofde concurrentie en het profiteren van de contractbreuk die de boeren jegens haar hadden gepleegd.

Mr. Flieck, de president van de rechtbank voerde aan dat DOC op de door haar leden gepleegde wanprestatie een schadevordering kan instellen. Het is echter de vraag of DOC dit zal doen, gezien de door mr. Flieck aangevoerde argumenten. Uit het vonnis blijkt in ieder geval dat de president van de rechtbank te Zwolle van mening is dat *De Nijverheid* de boeren niet heeft aan, gezet tot het niet nakomen van de verplichting. De fabriek heeft de boeren: slechts willen helpen in hun moeilijke' situatie.

DOC voerde tijdens het kort geding aan dat het wezen van de coöperatieve zuivelverenigingen zou kunnen ontploffen als haar eis niet door de president zou worden toegewezen. Ontzegging van de eis zal volgens DOC moogerijk maken dat leden in strijd gaan handelen met hun coöperatieve verplichtingen.

Nieuwsblad vh Noorden 1980-12-24

BIJ FABRIEK IN STAPHORST

'Melkbussenconflict' is de wereld uit

De vier korte gedingen die de DOC zuivelcoöperatie uit Hoogeveen had aangespannen tegen vier veehouders, die hun melk in bussen leveren aan de fabriek *De Nijverheid* in Staphorst, zijn ingetrokken. Ook de appelprocedure die de DOC had aangespannen in hoger beroep tegen de fabriek in Staphorst, gaat niet meer door. Dit is het resultaat van een gesprek tussen het

bestuur van de DOC en een deputatie van de busboeren dat werd gevoerd onder leiding van de heer W. M. Dijkstra, landelijk secretaris van het FNZ (Federatie Nederlandse Zuivelbond).

Dit betekent dat het al enkele jaren slepende conflict waarbij de gemoederen in de boerengemeenschap in Hoogeveen en Zuidwolde bijzonder verhit raakten uit de wereld is.

Volgens mr. dr. P. Pover uit Zwolle, raadsman van de busboeren, ging het hier om een botsing tussen klein- en grootschaligheid. Van de 1800 boeren die alleen in Hoogeveen vroeger melk leverden aan de fabriek in Hoogeveen zijn er in het hele DOC gebied maar 800 over. Hiervan leveren al 600 melk (93 procent van de totale aanvoer) in tanks. 230 boeren krijgen nu nog de kans om hun bussen in Staphorst te leveren. „Dit gebied was sociaal -psychologisch”, aldus mr. Pover, „niet rijp voor een topcoöperatie, zoals de DOC voor ogen stond.”

Begin januari zal de heer Dijkstra nog een gesprek hebben met de busboeren en de DOC om de laatste puntjes op de i te zetten. Dit betekent dat de boeren in het DOC gebied voor zover het bussenvrij is gemaakt, voortaan hun melk in bussen mogen leveren aan de fabriek in Staphorst. Vanaf maandag zullen twee melkrijders dagelijkse met melk van ongeveer 80 veehouders naar Staphorst rijden. De enige voorwaarde van de DOC is dat wanneer één van de busboeren alsnog mocht overgaan op tankmelken, hij zijn melk weer levert aan de DOC in Hoogeveen of Zuidwolde.

1981

Nieuwsblad vh Noorden 1981-10-06

Boeren Hoogeveen willen proces tegen coöperatie

HOOGVEEN. Ongeveer 125 busboeren, verenigd in de *Vereniging van Melkveehouder Hoogeveen en Omstreken*, willen een proces aanspannen tegen het bestuur van de DOC zuivelcoöperatie die fabrieken heeft in Hoogeveen, Zuidwolde en Slagharen. Aan hun advocaat, mr. P. Pover in Staphorst, is opdracht gegeven om de procedure te starten. Het bestuur van de Vereniging van Melkveehouders beschuldigt het DOC-bestuur van valsheid in geschrifte en van het niet nakomen van gemaakte afspraken.

Dit deelde gisteravond Lucas Zomer, voorzitter van de Vereniging van Melkveehouders, mee in Hoogeveen.

Het aantal busboeren dat melk levert aan de zuivelfabriek *De Nijverheid* in Staphorst is gisteren uitgebreid met 44 tot 125. Gezamenlijk leveren ze ongeveer 8 miljoen liter melk per jaar, dit is een omzet van 5,6 miljoen gulden, die anders bij de DOC zou zijn gebleven.

„Toen eind vorig jaar een conflict met de DOC werd bijgelegd gaf de coöperatie op dat er nog 230 busboeren waren,” aldus de heer Zomer. „Hiervan hebben enkele tientallen hun bedrijf opgeheven. 125 boeren leveren nu aan Staphorst, maar 61 busboeren zijn onvindbaar. Wij hebben het DOC-bestuur diverse keren gevraagd een lijst te geven van die 61 boeren, maar die boeren bestaan gewoon niet.” aldus de heer Zomer. Wel heeft men volgens hem bij de fabriek in Staphorst maatregelen getroffen om de melkontvangst en de computer voor de boekhouding af te stemmen op die 61 melkveehouders die er nu niet blijken te zijn.

„Deze 61 verdwenen boeren vormen een van de argumenten, waardoor onze standpunten zich verhardten,” aldus de heer Zomer. Bovendien heeft volgens hem de DOC valse voorlichting gegeven, door de melkveehouders te vertellen dat de fabriek in Staphorst minder zou betalen voor de melk, terwijl de opbrengst volgen hem daar juist hoger is. „Verder zijn er afspraken gemaakt over de financiële afwikkeling van de gevoerde processen in de laatste drie jaren waaraan de DOC zich ook niet heeft gehouden,” aldus de heer Zomer.

1984

Nieuwsblad vh Noorden 1984-12-13

Veehouders Zuidwest-Drenthe in verzet tegen superheffing

Van onze correspondent

HOOGVEEN — Enkele honderden veehouders in Zuidwest- Drenthe in het gebied van de Coöperaties DOC in Hoogeveen, de Domo in Beilen en de Nijverheid in Staphorst, hebben hun handtekening geplaatst onder een brief aan de besturen van hun coöperaties. In die brief wordt met klem gevraagd om niet tot inhouding over te gaan van de zogenoemde superheffing. Een dergelijke inhouding is volgens de briefschrijvers ook in strijd met de doelstelling en zelfs met de statuten van de coöperaties.

Verder wordt voorzover nodig door de leden die de brief hebben ondertekend, aan de besturen verboden om melkgelden in te houden voor een internationale organisatie, als zelfs de ministers van Landbouw het er niet over eens zijn. Het Produktschap voor de Zuivel in Den Haag is gisteren van deze actie op de hoogte gesteld. De besturen van de drie coöperaties hebben nog

niet gereageerd. Wel de directies van de drie fabrieken. Deze willen in overleg met het Produktschap tekst en uitleg geven aan alle veehouders die de brief hebben getekend.

Het bestuur van de *Melkveehoudersvereniging Hoogeveen en Omstreken*, die de protestactie heeft georganiseerd, neemt hiermee geen genoegen. Woordvoerder L. Zomer uit Alteveer, van de Melkveehoudersvereniging, zegt dat zijn bestuur hiermee geen genoegen neemt omdat het een zaak is die alle veehouders aangaat. Als de coöperaties niet ingaan op de wensen van de veehouders, dan is volgens hem een kort geding mogelijk. Hij noemt het schandelijk zoals er gesjoemeld wordt met de boeren.

Bijlagen

Bijlage-1

Bron: <http://www.geschiedenis24.nl/andere-tijden/afleveringen/2007-2008/Hollandscheveld.html>

De opstand der braven in andere Tijden, donderdagavond 21:25 op Nederland 2

Hollandscheveld 1963

Het was de winter van de eeuw, 1963. In het Drentse Hollandscheveld werden drie boeren op straat gezet vanwege een schuld van een paar tientjes. Woedend waren de vrije boeren onder leiding van boer Koekoek en diens boerenpartij kwam in de kamer.

De woelige jaren '60 begonnen niet in de stad maar met een opstand van boeren op het Drentse platteland.

Inzet van de strijd was een heffing van het Landbouwschap: een soort van belasting die aan boeren werd opgelegd.

Onder leiding van boer Hendrik Koekoek vochten boeren deze principekwestie tot het bittere einde uit. Op 6 maart 1963 werden drie boerengezinnen in Hollandscheveld met huisraad, koeien en kippen op straat gezet.

Het was de koudste winter van de afgelopen eeuw. Het gezag trad op met harde hand. Honderden politieagenten, uitgerust met karabijnen en traangas, leverden een ware veldslag met de menigte boeren. Uiteindelijk moesten de boeren hun nederlaag erkennen. Maar als morele overwinnaar kwam boer Hendrik Koekoek uit de bus. In mei dat jaar won zijn Boerenpartij 3 zetels in de Tweede Kamer. Aan de kortstondige bloei van de partij – die vooral tégen was – kwam echter al snel door onderling gekibbel weer een einde.

Boeren blokkeren de weg

Koekoek en de vrije boeren

Boer Koekoek, geboren in Hollandscheveld, vertolkte de onvrede die al veel langer heerste onder de boeren. Op het platteland ging het slecht, de ene na de andere boer ging failliet, kleine keuterboeren verdwenen en schaalvergroting werd overheidsbeleid en met kracht gepropageerd door mensen als Sicco Mansholt.

Al in 1946 richtte Koekoek de *Landelijke Vereniging voor Bedrijfsvrijheid in de landbouw* (BVL) op, die zich keerde tegen de sterk genomen overheidsbemoeienis.

Meer vrijheid meer welvaart was het credo; overbodige ambtenarij moest worden aangepakt.

Boer Koekoek

Zo stond te lezen in het blad De Vrije Boer. Kritiek was er op veel overheidsmaatregelen, de rampschadewet, de eierprijzen, de melkprijzen, de Gezondheidsdienst voor dieren en hun verplichte keuring om TBC te bestrijden, alles voor de boeren samengepakt onder de noemer staatsdirigisme.

Het Landbouwschap en de vrije boeren

Het Landbouwschap was in 1954 voortgekomen uit de na de oorlog opgerichte Stichting voor de Landbouw (samengesteld uit vertegenwoordigers van de drie grootste organisaties van werkgevers en de drie van werknemers in de Landbouw).

Zelfgedragen verantwoordelijkheid in de land- en tuinbouw was het achterliggende motto, in een publieksrechtelijke bedrijfsorganisatie, zoals dat na de oorlog in Nederland in zwang was.

Het landbouwschap hield zich met uiteenlopende zaken bezig als dierziekte- en aardappelbestrijding, en tal van reguleringen om de land- en tuinbouwbedrijven te stroomlijnen. Dat viel niet makkelijk te verkopen. Boeren laten zich sowieso moeilijk de wet voorschrijven. De nieuwe structuur viel met name slecht bij de grote groep van ongeorganiseerden

Boer uit Hollandscheveld

Vooraf de in 1956 door het Landbouwschap opgelegde verplichte heffingen (noodzakelijk om het Landbouwschap te financieren) was de kleine boeren een doorn in het oog. Weliswaar werden de heffingen relatief opgelegd en ging het niet om grote bedragen, maar betalen aan een organisatie waar je niet van gediend bent ging vele kleine boeren te ver. Er werd massaal geweigerd om te betalen, zeker nadat in 1957 het Landbouwschap een dubbele heffing oplegde. De weigeraars werden door het landbouwschap aangepakt door beslag te leggen op roerende goederen en die dan publiekelijk via een openbare veiling te verkopen.

Door de opkomst van honderden Vrije Boeren werd er nauwelijks geboden en ging de te verkopen inboedel voor een appel en een ei via een stroman bij de eigenaar terug. Protesten van de Vrije Boeren blijven ondertussen doorgaan. In 1960 weigerde Hendrik Koekoek een aangiftekaart van het Landbouwschap te tekenen. Hij werd daarvoor beboet met 15 gulden boete of 3 dagen gevangenisstraf. Hendrik Koekoek wist echter arrestatie te voorkomen door tientallen vrije boeren op te trommelen op de dag van zijn arrestatie.

Een jaar later weigert Koekoek een Landbouwschapheffing van bijna 200 gulden te betalen. Koekoek zet zijn protest kracht bij door een wegblokkade van de rijksweg tussen Apeldoorn en Nunspeet. Nederland heeft er een nieuwe actiemethode bij.

Hollandscheveld maart 1963

De grootste actie van de Vrije Boeren tegen het Landbouwschap vond plaats op 5, 6 en 7 maart 1963 in het Drentse Hollandscheveld. Drie keuterboeren (Klaas Hartman, Benjamin Nijmeijer, en Daniël van der Sleen) waren al jaren verwikkeld in een strijd vanwege de opgelegde heffing.

Het ging om kleine bedragen, niet meer dan een paar tientjes. Principeel waren deze boeren tegen overheidsinmenging en dus weigerden ze, ook toen de dwangbevelen kwamen. Het kwam ze duur te staan, want het Landbouwschap koos ditmaal de confrontatie. Geen verkoop meer van roerende goederen, maar beslaglegging op onroerend goed, te weten de boerderij en het land.

De boerderij van Hartman in brand

In november 1960 vond de beslaglegging plaats en een jaar later, op 12 oktober 1961 werden de boerderijen per opbod verkocht bij de arrondissementsrechtbank in Assen. De Vrije Boeren boycotten met succes de verkoop. Noodgedwongen werd het Landbouwschap de nieuwe juridische eigenaar. De boeren bleven gewoon op de boerderij wonen en werken.

Deurwaarder Bodde zei in De Drentse en Asser Courant van zaterdag 2 maart: “Die boeren denken dat ik omver te praten ben; ze willen op mijn gemoed werken. Maar dat is zinloos. Die ontruiming moet doorgaan. Daar kan ik zelfs niets aan veranderen. Natuurlijk is het voor mij geen leuk karwei. Ik zal het doen met grote tegenzin. Dit is het naaste werk wat een mens zich kan denken. Mijn eigen medewerkers hebben de ontruiming geweigerd. Er komen dinsdag dus vreemden om de boel naar buiten te dragen. Alle boerderijen moeten leeg. Ook de stallen. Alles wordt volgens de voorschriften neergezet op de openbare weg”.

De karabijnbrigade gaat de boerderij van Hartman binnen

5 maart hadden honderden mensen zich verzameld bij de boerderij van Hartman, waar de eerste ontruiming werd verwacht, maar burgemeester Bakker en deurwaarder Bodde begonnen met Nijmeijer. De inboedel werd op straat gezet. De koeien werden het besneeuwde land ingedreven en pas 's avonds op last van de burgemeester van het land gehaald en in een noodstal ondergebracht. De bewoners zelf vonden onderdak bij familie en vrienden.

De karabijnbrigade, pas net opgericht als de eerste Mobiele Eenheid, ging met traangas en met knuppel de demonstranten te lijf. Er werd stevig gevochten, net als op de dag erna waarna Hartman ontruimd werd.

's Nachts ging boerderij Hartman in vlammen op. Brandstichting. Een dader werd nooit gevonden. Op 7 maart werd Van der Sleen ontruimd. Maar die kreeg spijt en betaalde alsnog, waardoor hij na drie dagen weer terugkeert naar zijn boerderij.

De twee andere boeren bleven nog enige jaren verwikkeld in een ingewikkeld juridisch steekspel, uiteindelijk werd de zaak geschikt.

Het succes van de Boerenpartij

Dankzij Hollandscheveld stond de Boerenpartij op de kaart. Koekoek en vooral Harmsen lieten zich goed zien in het conflict. En dat gaf de vrije boeren en de Boerenpartij landelijke bekendheid. Bij de Tweede Kamerverkiezingen in mei 1963 kwam de Boerenpartij met drie man in de kamer.

De anti-politicus Koekoek groeide al snel uit tot een van de bekendste kamerleden en de achterban van de Boerenpartij begon te groeien. Opvallend genoeg ook in de grote steden.

Boer Koekoek en Harmsen

Bij de gemeenteraadsverkiezingen in mei 1966 haalde de Boerenpartij zelfs 8.8 procent van de stemmen, omgerekend goed voor 14 kamerzetels.

Dat was het absolute hoogtepunt. Aan de kortstondige bloei van de partij – die vooral tégen was – kwam echter al snel door onderling gekibbel weer een einde.

Literatuur

Bertus ten Caat *De opstand der braven*. Boerendrama in Hollandscheveld 1963 (Hoogezand 1994)

E.J. Krajenbrink *Het Landbouwschap. Zelfgedragen verantwoordelijkheid in de land- en tuinbouw 1945-2001* (Nieuwerkerk aan de IJssel 2005)

Koen Vossen *De andere jaren zestig*. De opkomst van de Boerenpartij, jaarboek documentatiecentrum Nederlandse politieke partijen (2004)

Nederlandse Melkveehouders Vakbond – NVM – opgericht

DEN HAAG - Enige tientallen melkveehouders hebben zaterdag een nieuwe belangengroep opgericht, de Nederlandse Melkveehouders Vakbond (NMV). De NMV, onder leiding van J.C. Vogelaar, vindt dat de boerenorganisatie LTO-Nederland te weinig voor de belangen van de melkveehouders opkomt. Vooraf de discussie over de mogelijke afschaffing van de melk-quota gaat de verontruste melkveehouders een stap te ver.

Het broeit al enige tijd onder de melkveehouders. Binnen de Europese Unie (EU) gaan steeds meer stemmen op de melkquota en de superheffing af te schaffen. De produktiebeperking heeft zijn langste tijd gehad, omdat er een toevloed dreigt van melk uit Midden- en Oost-Europa en de VS. De melkveehouders in de EU moeten daarom leren leven met een vrije markt zonder produktiebeperking. In Nederland zou dat betekenen dat de melkprijs daalt naar twee kwartjes per liter. Nu krijgen melkveehouders nog drie kwartjes voor een liter.

In een nota van LTO over het zuivelbeleid in de EU wordt erkend dat de zuivelquota mogelijk moeten verdwijnen in de toekomst. Dat ging een aantal melkveehouders veel te ver. Veel melkveehouders hebben honderdduizenden guldens uitgegeven voor de aankoop van melk-quota. Afschaffing leidt tot een fikse financiële strop voor hen.

Daarnaast hebben de melkveehouders kritiek op de in hun ogen te slappe houding van LTO-Nederland ten aanzien van het mest- en ammoniakbeleid. De LTO-voorman van de melkveehouders, Pe Miedema, vond dat de melkveehouders niet mee moesten doen aan een mestboycot, omdat ze er weinig van te vrezen hadden. Dat kwam hem op forse kritiek van de achterban te staan, die juist grote problemen ziet bij de strenge normen voor het uitrijden van mest op hun land.

De afgelopen week probeerde Miedema nog de verontruste melkveehouders binnenboord te houden, maar tevergeefs. Daarmee is opnieuw een splitsing opgetreden bij de belangenbehartiging van de agrarische sector. Eerder richtten boze akkerbouwers al de Nederlandse Akkerbouw Vakbond op en verenigden varkenshouders zich in de Nederlandse Vakbond Varkenshouders.

Boer Koekoek: Pionier, paljas en protest-politicus

Boek: '100 jaar Boer Koekoek' – Ida Terluib

Door Jon van Schilt

Met een zucht van verlichting nam politiek Den Haag in 1981 afscheid van Hendrik Koekoek uit Hollandscheveld. Zonder franje. Koekoeks Boerenpartij, bolwerk van verzet tegen de gevestigde orde, lag op de schroothoop. Zes jaar later overleed hij in zijn woonplaats Bennekom. Roemloos. De Tweede Kamer stond niet stil bij zijn heengaan.

Het duurde vijf jaar voordat Koekoek met zijn Boerenpartij vaste voet aan wal kreeg in de Tweede Kamer. In 1963, het jaar waarin de politie keihard optrad tegen boeren in Hollandscheveld die weigerden te betalen voor her *Landbouwschap*, veroverde hij drie zetels in het parlement. Vier jaar later steeg hij naar zeven zetels. Zijn partij kwam voort uit de protestbeweging van vrije boeren, die zich fel verzetten tegen overheidsbemoeienis. De Boerenpartij groeide als kool. Niet alleen kleine landbouwers, maar ook Randstedelijke burgers en ondernemers voelden zich aangetrokken tot de scherpe maar evenzo humoristische retoriek van Koekoek. Die enorme aanwas trok ook gelukzoekers aan. 'Vreemd volk'. Interne ruzies zorgden voor verbrokkeling en uiteindelijk de ondergang van de partij. Koekoek probeerde het in 1981 nog met de *Rechtse Volkspartij*, maar haalde de kiesdrempel niet en droop gedesillusioneerd af.

Komende dinsdag, 22 mei, zou Hendrik Koekoek 100 jaar zijn geworden. Reden genoeg voor een boek, dacht Dirk Strijker, hoogleraar plattelandsontwikkeling aan de Rijksuniversiteit Groningen. Aldus geschiedde. Ida Terluin, als econoom verbonden aan het *Landbouw Economisch Instituut* (LEI), nam een jaar vrij om het leven van de markante politicus onder de loep te nemen. Haar bevindingen schreef ze op in het boek 100 jaar Boer Koekoek, dat vandaag wordt gepresenteerd in zaal Mol in Hollandscheveld, de plek waar Koekoek in het verleden menig vuurtje opstookte.

Wie was deze man, wiens ster snel steeg maar wiens bloed men in Haagse kringen wel kon drinken? De man die opkwam voor de belangen van de kleine boer en streed tegen de schaalvergrotingsdrift van Sicco Mansholt? En vanwaar die diepgewortelde haat tegen de overheid en de gevestigde partijen?

„Hendrik Koekoek is gevormd door bittere armoede”. weet Bertus ten Caat, archivaris van Hollandscheveld. „Mensen in deze streek hadden zich net ontworsteld aan de knechting door de rijke veenboeren en waren juist bezig een eigen, bescheiden bestaan op te bouwen. En toen kwam de overheid vertellen wat wel en niet mocht en hoeveel ze daarvoor moesten betalen. Dat viel volledig verkeerd en Hendrik Koekoek slaagde erin die gevoelens van onvrede uitmuntend te vertolken.”

Al op jonge leeftijd volgde Ten Caat de ontwikkelingen in zijn dorp op de voet. Met zijn kameraden bezocht hij bijeenkomsten waar Koekoek sprak. Gewoon omdat het spannende tijden waren. „Wat mij ronduit fascineerde, was dat hij met gemak drie kwartier of een uur vol kon praten, zonder tekst op papier. Koekoek bedreef politiek vanuit een ongekennde bezieling. Hij duldde ook niemand naast zich. Later, toen de partij groter werd, zorgde die opstelling voor de nodige conflicten.”

Paul Koekoek uit Hollandscheveld is een neef van Hendrik Koekoek. „Mensen vragen vaak bent u familie van? En als ik dan 'ja' zeg, geloven ze het eerst niet. Maar van die beroemde

achternaam heb ik nooit hinder gehad.” Hij heeft een andere verklaring voor de gedrevenheid van zijn oom en de felle anti-overheidsgevoelens van de vrije boeren, „Dat heeft alles met de oorlog te maken. In deze streek woonden vooral kleine boeren met een paar koeien en wat kippen. Ze moesten hard werken om brood op de plank te krijgen. In de oorlog werden ze op alle mogelijke manieren gecontroleerd door de Duitsers. Na de oorlog nam de overheid deze dwangbuis van de controle gewoon over. Dat wilden de mensen niet. Zij wilden hun vrijheid behouden.”

Dirk Guichelaar uit De Krim, actief lid van de Boerenpartij en in 1994 met Paul Koekoek een van de oprichters van (de mislukte) Solidariteit Boerenpartij, weet het zeker: „Veel vrije boeren zaten in de oorlog in het verzet. De wijze waarop het Landbouwschap na de oorlog de boeren controleerde, was een uitvloeisel van wat de Duitsers deden. De felbevochten vrijheid werd opnieuw afgepakt en de boeren moesten er nog voor betalen ook.”

Vreemd genoeg heeft Paul Koekoek in zijn kindsjaren zijn oom maar een keer of vijf ontmoet. „Ik was nog klein toen hij naar Bennekom verhuisde. In die tijd was dat een hele afstand. En thuis op de boerderij moesten we 's morgens melken en voeren en 's avonds ook. Veel tijd voor familiebezoek was er dus niet.

Wat hem voor mij bijzonder maakte, was dat ik een bekende oom had. Maar als oom was hij een gewone oom. De keren dat we bij hem op bezoek gingen, werden we vriendelijk ontvangen.”

Guichelaar komt van Hollandscheveld. Hij trouwde en verhuisde naar De Krim. In die tijd maakte hij de 'Opstand der braven' van heel dichtbij mee. Boeren die de heffingen van het Landbouwschap niet betaalden, werden door een met karabijnen bewapende politiemacht uit hun huizen gezet. Die gebeurtenissen maakten diepe indruk op hem. „De winter van 1963 was de koudste sinds tijden, maar mensen werden gewoon op straat gezet. In de sneeuw. Zonder pardon.”

De jonge Guichelaar zag dat het niet deugde en meldde zich aan als lid van de Boerenpartij. „Kort daarna had ik de dominee aan de telefoon: Dirk, dat kán toch niet. Zo ging dat.” Hij kon het goed vinden met Hendrik Koekoek. „Hij was enorm zuinig, maar als ik ergens mee zat, kon ik altijd bij hem terecht. En hij was een voortreffelijk spreker. Bij vergaderingen van de Boerenpartij stroomde de zaal over. Waar zie je nog dat zoveel publiek af komt op een politieke partij? Mensen voelden zich aangetrokken tot het andere geluid en ze wisten dat er naar hen werd geluisterd.”

Meerdere keren stond Guichelaar voor de Boerenpartij op kieslijsten voor de Provinciale Staten van Overijssel en de Tweede Kamer, maar kreeg geen zetel. Hij zag de partij uit haar voegen barsten. „De partij groeide veel te snel. De idealen waren goed, maar door de grote toeloop van nieuwe leden kwam ook het verval. Achteraf gezien hadden we niet aan de gemeenteraadsverkiezingen mee moeten doen. Er kwamen te veel onbekenden bij de partij. Niet alleen boeren, maar ook gelukzoekers uit Amsterdam. De mensen met de grootste mond kwamen bovenaan de lijst te staan.”

Koekoek kwam in 1963 met drie zetels in de Tweede Kamer. Vier jaar later waren het er zelfs zeven. Dat was even schrikken voor de gevestigde orde. Vooral omdat Koekoek uit onvrede eerder al uit de CHU was gestapt. Arie Oostlander was in die jaren directeur van het wetenschappelijk bureau van de kersverse fusiepartij CDA (ontstaan uit ARP, CHU en KVP). „Wij zagen Hendrik Koekoek aanvankelijk meer als een pias en niet als een bedreiging. Hij leverde immers geen serieuze bijdrage aan het debat. Maar we zagen ook dat hij kiezers van ons af-

snoepte en lieten het gebeuren. In die tijd hadden we een vrij elitaire houding tegenover dit soort figuren. We wisten niet goed met hem om te gaan. We hadden geen verweer en dachten dat het nooit serieus lang kon duren. Dat hebben we onderschat. Door de Boerenpartij, maar bijvoorbeeld ook D66 dat in die tijd werd opgericht, is het fenomeen zwevende kiezer ontstaan. Mensen die hun stem telkens aan een andere partij gaven, die kenden we voorheen nauwelijks.”

De veldslag in Hollandscheveld was volgens Ida Terluin de eerste grote rel, die niet alleen breed werd uitgemeten in de kranten, maar ook op tv werd uitgezonden. Volgens haar toonde Koekoek het grote publiek het ware gezicht van de repressieve overheid. De aandacht van de media was enorm. Die werd echter rap minder toen Boer Koekoek in de Tweede Kamer kwam. In De Telegraaf had hij echter een zekere bondgenoot.

Max de Bok werkte vele jaren als parlementair verslaggever voor De Gelderlander. Hij moet bekennen dat hij nimmer een woord wisselde met Koekoek. „Ik heb hem 'meegemaakt', maar dat woord heeft niet meer inhoud dan dat ik hem in de Kamer heb zien zitten en heb gehoord. Ik heb hem nooit gesproken.” Hij stelt dat de journalistiek zich destijds richtte op partijen die deel uitmaakten van de macht en oppositiepartijen 'die ertoe deden'. „Koekoek en zijn fractiegenoten vormden geen machtsfactor. Bovendien was Hendrik Koekoek inhoudelijk volstrekt oninteressant, nog los van de vraag of hij serieus moest worden genomen. Het ontbrak hem aan visie.”

In de Tweede Wereldoorlog werd Koekoek gevangen genomen door de Duitsers. Het voedde zijn anti-Duitse sentimenten. Jaren later uitte hij in de Kamer ongefundeerde beschuldigingen aan het adres van andere parlementariërs. Ook Roelof Zegering Hadders Kamerlid uit Emmen voor de VVD, moest het ontgelden. Hij had volgens Koekoek Engelse piloten verraden. Volgens zoon Jan Zegering Hadders, VVD-gemeenteraadslid in Bussum, heeft de affaire weinig indruk gemaakt op zijn inmiddels overleden vader. „De beschuldiging was volstrekt onterecht en de Kamer nam direct unaniem een motie aan, die het optreden van Koekoek veroordeelde. Er wordt nu vaak gesproken over de verruwing in de Tweede Kamer, maar toen was het ook vaak een kwestie van van dik hout zaagt men planken”. Mijn vader heeft het hem vergeven. Iedereen maakt wel eens een fout, zei hij dan. En als we van Emmen naar Hogeveen reden, kon je het huis van Koekoek zien liggen. Kijk, zei hij dan, daar woont Boer Koekoek.”

Met Koekoek kon je ook lachen, zeggen Ten Caat en Guichelaar. En dat gebeurde in de Tweede Kamer ook geregeld, soms bedoeld, maar vaak ook onbedoeld. „Veurzitter. ik krieg nooit een beurt”, merkte Koekoek eens op toen hem bij herhaling het woord niet werd gegund. Ten Caat: „Aan de ene kant was hij heel charismatisch en kon ingewikkelde zaken eenvoudig uiteenzetten. Maar aan de andere kant werd in de kamer vaak bij voorbaat al om hem gelachen. Hij werd gewoon uitgelachen. Dat vond ik heel ergerlijk. Dat er zo denigrerend over 'die boertjes' werd gedaan.”

Volgens onderzoekster Terluin heeft Koekoek wel degelijk voor veranderingen gezorgd. Zij noemt de emancipatie van kleine boeren in het bijzonder en die van de gewone man in het algemeen. „Mensen realiseerden zich dat ze wel degelijk een vuist konden maken tegen de overheid.” Maar ook het kamperen bij de boer en de verkoop van producten aan huis ziet zij als een rechtstreeks gevolg. Paul Koekoek: „Het Landbouwschap is opgeheven. Dat heeft hij toch mooi bereikt. Maar er zijn nog nooit zoveel regels geweest voor boeren als nu.”

Koekoek's rol in de Tweede Kamer raakte steeds meer uitgespeeld. De laatste vijf jaar bestierde hij een eenmansfractie en had hij niets in de melk te brokkelen. Onder de boeren werd de steun voor Koekoek rap minder, weet ook Wout Hartman. Hij is een zoon van Klaas Hart-

man, een van de boeren die in 1963 hardhandig uit hun huis werden gezet. Hij zag zijn ouderlijk huis in vlammen opgaan. Tegenwoordig is hij zelf boer nabij Dalen. „Ik weet daar niet veel meer van. Ik was nog een kleine jongen. Wat ik van Hendrik Koekoek weet, is dat hij het later een beetje heeft verbruid bij de boeren. Er wordt gezegd dat hij op een gegeven moment meer voor zichzelf dan voor de boeren in de Kamer zat en daar ben ik het wel mee eens.”

Koekoek wordt vaak neergezet als een rechtse populist, voorloper van Fortuyn en Wilders. Onterecht, meent Gerrit Voerman, historicus van het *Documentatiecentrum Nederlandse Politieke Partijen* (DNPP) in Groningen. „Een populist ontleent zijn macht aan het volk, Koekoek niet. Hij handelde uit godssoevereiniteit. Niet de wil van het volk is bepalend, maar Gods woord. Maar ik kan niet ontkennen dat hij wel degelijk een populistische stijl hanteerde.”

Saillant detail: onderzoekster Ida Terluin is voor een jaar 'uitgeleend' aan de Groninger leerstoel, die de naam van Sicco Mansholt draagt. De man van de schaalvergroting in de landbouw, waar de vrije boeren, die eigen baas wilden blijven, zo tegen vochten.